

TÜRKİYE'DE YABANCI DİL EĞİTİMİ POLİTİKALARI

Uzm. Melek OKUMUŞ
Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN

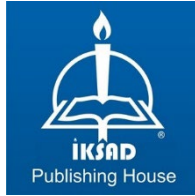

İKSAD
Publishing House

TÜRKİYE’DE YABANCI DİL EĞİTİMİ POLİTİKALARI

Uzm. Melek OKUMUŞ¹
Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN²

DOI: <https://www.doi.org/10.5281/zenodo.20356106>

¹ Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyarbakır, Türkiye, melekpolat@gmail.com, Orcid:0000-0002-6781-4880

² Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Diyarbakır, Türkiye, ahcoban@gmail.com, Orcid:0000-0002-8177-5670

Copyright © 2026 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or
transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical
methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses
permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75

USA: +1 631 685 0 853

E mail: iksadyayinevi@gmail.com

www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2026©

ISBN: 978-625-378-653-3

Cover Design: İbrahim KAYA

May / 2026

Ankara / Türkiye

Size: 16x24cm

ÖN SÖZ

Dil bilmek, insanoğlu için hayati değere sahiptir. Bireylerin maddi ve manevi ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabilmeleri, öğrendikleri dil sayesinde mümkün olmaktadır. Toplumların gelişmesi ve toplulukların artması, bireylerin aidiyet duydukları toplumlarının dışındaki toplum ve bireylerle iletişim için anadil dışında bir dil öğrenmelerini zorunlu hale getirmiştir. Bu durumun bilincinde olan ülke yönetimleri, vatandaşlarının yabancı dil öğrenmelerine ve bu husustaki eğitimleri için ciddi çabalar sarf etmektedir. Bu çabaların en önemli göstergesi, yabancı dil eğitimi ile ilgili kanun, yönetmelikler başta olmak üzere birçok yasal düzenlemeyi hayata geçirmeleridir.

Ülkemizde de Osmanlıdan, Cumhuriyete ve günümüze kadar, yabancı dil öğrenme ve eğitimi hep önemsenmiş ve gerekli çabalar gösterilmiştir. Türk Eğitim Sistemi'nde bireylerin anadilleri dışında bir veya birden fazla dil öğrenmeleri ve bunun için gerekli eğitimleri almaları için yasal düzenlemelere gidilmiştir. Yapılan düzenlemeler, yabancı dil öğrenme ve eğitimine yasal bir zemin oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye'de yabancı dil eğitim politikalarına ilişkin belgeler incelenmiştir. Bu amaçla; 1982 Anayasası, yabancı dil eğitimini düzenleyen temel kanun ve yönetmelikler, kalkınma planları, hükûmet programları, siyasi parti programları, yıllık programlar/Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları, Millî Eğitim Şûra Kararları ile Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planları yabancı dil eğitimi açısından incelenmiş ve gerekli değerlendirmelere yer verilmiştir. Araştırmada, Anayasa, kalkınma planları, hükûmet programları ve siyasi parti programları gibi üst düzey politika belgelerinde yabancı dil eğitimi ile ilgili genel ve sınırlı sayıda ifade bulunurken; yıllık programlar, MEB Şûra Kararları ve MEB Stratejik planlarında daha detaylı ve sayı olarak daha fazla ifadenin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu belgelerde yabancı dil eğitime ilişkin sırasıyla “kurumsal/ akademik yapı ve yönetim”, “program ve yaklaşım”, “eğitim kademeleri”, “öğretmen yetiştirme” ve “istihdam/beceri” alanlarında ifadelerin yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın, genelde ülkemizde; özelde eğitim sistemimizde yabancı dil eğitimi ile ilgili eğitim politikalarında güncellemelere gidilirken, katkılar sağlayacağını umuyoruz.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
GİRİŞ.....	5
TEMEL KAVRAMLAR.....	11
KISALTMALAR	13
1. EĞİTİM POLİTİKALARI	14
2. DİL POLİTİKALARI	15
3. YABANCI DİL EĞİTİMİ POLİTİKALARI.....	16
3.1 Dünyada Yabancı Dil Eğitimi Politikaları	17
3.2. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları.....	22
3.2.1. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitiminin Tarihsel Süreci22	
3.3. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi ile İlgili Proje ve Konferanslar.....	30
3.4. Türkiye’de Eğitim Politikalarının Dayandığı Yasal Belgeler ...	33
Anayasa	34
Kanun ve Yönetmelikler	34
Kalkınma Planları.....	36
Hükûmet Programları.....	39
Yıllık Programlar.....	42
Siyasi Parti Programları.....	43
Millî Eğitim Şûraları	44
Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planları.....	46
4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	47
4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	47
4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	55
5. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN BELGELER.....	60
5.1.1982 Anayasası’nda Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular....	61
5.2. Kanun ve Yönetmeliklerde Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular.....	62
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	62

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	62
Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun	63
Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği	65
Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik	70
5.3. Kalkınma Planlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular	74
5.4. Hükûmet Programlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular	78
5.5. Yıllık Programlarda Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular ...	81
5.6. Siyasi Parti Programlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular	93
5.7. Millî Eğitim Şûra Kararlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular	97
5.8. Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular	108
5.9. Belgelerde Yer Alan Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Alanlar	119
6. SONUÇLAR.	126
KAYNAKÇA	131

GİRİŞ

Yabancı dil, küreselleşme ve uluslararası iletişimin etkisiyle günümüzde bireysel ve toplumsal yaşamda istihdam edilebilirlik, akademik başarı, teknolojiye erişim, kültürlerarası iletişim ve küresel vatandaşlık gibi alanlarda belirleyici bir faktör hâline geldiğinden, giderek daha kritik bir rol üstlenmektedir. Yabancı dil bilgisi, salt iletişim kurma ve bilgiye erişim aracı olmanın ötesinde, bilgiyi işleme, analiz etme ve bulguları akademik düzeyde ifade edebilme becerisi kazandırarak ülkelerin bilimsel ve ekonomik kalkınmasında stratejik bir öneme sahiptir. Uluslararası ilişkilerin artması, ulusların kendi ana dillerinin resmî ve hukukî işlemlerde (anlaşmalar, diploması, ticaret antlaşmaları, uluslararası mahkeme kararları) yetersiz kalmasına yol açmış; bu durum çeşitli ülkelerin dillerinin öğrenilmesini bir zorunluluk hâline getirmiştir (Demirel, 2021). Bu bağlamda yabancı dil öğrenimi, bağımsız bir ihtiyaç alanı olarak ortaya çıkmıştır.

Yabancı dil, “ana dilin dışında olan dillerden biri veya ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dilidir” (TDK, 2025). Bir dil, öğretiminin büyük ölçüde sınıf ortamında gerçekleştiği ve hedef dilin, içinde öğretildiği toplumun genelinde yaygın olarak konuşulmadığı durumlarda ‘yabancı dil’ statüsünde kabul edilmektedir (Moeller ve Catalano, 2015). Ayrıca yabancı dil, kişinin ana dilinden farklı olarak sonradan öğrendiği ve yaşadığı toplumda iletişim amacıyla kullanmadığı; seyahat, eğitim, ekonomik veya mesleki gelişim gibi amaçlarla öğrendiği dil olarak da tanımlanabilir (Şahin, 2015).

Günümüzde yabancı dil becerisi hem sosyal hem de ekonomik hayatta sunduğu faydalar nedeniyle, tartışmasız herkesin edinmesi gereken temel bir yetenektir. Yabancı dil; iletişim, eğitim ve bilgi edinmede önemli rol oynamaktadır. Kültür ve bilgiyi geçmişten günümüze taşıyan dil, yabancı dil öğrenimi sayesinde farklı toplulukların bilgi birikimine ve kültürüne ulaşılmasına imkân tanımaktadır. Yabancı dil öğrenme gerekçeleri arasında daha iyi bir yaşam sürmek, iyi bir meslek sahibi olmak, mesleğini yurtdışına taşımak, gelişmiş ülkelerin teknolojilerini takip etmek, farklı kültürleri öğrenmek ve yeni bakış açıları kazanmak yer alabilir (Şahin, 2013). Anadil dışında bir dil öğrenmek; kişinin kendi bakış açısı dışında bir bakış açısına erişmesini sağlar ve bağlamlar arasındaki ilişkileri görme yeteneğini artırır. Ayrıca yabancı dil öğrenmek, kültürlerarası anlayış ile disiplinler arası bir bakış açısı oluşturmayı kolaylaştırır (Moeller ve Catalano, 2015). Yabancı dil

öğrenimi öğrenen açısından düşünüldüğünde, kişilerin yerel yaşam alanlarından ve sınırlarından sıyrılmalarını; yabancı kültürlerle ait algı sahibi olmalarını sağlar (Byram, 1988).

Ülkeler uluslararası ilişkileri tesis etmek, ülkenin eğitim düzeyini artırmak, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel açıdan daha ileriye gitmek için yabancı dil bilen insanlara ihtiyaç duymaktadır (Tok ve Arıbaş, 2008). Küresel ölçekte teknolojik iletişim araçlarındaki gelişmeler ve artan kültürlerarası ilişkiler, yabancı dil öğreniminin önemini daha da belirginleştirmiştir. Siyasi ve ekonomik gelişmeler de hızlanmış ve yoğunlaşmıştır. Günümüz dünyası, insanların ekonomik, siyasi, toplumsal ve kişisel ilişkilerinin uluslararasılaşması ve buna bağlı olarak uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması ile karakterize edilmektedir. Küreselleşen dünyadaki bu gelişmeler, aynı zamanda birden fazla yabancı dil öğrenme ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Çok dillilik giderek daha büyük bir önem kazanmaktadır (Akpınar-Dellal ve Gündoğdu, 2003).

Türk Eğitim Sisteminde, tarih içinde iletişim kurulan ülkelerin ve kültürlerin etkisiyle öğretim sürecinde çeşitli yabancı diller yer almıştır. Cumhuriyet öncesinde, Tanzimat Dönemi (1839)'ne kadar, medreselerde Arapça (Çakır, 2017); okullarda ise Arapça, Farsça ve Fransızca öğretilmiştir (Demircan, 1988). Ayrıca Rumca, Bulgarca ve Ermenice de öğretilen yabancı diller arasında yer almıştır (Demircan: 1988). 1863 yılında Amerikalılar tarafından açılan ilk özel okul olan Robert Koleji'nde İngilizce öğretim yapılmaya başlanmış, bunun dışında Fransızlar, İngilizler, Almanlar ve İtalyanlar da kendi dillerinde eğitim yapan okullar açmışlardır (Demirel, 2021). 1868'de ise eğitim öğretim faaliyetlerini Fransızca olarak yürüten ve devlete bağlı ilk ortaöğretim kurumu olan Mekteb-i Sultanî (Galatasaray Lisesi) açılmıştır (Demiryürek, 2013). 1895 yılından sonra Türk okullarında Arapça ve Farsçayla birlikte azınlık dilleri olan Rumca, Bulgarca, Ermenice ve Arnavutça da öğretilmiştir.

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması ile ülkedeki tüm eğitim ve öğretim kurumları Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır (Akyüz, 2016). Daha önce çeşitli azınlık okullarında yapılan öğretim faaliyetleri, o toplumun kendi diliyle yapılırken; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile öğretim dili Türkçe olmuştur. Bununla birlikte orta ve yükseköğretimde yabancı dil dersleri verilmeye devam etmiştir

(Demircan, 1988). 1956 yılında açılan Maarif Kolejlerinde hem İngilizce dil eğitimi verilmiş hem de matematik ve fen dersleri İngilizce dilinde öğretilmiştir (Demircan, 1988). 1988 yılında “Basamaklı Kur Sistemi” adı altında ilk yıl zorunlu, sonraki yıllarda seçmeli ders olarak yabancı dil dersleri verilmiştir. Daha sonra bu uygulama kaldırılmış ve yabancı dil tekrar zorunlu hale getirilmiştir (Akyüz, 2016).

Yabancı dil öğretimi, zaman içinde ders sayısı ve türü bakımından çeşitlilik göstermiştir. 2003 yılında yabancı dil öğretimi yapan okullar şu şekilde sınıflandırılmıştır (Demirel, 2021):

- Normal Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullar
- Takviyeli Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullar
- Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullar
- Yabancı Dil Ağırlıklı Programla Öğretim Yapan Okullar

Normal yabancı dil öğretimi yapan okullarda haftada üç ile beş saat arası Almanca, Fransızca, İngilizce veya Arapça dersleri okutulurken; takviyeli yabancı dil öğretimi yapan okullarda haftada sekiz ile on saat arası İngilizce dersi okutulmuştur. Yabancı dille öğretim yapan okullarda, yabancı dil dersi sayısı diğer okullara göre fazla olmakla beraber yabancı dil hazırlık sınıfından sonra psikoloji, fen ve matematik gibi dersler yabancı dille okutulmuştur. Yabancı dil ağırlıklı programla öğretim yapan okullarda haftalık 18 saate kadar yabancı dil dersi yer almıştır (URL-1, 2025).

Türkiye'de örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yabancı dil öğretimi, eğitim sisteminde gündemin en tartışmalı konularından biri olarak sürekli güncelliğini korumuştur (Oral, 2010; Tekin ve Gürkan, 2022). Cumhuriyet tarihi boyunca etkili bir yabancı dil eğitimi sunabilmek amacıyla çeşitli politikalar geliştirilmiş; hangi yabancı dilin, ne zaman, nasıl ve ne amaçla öğretileceğine ilişkin yaklaşımlar ortaya konmuştur (Güneş, 2009; Talayhan ve Babayiğit, 2023). Yabancı dil eğitim politikaları; devletin bu alanda ulaşmayı hedeflediği amaçları, açık ya da dolaylı şekilde ortaya koyar. Bu politikalar, resmî ve özel eğitim kurumlarında hangi yabancı dillerin öğretileceğini belirlemenin yanı sıra, bu eğitimin hangi kademelerde, kimlere, ne süreyle ve hangi yöntemlerle verileceğini de düzenler. Ayrıca, yabancı dil öğretiminin ekonomi, kalkınma ve istihdam gibi genel devlet politikalarıyla nasıl uyumlu hale getirileceği de bu çerçevede ele alınmaktadır (Kılıç, 2009).

Türkiye’de eğitimle ilgili politikaları belirlemede başta ‘anayasa’ olmak üzere millî eğitimle ilgili düzenlenmiş olan ‘yasa’ ve ‘yönetmelikler’ bulunmaktadır. Bunun dışında ‘hükûmet programları’, ‘kalkınma planları’ ve ‘millî eğitim şûraları’ ulusal eğitim sistemini yönlendirmektedir (Aypay, 2015). Kalkınma planlarının küçük bir modeli olan ‘yıllık programlar’ (Erol, 2020); iktidar ve halk arasında köprü vazifesi gören ve toplumsal yaşamı etkileyen bir mekanizma olan ‘siyasi partilerin programları’ (Balcı, 2021) ile kamu idareleri tarafından kalkınma planlarına uygun olarak hazırlanan ‘stratejik planlar’ yönlendirici ve referans konumundaki politika belgeleridir (Toprakçı, Ceylan ve Özgözü, 2014).

Eğitim politikaları, bir ülkenin eğitim alanında yapılması gerekenleri tayin etmekte ve bu yolla o ülkenin eğitim sisteminin geleceğini belirlemede etkili olduğu için (Aypay, 2015) yabancı dil eğitim politikaları da yabancı dil eğitimi alanında yapılması gerekenleri belirlemektedir. Türk Eğitim Sisteminin görevlerinden biri, ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli ve yeterli sayıda insan gücünü yetiştirmektir. Günümüzde, bu nitelikli iş gücünün yeniliklere ve gelişmelere yol açabilmesi için iki veya daha fazla yabancı dilin bilinmesi önemli hale gelmiştir (Oktay, 2015). Bunun için gerekli olan dil eğitimi, çok boyutlu bir süreçtir; öğrenciden öğretim yöntemlerine, programdan fiziksel koşullara kadar pek çok faktör bu süreci şekillendirmektedir. Ülkeyi yöneten idarecilerin temel görevlerinden biri, eğitim sisteminin tüm bileşenlerini (insan kaynağı, müfredat, altyapı, finansman) uyumlu bir şekilde koordine ederek, ulusal ihtiyaçlara ve küresel standartlara cevap verebilecek en etkili dil eğitimi politikalarını planlamaktır. Doğru planlanmış bir dil eğitimi politikası, toplumu oluşturan bireylerin dünyayla iletişim kurabilmesinin anahtarıdır (Karadağ, 2022).

Alanyazın incelendiğinde, Türkiye’de yabancı dil eğitimi politikalarını çeşitli boyutlarıyla ele alan bir dizi çalışmanın mevcut olduğu gözlemlenmektedir. Yurt içinde yabancı dil eğitimine ilişkin; *yabancı dil eğitiminin tarihi* (Karadağ, 2022; Sarıçoban, 2012), *dönemsel olarak yabancı dil eğitim politikaları (YDEP)* (Seyrathlı, 2018; Turgut-Top, 2008; Çolak, 2002), *YDEP’in uygulamaya yansımaları* (Yeni-Palabıyık, 2021), *Millî Eğitim Şûraları kapsamında YDEP* (Yılmaz, 2019; Köksal ve Şahin, 2012), *YDEP ve öğretmen görüşleri* (Özdemir, 2019), *yabancı dil eğitim reformları ve politikaları* (Kırkgöz, 2007a), *yabancı dil eğitimi ve siyaset* (Kahraman, 2016),

yabancı dil politikalarındaki yanlışlıklar (Küzeci, 2015) *YDEP ve İngilizce öğretimi* (Şahin, 2013; Oral, 2011) başlıklı çalışmalar mevcuttur. Avrupa Birliği ile uyum sürecinde ise Türkiye'nin yabancı dil eğitim politikaları ile ilgili; *AB politikalarının Türkiye yabancı dil eğitim politikalarına etkileri* (Özbaş, 2024; Kılıç, 2009), *Türkiye ve AB yabancı dil politikalarının karşılaştırılması* (İlıcılı-Koca, 2022; Karatepe, 2005), *yabancı dildeki başarı durumlarının karşılaştırılması* (Deregözü, 2021), *AB yabancı dil politikalarının Türkiye yabancı dil eğitim politikalarını iyileştirmede kullanılması* (Gündoğdu, 2005) başlıklı araştırmalar yapılmıştır.

Küreselleşen dünyada yabancı dil eğitimi; ulusların ekonomik, kültürel ve siyasi entegrasyon süreçlerinde stratejik bir rol oynamanın yanı sıra, bireylerin kişisel donanımları ve mesleki yeterlilikleri açısından da vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de yabancı dil eğitimi, eğitim politikalarının gündeminde sürekli yer alan ve sıklıkla yeniden düzenlenen temel alanlardan biri olarak dikkat çekmektedir. Buna karşın bu alandaki başarı düzeyi halen tartışılan bir konu olarak gündemdeki yerini koruduğu söylenebilir. Söz konusu başarısızlığın nedenlerini ortaya koymak amacıyla; Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz yılı aşan tarihi boyunca yabancı dil eğitim politikaları, alanyazında birçok araştırmaya konu olmuş ve farklı boyutlarıyla analiz edilmiştir. Ancak, özellikle farklı politika belgelerini kapsamlı bir şekilde ele alan ve herhangi bir zaman kısıtlaması olmaksızın yürütülecek çok boyutlu çalışmaların akademik alanda önemli bir boşluğu dolduracağı ifade edilebilir. Bu ihtiyaçtan hareketle bu çalışmada, Türk eğitim sisteminde yabancı dil eğitiminde etkili olan politikaların yer aldığı farklı türdeki belgeler (Anayasa, kanun ve yönetmelikler, kalkınma planları, hükümet programları, yıllık programlar, Millî Eğitim Şûra Kararları ve Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planları) dönem ayrımı yapılmaksızın incelenmiştir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın, söz konusu literatür boşluğunu doldurarak alanda yapılan önceki çalışmaları derinleştirmeye katkı sağlaması beklenmektedir.

Küreselleşen dünyada yabancı dil bilgisi, bireylerin uluslararası düzeyde iletişim kurabilmesi, bilgiye erişimi ve mesleki hareketliliği için temel bir yeterlilik haline gelmiştir. Ülkelerin ekonomik rekabet gücü, kültürel diplomasi ve bilimsel iş birlikleri de büyük ölçüde yetişmiş insan kaynağının dil becerilerine dayanmaktadır. Türkiye'de ise yabancı dil eğitimi, Cumhuriyet'in

ilk yıllarından itibaren eğitim politikalarının öncelikli alanlarından biri olmasına rağmen, istenen başarı düzeyine ulaşamadığı sıklıkla dile getirilen bir sorun alanıdır. Bu durum, konunun çok boyutlu ve derinlemesine araştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Alanyazında Türkiye'de yabancı dil eğitim politikalarını ele alan çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte, bu çalışmaların büyük bölümü belirli bir dönemi, belirli bir belge türünü (örneğin yalnızca kalkınma planları veya şûra kararları) ya da belirli bir eğitim kademesini odağına almaktadır. Oysa yabancı dil eğitimini etkileyen politikalar; Anayasadan kalkınma planlarına, hükûmet programlarından Millî Eğitim Şûra Kararlarına ve stratejik planlara kadar çeşitli belgelerde yer almaktadır. Bu farklı türdeki belgelerin kapsamlı bir şekilde ve herhangi bir zaman kısıtlaması olmaksızın bir arada ele alınması, politikadaki süreklilikleri, kopuşları, çelişkileri ve eğilimleri daha net biçimde ortaya koyabilecektir. Bu çalışma, sekiz farklı belge türünün tamamını, herhangi bir dönem kısıtlaması olmaksızın ve tüm eğitim kademelerini (ilkokuldan yükseköğretime) kapsayacak biçimde bir araya getirmesi yönüyle literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Yabancı dil eğitiminde karşılaşılan sorunların tarihsel ve politik kökenlerini kapsamlı bir perspektifle ortaya koymak, gelecekte oluşturulacak politikalara sağlam bir temel oluşturacak ve olası hataların tekrarlanmasını önlemeye yardımcı olacaktır. Ayrıca, bu çalışmanın izlediği yöntem, benzer politika analizleri gerçekleştirecek araştırmacılar için yol gösterici bir model oluşturabilir. Başka bir deyişle, farklı türdeki politika belgelerinin bir arada analiz edilmesi sürecinde izlenen yol, diğer eğitim politikası alanlarında (örneğin, öğretmen yetiştirme) yapılacak araştırmalara model sunabilir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'de yabancı dil eğitim politikalarını yüz yılı aşan bir zaman diliminde, sekiz farklı türdeki politika belgesi üzerinden geniş bir perspektifle inceleyerek; hem akademik bilgi birikimine katkı sunmayı hem de eğitim politikalarının geliştirilmesine yönelik çıkarımlarda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle araştırmanın, konunun hem teorik hem de pratik boyutlarını içerdiği söylenebilir.

TEMEL KAVRAMLAR

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi: Türkiye'de 16 Nisan 2017 Referandumu sonucunda kabul edilen ve 9 Temmuz 2018 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanan kuvvetler ayrılığına dayalı bir hükûmet sistemidir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın sekizinci maddesine göre, yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir. Bu sistemde hükûmet, atamalar yolu ile değil, doğrudan halk tarafından seçimle gelen bir hükûmet başkanı tarafından oluşturulmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminin iki belirgin özelliğinden biri, yürütmenin (Cumhurbaşkanının) halk tarafından seçilmesi, Anayasada belirtilen süre boyunca (beş yıl) herhangi bir güvene muhtaç olmaksızın görevini sürdürmesidir. Diğer özelliği ise, beş yıllığına seçilen TBMM'nin yasama erkini elinde bulundurmasıdır (Öztürk ve Tozak, 2021).

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları: 2018 yılından itibaren Strateji ve Bütçe Başkanlığının her yıl hazırladığı, ülkenin ekonomik ve sosyal göstergelerle ilgili bilgi, hedef, veri ve istatistikler içeren yayınlardır. Cumhurbaşkanlığı sisteminde kalkınma planlarını yıllık olarak uygulamaya geçirmek üzere Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları hazırlanmaktadır (Erol, 2020).

Hükûmet Programları: Hükûmet programları, yeni kurulan bir hükûmetin ülkenin genel siyasetinin yürütülmesi ve gerçekleştirilecek faaliyetler hakkında kısa bilgilerin yer aldığı metinlerdir (Lamba, 2015). Başka bir deyişle hükûmetlerin göreve geldiklerinde toplumsal sorunlara yönelik önceliklerini ve eylem planlarını belirledikleri resmî belgeler, siyasi taahhütnameler olarak tanımlanabilir (Aktel ve Erten, 2017).

Kalkınma Planları: Kalkınma planı, bir ülkenin orta ve uzun vadeli hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için gerekli stratejileri, temel ilke ve politikaları bütünsel bir şekilde ortaya koyan resmî bir yol haritasıdır (Yıldız, 2019). Planlı kalkınma anlayışının bir ürünü olarak ortaya çıkan bu belgeler, ekonomik büyüme ve kalkınma çabalarının rastlantılara bırakılmadan, önceden belirlenmiş politikalarla yönlendirilmesini amaçlayan araçlardır (Özdemir, 2014).

Yabancı Dilde Eğitim/Yabancı Dille Eğitim: Hedef yabancı dilin daha iyi öğrenilmesi amacıyla okutulan derslerin tamamının veya bir kısmının yabancı dille/dilde verildiği eğitimidir. Bu iki kavram literatürde aynı anlamda kullanılmaktadır. (Parlak, 2008).

Yabancı Dil Eğitim Politikaları: Devletin yabancı dil eğitimi alanında belirlediği ve ulaşmak istediği açıkça belirtilmiş ya da örtük hedef ve amaçlardan oluşmaktadır. Bu hedef ve amaçlar devlete bağlı tüm eğitim kurumlarında resmi dil dışında hangi dil ya da dillerin yabancı dil olarak eğitimi ve öğretiminin yapılacağını; bu dillerin hangi eğitim düzeylerinde, kimlere, hangi süre ve yoğunlukta, hangi yollar ve araçlarla öğretileceğini ve yabancı dil eğitiminin makro düzeyde diğer politika alanlarıyla, kalkınma stratejileriyle ya da istihdam politikalarıyla nasıl ilişkilendirileceğine dair kararları içermektedir (Kılıç, 2009).

Yıllık Programlar: Kalkınma planlarında belirtilen işlerin bir yıl içinde gerçekleştirilmesi öngörülen öğeleri içeren belgelerdir. Kalkınma planlarının yıllık uygulamaları bu belgeler aracılığıyla gerçekleştirilir. Kalkınma planlarında yer alan tedbir ve hedeflerin daha somut uygulamalarından oluşmaktadır. 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemine geçilmesiyle Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı olarak yayımlanmaktadır (Arslantürk, 2022).

KISALTMALAR

Kitapta geçen kavramların kısaltmalarına aşağıdaki şekilde yer verilmiştir:

CEFR	: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (Common European Framework)
CYP	: Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
ÇYDEM	: Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli
D-AOBM	: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
ELP	: Avrupa Dil Portföyü (European Language Portfolio)
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
SBB	: Strateji ve Bütçe Başkanlığı
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
TDK	: Türk Dil Kurumu
YDEP	: Yabancı Dil Eğitim Politikaları

1. EĞİTİM POLİTİKALARI

Eğitim politikalarını ele almadan önce, politika kavramının açıklanması yerinde olacaktır. “Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü; siyaset, siyasa” olarak tanımlanan politika kavramı (TDK, 2025), köken olarak eski Yunan medeniyetine dayanmaktadır. Politika, günümüzde iki anlamda kullanılmaktadır (Kiraz, 2022). Bunun sebebi Türkçede politika kelimesinin İngilizcede iki farklı kelimeye karşılık gelmesidir. Bu kelimelerden ilki ‘policy’ kelimesi “örgütte alınacak kararları ve yapılacak uygulamaları gösteren ilkeler bütünüdür”. Siyasa olarak kullanılan ‘Politics’ kelimesi ise karşı tarafı etkilemeyi amaç edinen her türlü davranıştır”. Politika, güç yoluyla istenilen değişimi yapmayı hedeflerken, örgüte ait stratejileri uygulamaya çalışır (Balcı, 2010). Örnek vermek gerekirse, “uzun dönemli dil politikaları” denildiğinde ‘policy’ olarak politika demek istenmektedir. “Bu konu politika malzemesi yapılmamalıdır” ifadesinde ise ‘politics’ olarak adlandırılan anlam söz konusudur. Siyaset, eğitim sistemlerinde hangi politikaların benimsenmesi gerektiğine karar veren unsurlardan biri olduğundan bahsedilen iki kavramın bu açıdan birbirini tamamladığı söylenebilir (Akın, 2021).

Eğitim politikası kavramını Balcı (2021) şöyle tanımlamıştır: “Tüm eğitim sisteminin veya bir eğitim örgüt ya da kuruluşun amaçlarına ulaşmasını sağlamak üzere alınacak kararlara ve yapılacak uygulamalara rehberlik eden ilkeler bütünüdür”. Eğitim politikası en temel politikalardan uygulama politikalarına kadar birçok etkinliği içermektedir (Tural ve Karakütük, 1991). Eğitim politikaları, ülkenin geçmişinden itibaren eğitim alanındaki bütün ihtiyaçlar ve gelişmeler göz önünde bulundurularak ülkelere özgü bir şekilde planlanmaktadır (Tarhan, 2016). Eğitim politikası eğitimin temel alt sistemlerinden biridir. Eğitim politikasını anlamak, genel olarak eğitimi ve eğitimin diğer alt sistemlerini anlamak açısından önemlidir. Eğitimde politika oluşturma sistemi, araçsal ve ifade edici işlevleri yerine getirir. Eğitim politikaları, yalnızca bireysel ve toplumsal hedeflere rehberlik etmekle kalmaz, aynı zamanda bireyler ve toplum olarak bizi ne olmak istediğimizi aramaya yönlendirir (Elboim-Dror, 1970).

Eğitimde yer alan politika organları eğitim politikalarının uygulama aşamasında yer almaktadır. Eğitimle ilgili kurumlar ve bunların birimleri politika organlarını teşkil etmektedir (Beltekin, 2022). Politik sistemler, eğitim

politikalarının belirlenmesini ve uygulanmasını etkilediğinden ülkelere göre farklılıklar görülmektedir. Türkiye merkezîyetçi bir yapıya sahip olduğundan eğitim politikaları devlet ve hükûmetler tarafından hazırlanıp uygulanmaya koyulmaktadır. Ülkelerin siyasi yapısı politikaların oluşumunu ve uygulanmasını doğrudan etkilemektedir (Aypay, 2015).

2. DİL POLİTİKALARI

Dil planlaması ve dil politikası kavramları, dil eğitimi politikaları alanında önemli bir yere sahiptir. Bu kavramlar, toplumdaki dilsel çeşitliliğin yönetimi, dilin standartlaştırılması, eğitim sistemlerinde dil öğretiminin düzenlenmesi ve resmî dil politikalarının oluşturulması gibi konularla yakından ilişkilidir. Dil planlaması iki temel bağlamda ele alınabilir. Birincisi dil ile ilgili tüm faaliyetleri kapsayan bir süreçtir. Bu, toplumdaki dil kullanımını düzenlemek, dilsel çatışmaları çözmek ve dilin işlevselliğini artırmak gibi çok yönlü çalışmaları içerir. İkincisi ise tasarım temelli dil planlaması olarak adlandırılabilir. Bu bağlam doğal dil gelişimi ile insan müdahalesi arasındaki etkileşimi konu alır. Bu yaklaşım, dilin yapısını (örneğin, yazım kuralları, terminoloji standardizasyonu) veya işlevini (örneğin, eğitimde hangi dilin kullanılacağı) bilinçli şekilde düzenlemeyi hedefler. Halliday'e (2001) göre, dil planlaması, doğal olarak gelişen bir sistem olan dile, tasarım süreçlerini dahil etme çabasıdır. Bu süreç, dilin toplumsal ihtiyaçlara göre şekillendirilmesini içerir. Dil planlaması kavramı ilk olarak 1959'da İkinci Dünya Savaşı sonrası göçlerin etkisiyle ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yabancı dil sorunu ortaya çıkmış ve dil planlaması ihtiyacı doğmuştur (Günday, 2022).

Dil politikası kavramının birçok tanımı vardır. Kaplan ve Baldauf'a (1997) göre dil politikası, toplum, grup veya sistemlerde planlanan dil değişimini hayata geçirmek için uygulanan düşünce, kanun, düzenleme ve uygulamalar bütünüdür. Dil politikası, bir devletin kültür alanında idaresiyle ilgili hangi dillerin kullanılacağı ve bunların nasıl yasal hale getirileceği ile ilgilidir. Bununla beraber dil politikaları, bir ülkedeki eğitim ve belli başlı kamu alanlarında dil öğretimi, kullanımı ve uygulamalarıyla ilgilenmektedir (Lam, 2005). Spolsky'e (2009) göre dil politikası uygulama, inançlar (ideoloji) ve yönetim üçlüsünden oluşur. Bunlar toplumun kullandığı dil öğeleri, toplumun dil ile ilgili inanç ve düşünceleri ile dilin kontrolü ve planlaması olarak açıklanabilir. Dil politikası, dünya çapındaki yönetimler için geniş kapsamlı

etik, siyasi ve hukuki öneme sahip bir konudur (Patten, 2001). Etkili bir dil politikası, yalnızca bir azınlığı değil, genel nüfusu kapsayacak şekilde kucaklayıcı olmalıdır. (Bamgbose, 2019).

Dil politikaları ve uygulamaları, dillerin öğretimini teşvik edebilir ya da kısıtlayabilir. Bu nedenle, bir politikanın dil öğrenimini teşvik etmek için arzu edilir olup olmadığı, politikanın özellikleri ve ne ölçüde yeterli kaynaklarla desteklendiği, anlaşıldığı, değer verildiği ve etkin bir şekilde uygulandığı gibi birkaç faktöre bağlıdır. Politikalar, her ne kadar dilleri teşvik etmek amacıyla yapılsa da her zaman iyi tasarlanmış, kaynaklarla desteklenmiş veya etkin bir şekilde uygulanmış olmayabilirler (Wiley ve García, 2016). Eğitim alanında dil politikası kavramı ise eğitimin tüm boyutlarını içermektedir. Bu boyutlar, ulusal boyuttan, bir okuldaki sınıf boyutuna; ilkokuldan üniversiteye, çocuk eğitiminden yetişkin eğitime kadar geniş bir alanı kapsar (Hult, 2018). Ayrıca ülkelerin zaman zaman, küresel, bölgesel veya ikili gelişmelere yanıt olarak dil politikalarını gözden geçirdiği, ancak bunun çok sık veya hızlı bir şekilde gerçekleşmediği gözlemlenmektedir. Örneğin, Fransızca, Osmanlı İmparatorluğu döneminde ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yaygın bir yabancı dil olarak öğretilirken; İngilizce, II. Dünya Savaşı'ndan sonra okul müfredatlarında hızla yayılmaya başlamıştır (Günday, 2022).

3. YABANCI DİL EĞİTİMİ POLİTİKALARI

Dil politikaları bir toplumda hangi dillerin kullanılacağıyla ilgili kararları kapsarken; yabancı dil eğitim politikaları, eğitim alanında yabancı dil öğretimi ve öğrenimi ile ilgili dil politikalarını kapsamaktadır. Bu yolla kanun koyucu (devlet) kendi ideolojisini resmi yolla uygulamaya koymaktadır. YDEP, “otorite sahipleri tarafından ideolojiyi, resmi eğitim yoluyla pratiğe dönüştürmek için kullanılan dil politikasının bir tür dayatması ve manipülasyonu” olarak ele alınabilir (Shohamy, 2006). Bu politikalar daha geniş eğitim politikaları bağlamında ve genel toplumsal makro planlar içinde konumlandırılarak anlaşılmalıdır. Genelde eğitim politikası, özelde YDEP belirgin sosyal, kültürel ve hatta politik etkileri olan son derece geniş çapta eğitim uygulamalarına şekil verir ve yönlendirir (Dixon, 2009). Bir ülkenin yabancı dil politikası, örgün eğitim sisteminin her aşamasında yabancı dil öğretimiyle ilgili paydaşların belirlediği stratejik hedefler ve uygulama kararlarını kapsamaktadır (Suçin, 2015).

YDEP toplumsal ve genel eğitim politikaları bağlamları içinde konumlandırılmalıdır. Bir ülkenin YDEP'inin çeşitli özelliklere sahip olması beklenir (Kiany ve diğ. 2011). Bunlardan ilki; YDEP, yabancı dil eğitiminin teorik temellerini o ülkenin genel politik ve sosyal yönelimler açısından ulusal makro planlarında yer alan gereksinimleriyle ilişkilendirmelidir (Hato, 2005). İkinci olarak, YDEP ülkenin genel eğitim politikalarına dâhil edilen ve ulusal makro düzeydeki yol haritalarında yansıtılan kültürel değerleri dikkate almalıdır (Seargeant, 2008). Ayrıca YDEP'in ulusal makro planlarda ülkenin eğitim politikalarında yansıtılan ulusal kimlik ilkelerini de dikkate alması beklenmektedir. Bu konuda en önemli endişe, YDEP'in bu ilkeler ile küreselleşmenin gereksinimleri arasında nasıl bir denge kuracağıdır (Kırkgöz, 2009).

YDEP, dil eğitimi uygulamalarında 'dil' i merkeze alan, açıkça benimsenmiş ve net bir şekilde tanımlanmış ve tutarlı bir duruş sergilemelidir. Ayrıca, yabancı dil eğitimi; anadil eğitimi ve yerel dilleri daha geniş bir bağlamda konumlandıran, açık ve belirgin bir 'dil politikası' yönelimlerine dayanmalıdır (Dixon, 2009; Ricento, 2006). YDEP, politika hedefleri ile eğitimsel amaçlar arasındaki ayrımları dikkate alarak, yabancı dil eğitimi programları ve ulusal programlar için sistematik hedefler belirlemelidir. Bu hedefler, giderek özelleşen dil eğitimi amaçlarının temelini oluşturarak eğitim süreçlerine yön verir (Butler ve Iino, 2005). YDEP'in, ulusal yabancı dil eğitimi çalışmalarının daha uygulanabilir ve sonuç odaklı hale gelmesine katkı sağlaması öngörülmektedir. Bu süreçte iki temel mekanizma öne çıkmaktadır: Birincisi, yabancı dil eğitiminde belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için gerekli mali kaynakların sağlanması ve etkin bir finansal sistemin kurulmasıdır. İkincisi ise, yabancı dil eğitim politikalarının ve amaçlarının düzenli olarak gözden geçirilmesi, izlenmesi ve gerektiğinde güncellenmesini sağlayacak değerlendirme mekanizmalarının oluşturulmasıdır. Bu iki unsur, dil eğitiminin kalitesini artırmak ve uzun vadeli başarı elde etmek için kritik öneme sahiptir (Kırkgöz, 2007b; Silver ve Skuja-Steele, 2005).

3.1 Dünyada Yabancı Dil Eğitimi Politikaları

Değişen dünyanın gereksinimlerine uyum sağlamak amacıyla, dil eğitimi politikaları geliştirmek ve bu politikaları uygulamak, neredeyse tüm ülkelerde en önemli hedeflerden biri olarak kabul edilmiştir (Kiany ve diğ. 2011). Dünya

genelinde yabancı dil eğitim politikaları, ülkelerin tarihsel mirasları, siyasi yapılanmaları, ekonomik hedefleri ve toplumsal dilsel çeşitlilikleri tarafından şekillendirilmektedir (Li, 2025). Son yıllarda yapılan araştırmalar, dünya genelinde 142 ülkenin ulusal eğitim sistemlerinde İngilizce öğretimini zorunlu hale getirdiğini ortaya koymaktadır (Albaugh, Cardinal ve Léger (2024). Güney Asya'dan Kuzey Avrupa'ya, Afrika'nın merkezine kadar farklı ülkelerde İngilizce konuşan sayısının artması hem yabancı dil araştırmacıları hem de politika yapıcılar için bir ilgi kaynağı haline gelmiştir (Kiany ve diğ. 2011). Yabancı dil eğitiminin giderek daha da yaygın olduğu dünyada, ülkelerin YDEP geliştirirken felsefi, finansal, lojistik, kültürel, sosyal, bireysel ve kimlikle ilgili birçok faktörü dikkate alması gerekmektedir (Butler and Iino, 2005; Hato, 2005; Seargeant, 2008).

Avrupa ülkeleri, Dünya ülkeleri arasında yabancı dil eğitimine en çok önem veren ülkeler arasındadır (Avrupa Konseyi [Council of Europe], 2000: 12,13). 1960'ların başından itibaren, Avrupa Konseyi, Avrupa genelinde ve sınırlarının dışında dil eğitimi alanında gelişmelerin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Avrupa Konseyi, üye ülkelerin sosyal ve hukuki uygulamalarını standardize etmek için kıta çapında anlaşmalar geliştirerek aralarındaki ortak değerleri teşvik etmeye yönelik eğitim ve dil eğitimi alanında da vatandaşlarını küreselleşen dünyaya hazırlamaya çalışmaktadır. Avrupa ülkeleri dil politikalarını, modern yabancı dillere odaklanmaktan daha çok, bütünsel bir kavram olan çok dillilik ve kültürlerarası eğitime doğru genişletmiştir. Avrupa Parlamentosu 2001 yılını "Avrupa Diller Yılı" olarak ilan ederek yabancı dile verdiği önemi bir anlamda göstermiştir (URL-4, 2025).

Avrupa'da, yabancı dil eğitimi alanında ortaya çıkan gereksinimleri karşılamak üzere çeşitli reformlar yapılmıştır. Bunlardan Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen, yabancı dillerin öğretiminde özellikle iletişimsel bir yaklaşım getirmeyi amaçlayan 'Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı' (Common European Framework [CEFR]) bu amaca yönelik en çok tanınan reformdur. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) ise, Avrupa Konseyi'nin 1970'ler ve 1980'ler boyunca dil eğitimi alanında yürütülen çalışmalarının devamı olarak geliştirilmiştir. 1970'lerde iletişimsel yaklaşım önerilirken; D-AOBM kapsamında eylem odaklı yaklaşım, iletişimsel yaklaşımı yapılandırıp onun ötesine geçmiştir. Ayrıca D-AOBM Avrupa Konseyinin tüm vatandaşların nitelikli ve kapsayıcı bir eğitim alma hakkını

sağlamaya yönelik devam eden çalışmalarının bir parçasıdır. Bu metin 2001 yılında kitap olarak yayımlanmıştır. Güncel olarak 40 dilde yayımlanmış ve kapsamı genişletilmiştir (URL-5, 2025). Diller için hazırlanan bu ortak çerçeve program, yabancı dil eğitiminde hedeflerin, içeriğin ve yöntemlerin açık bir şekilde tanımlanabilmesi için ortak bir temel sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu program, yabancı dil öğrenen kişilerin o dilde iletişim kurmak için hangi bilgi ve yetenekleri geliştirmeleri gerektiğini açıkça ifade etmektedir. Yalnızca dili değil; o dilin kültürel bağlamını da kapsamaktadır. Program kapsamında yabancı dil öğrenen kişinin o dili öğrenirken, her aşamada dil yeterlik düzeyini açıklamaktadır (URL-6, 2025).

Yine Avrupa Konseyi Dil Politikası Programı çerçevesinde hazırlanan Avrupa Dil Portföyü, (European Language Portfolio [ELP]) “öğrenen özerkliğinin, çok dilliliğin, kültürlerarası farkındalık ve yeterliliğin gelişimini desteklemek; kullanıcıların dil öğrenme başarılarını ve dili kullanma deneyimlerini kaydetmelerine olanak tanımak” amaçlarını gütmektedir. (URL-7, 2025).

Amerika Birleşik Devletleri’nde yabancı dil konuşanların çeşitliliğinin önemli ölçüde arttığı görülmüştür (Willey, 2007). Bu durum yabancı dil öğretimindeki geleneksel tek dilli yaklaşımlarda değişikliğe gidilerek yeni standartların oluşturulması ihtiyacını doğurmuştur. Ülkenin demografisinin değişerek çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya dönüşmesi yabancı dil eğitimi etkilemiştir. Eğitim sistemine etki eden diğer faktörler arasında küreselleşme veya teknolojik ilerleme yer almaktadır (Sabirova ve Khanipova, 2019). 1967’de ABD’de Modern Dil Derneği’ne (Modern Language Association) bağlı, Amerikan Yabancı Diller Öğretimi Konseyi (American Council on the Teaching of Foreign Languages [ACTFL]) kurulmuştur. Bu konseyle birlikte Fransızca Öğretmenleri Amerikan Derneği (American Association of Teachers of French), Almanca Öğretmenleri Amerikan Derneği (American Association of Teachers of German) ile İspanyolca ve Portekizce Öğretmenleri Amerikan Derneği (American Association of Teachers of Spanish and Portuguese) tarafından Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Standartları geliştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında ilkokul ve ortaokul düzeyinde yabancı dil eğitimi için temel standartlar geliştirilmiştir. Bu standartlar, yabancı dil eğitiminin kalitesini artırmayı ve öğrencilerin dil becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmeyi ve

öğrencilere yabancı dili sadece dilbilgisel olarak değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve pratik bağlamda da öğretmeyi amaçlamıştır (Phillips, 2003).

Dünya çapında standartlara dayalı dil eğitimi örnekleri arasında, Birleşik Krallık'taki İngiltere Ulusal Müfredatı gösterilebilir. Ulusal müfredat, ilkokul ve ortaokulda kullanılan, çocukların aynı şeyleri öğrenmesini sağlamak için belirlenen dersler ve standartlardan oluşan bir programdır. Bu program hangi derslerin öğretilmesi gerektiğini ve her derste çocukların ulaşması gereken standartları kapsamaktadır. Bu standartlar arasında ülke çapında yabancı dil eğitiminin sahip olması gereken özellikler de bulunmaktadır (URL-8, 2025).

Kanada ulusal dil standartlarına sahip bir diğer ülkedir. Kanada Dil Yeterlik Düzeyleri (Canada's Toronto Benchmarks), her biri dört farklı dil becerisinde (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) 12 yetenek düzeyini tanımlar. Her dil becerisi için ayrı bir ölçüt kullanılır ve bu ölçütler, o dil becerisinde hangi düzeyde olduğunu gösterir (URL-9, 2025).

Avustralya'nın Müfredat ve Standartlar Çerçevesi (Australia's Curriculum and Standards Framework) tüm genç Avustralyalıların, Avustralya'da nerede yaşadıklarına veya geçmişlerine bakılmaksızın, ne öğrenmeleri gerektiğine dair beklentileri içeren standart bir eğitim sunmayı hedeflemektedir. (URL-10, 2025). Avustralya müfredatında diller, tüm öğrencilerin İngilizcenin yanı sıra bir dil daha öğrenmelerini sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, öğrencilerin dil öğrenme deneyimlerini kişiselleştirerek çok kültürlü ve çok dilli bir yaklaşım sunmayı hedefler. Müfredata dahil edilen diller şunlardır: Arapça, Çince, Aborjin Dilleri ve Torres Strait Adaları Dilleri, Klasik Diller, Fransızca, Almanca, Hintçe, İtalyanca, Japonca, Korece, Modern Yunanca, İspanyolca, Türkçe ve Vietnamca (URL-11, 2025).

Asya kıtası, dünyanın en yüksek dilsel çeşitliliğine sahip bölgelerinden biridir. UNESCO Asya-Pasifik Bölge Ofisi'nin verilerine göre, bölgede birkaç bin dil konuşulmakta ve bu durum eğitim sistemleri için hem zenginlik hem de karmaşık bir politika alanı oluşturmaktadır (UNESCO, 2007). Asya kıtasında yer alan Çin Halk Cumhuriyeti'nde yabancı dil eğitimi, bireysel bir becerinin ötesinde ulusal gücün ve stratejik kapasitenin bir bileşeni olarak görülmektedir. Bu anlayışla Çin, yabancı dil eğitimini ulusal kalkınma hedefleriyle bütünleştiren kapsamlı politikalar geliştirmiştir. Çin'in yabancı dil eğitim politikalarının şekillenmesinde Millî Eğitim Bakanlığı merkezi bir rol oynamaktadır. Bakanlık, ulusal müfredatı belirlemek, öğretim standartlarını

oluşturmak ve tüm yükseköğretim kurumlarını akredite etmek gibi yetkilerle donatılmıştır. Dil politikası bağlamında, standart Çincenin yaygınlaştırılması ve standartlaştırılmasının yanı sıra, ülkenin yabancı dil eğitim stratejisini de yönlendirmektedir. Bu stratejik tercihler, Çin iş gücünün dilsel yetkinliklerini ve uluslararası iş dünyasıyla iletişim ortamını doğrudan etkilemektedir (URL-12, 2026). Çin, ulusal yabancı dil müfredat standartları, öğretim kılavuzları ve yabancı dil bölümleri için ulusal kalite standartlarından oluşan yeni bir politika sistemi inşa etmiştir. Bu sistem; İngilizce, Japonca, Rusça, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Arapça ve diğer dilleri kapsamakta; ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite düzeylerini bütünleştirerek her eğitim kademesinde hedeflerin aşamalı ve düzenli bir şekilde ilerlemesini sağlamaktadır (URL-13, 2026).

Asya ülkelerinden Singapur, yabancı dil eğitiminde merkeziyetçi yapısıyla dikkat çekmektedir. Özdemir ve Elmaz'ın (2025) yaptığı karşılaştırmalı çalışmada ortaya konduğu üzere, Singapur ve Türkiye merkezi eğitim sistemleri uygularken, Norveç ve Hollanda eğitim müfredatlarında esneklik sağlamaktadır. Singapur'un dil politikası, İngilizcenin ortak iletişim dili olarak benimsendiği, ancak anadillerin (Çince, Malayca, Tamilce) de korunduğu bir 'ilerlemeli çok dillilik' modeline dayanmaktadır. Bu model, ekonomik rekabet gücü ile kültürel kimliğin korunması arasında bir denge kurmayı hedeflemektedir. Diğer bir Asya ülkesi olan Hindistan ise, dilsel çeşitlilik açısından dünyanın en karmaşık ülkelerinden biridir. Hindistan'da 121 dil ülkede yaşayanların anadili olarak kaydedilmiştir. Nüfusun %26'sı iki dilli, %7'si ise üç dillidir; kentsel alanlarda iki dillilik oranı %44'e, üç dillilik oranı ise %15'e yükselmektedir (Rojas, N. M. ve Chandras, J. S. 2025:3). Hindistan'ın dil eğitim politikasının temelini Üç Dil Formülü (Three-Language Formula) oluşturmaktadır. 1968 Ulusal Eğitim Politikasından 2020 Ulusal Eğitim Politikasına kadar uzanan süreçte, bu formül eğitimde üç dilin sistematik olarak öğretilmesini öngörmektedir. Bu politika, öğrencilerin öncelikle yerel bir anadilde veya bölgesel dilde eğitim görmelerini ve bu dili öğrenmelerini, ardından ikinci bir dil (Hintçe, başka bir modern Hint dili veya İngilizce) ve sonunda üçüncü bir dil (İngilizce veya ek bir modern Hint dili) öğrenmelerini içermektedir. 2020 Ulusal Eğitim Politikası, anadilde eğitimin bilişsel faydalarını ve toplumsal önemini vurgulayarak, dilsel çeşitliliğin korunmasına yönelik bir yaklaşım benimsemektedir (Rojas, N. M. ve Chandras, J. S. 2025).

Doğu ve Güneydoğu Asya, dünyadaki 6.700 dilin yaklaşık 2.500'ünün bulunduğu, dünya üzerindeki en fazla dilsel çeşitliliğe sahip bölgedir. Bu bölgede ekonomik kalkınma ve modernleşme bağlamında yabancı dil öğrenimine önem verilmektedir. Bölgedeki ülkeler için İngilizce, eğitimde yabancı dil olarak özellikle önemli bir rol oynamaktadır (Kirkpatrick ve Liddicoat, 2017). Öte yandan Asya-Pasifik Çok Dilli Eğitim Çalışma Grubu, 2009 yılında resmi olarak kurulmuş olup, Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki dezavantajlı topluluklar için Anadil Temelli Çok Dilli Eğitim programları uygulayan uluslararası sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, ikili kuruluşlar ve Birleşmiş Milletlere bağlı ajanslardan oluşan bir koalisyonudur. Bu yapı, bölge genelinde çok dilli eğitim girişimlerine yönelik teknik ve içerik desteğin koordinasyonunu güçlendirmeye ve kanıta dayalı politika savunuculuğuna odaklanmaktadır (URL-14, 2025).

3.2. Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları

Türkiye, dünyada stratejik açıdan önemli bir bölgede yer almaktadır. Avrupa ve Asya'nın kesişim noktasında yer alması ve Orta Doğu ile Afrika'ya yakınlığı nedeniyle Türkiye, bölgedeki barış ve istikrarın korunmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kırkgöz, 2007b). Jeopolitik konumu ve statüsü göz önüne alındığında, Türkiye Batı ve Doğu arasında kültürel bir köprü işlevi görmektedir. Türkiye, 1952'de NATO'ya üye olmuş ve hâlâ tam üyelik beklentisiyle Avrupa Birliği (AB) ile bazı müzakerelere devam etmektedir. Siyasi nedenlerden dolayı, Türkiye'deki hükümetler, yabancı dil özellikle de İngilizce öğrenimini yaymak ve geliştirmek amacıyla bazı politikalar benimsemişlerdir (Kırkgöz, 2007a; Sarıçoban, 2012). Türkiye'deki yabancı dil eğitim politikalarının bağlamını anlamak için yabancı dil eğitiminin tarihsel sürecini bilmek önem arz etmektedir.

3.2.1. Türkiye'de Yabancı Dil Eğitiminin Tarihsel Süreci

Türkiye'de yabancı dil eğitiminin tarihsel sürecinin daha iyi anlaşılması için Cumhuriyet ilan edilmeden önceki dönemi de açıklamakta fayda vardır. Bu başlık altında Cumhuriyet öncesi dönemde ve Cumhuriyet ilan edildikten sonraki dönemde yabancı dil eğitiminin tarihsel süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Cumhuriyetten Önceki Dönemde Yabancı Dil Eğitimi

Bu dönem kendi içinde Tanzimat öncesi ve Tanzimat Dönemi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrıma gidilmesinin sebebi Tanzimat'a kadar din temelli yürütülen eğitim faaliyetlerinin Tanzimat'ın ilanıyla beraber devlet görevi olarak yapılmasıdır (Demirel, 2021). Demircan (1988) ise bu dönemi "Mektepler Öncesi Dönem" olarak adlandırmış; devlet dilinin Türkçe, öğretim dilinin ise yabancı dil olan Arapça olduğunu belirtmiştir.

a) *Tanzimat Öncesi Dönem*: Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğunda eğitim, mahalle mektepleri (Sıbyan Okulları) ve medreselerde yapılmıştır (Demirel, 2021; Demircan, 1988). Mahalle mekteplerinde ilköğretim düzeyinde eğitim verilmiştir. Bu okullarda din bilgisi ve okuma yazma öğretimi daha çok ezber yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Bu okullar her mahallede bulunduğu için mahalle mektebi ve daha çok taş binalardan oluştuğu için de taş mektep olarak adlandırılmışlardır (Ergin, 1939).

Medreselerde, mahalle mekteplerini bitiren ya da aynı düzeyde özel öğrenim almış erkek öğrenciler eğitim görmüştür (Akyüz, 2016). Bu okullarda ezbere dayalı Arapça öğretimi yapılmıştır. Dilbilgisi ağırlıklı kitaplar belli bir sıraya göre işlenmiştir (Demircan, 1988). Ancak 1908 yılından itibaren Farsça ve Türkçe devlet eliyle medreselerin programlarına eklenmiştir (Demircan, 1988).

Osmanlı İmparatorluğunda ayrıca Enderun adı verilen gayrimüslim halkın yetenekli çocuklarını, devlet adamı ve asker olarak yetiştirmek amacıyla okullar kurulmuştur (Akyüz, 2016). Enderun'da matematik, geometri, astronomi gibi dersler; İslami ilimler ve Arapçanın da içinde bulunduğu dil ve mantık gibi dersler verilmiştir (Gündüz, 2020). Bunların yanı sıra, Farsça ve ikinci dil olarak da Türkçe öğretilmiştir (Demircan, 1988; Demirel, 2021).

Tanzimat'ın ilanından önce yabancı dil eğitimi ile ilgili önemli bir gelişme 1821 yılında kurulan Tercüme Odası'dır. Bu zamana kadar devletin tercüme işlerini Fenerli Rumlar yürütürken, 1820 yılında çıkan Yunan İsyanıyla Rumların tercüme işlerindeki tekellerine son verilmiş ve Babiâli'de (Osmanlı İmparatorluğunun yönetim merkezi) Tercüme Odası adlı kurum ihdas edilerek Müslüman Türk memurlara Fransızca öğretilmeye başlanmıştır (Akyüz, 2016; Demircan, 1988; Nurdoğan-Demirkıran, 2020). Daha sonraları Fransızcanın yanında, coğrafya ve tarih gibi dersler ile İngilizce dilbilgisi, tercüme ve konuşma dersleri verilmiştir (Balcı, 2006; Nurdoğan-Demirkıran, 2020).

b) *Tanzimat Dönemi*: Tanzimat'ın 1839 yılında ilan edilmesiyle birlikte batılılaşma hareketleri başlamıştır. Ordu için asker yetiştiren kurumlar açılmış, yeterince öğrenci bulunmayınca daha küçük yaşta öğrenciler alınıp bu öğrencilere okuma-yazma ve Fransızca dersleri verilmiştir. Ordu için verilen Fransızcayla başlayan batılı dillerinin öğretim süreci daha sonra tıp alanında ihtiyaç duyulmasıyla devam etmiştir. 1868 yılında açılan Galatasaray Sultanisi (Lisesi) orta öğretim seviyesinde Fransızca öğretimi yapmış, yabancı dille öğretim yapan ilk devlet okulu olmuştur. Daha sonra 1869 yılında İdadi ve Sultani adlarıyla yeni ortaöğretim kurumları açılmıştır. Bu okulların açılmasıyla yabancı dil ilk defa normal ders olarak devlet okullarında yer almıştır (Demirel, 2021).

Azınlıklar ve yabancılara okul açma hakkının tanınmasıyla, yabancılar ilk defa özel okul açmıştır. 1863 yılında açılan Robert Koleji bu okulların ilkidir. Robert Koleji'nde başta azınlık dilleri ve İngilizce dilinde öğretim yapılırken sonraları yalnız İngilizce öğretim yapılmıştır. 1871 yılında Üsküdar Amerikan Koleji açılmış ardından Fransız, Alman ve İtalyan okullar kendi dillerinde eğitim vermeye başlamıştır. Sultani adı verilen okullardan biri de 1873 yılında açılan anne, babasız ve imkânı olmayan çocukların eğitim gördüğü Darüşşafaka'dır. (Demircan, 1988; Akyüz, 2016). 1908 yılında ilan edilen İkinci Meşrutiyetten sonra Fransızca zorunlu, Almanca ve İngilizce seçmeli yabancı dil olarak okutulmuştur (Soner, 2007).

1921 yılı itibarıyla ülkede birçok azınlık ve yabancı okullar açılmıştır. Bunlardan bazılarının sayıları Tablo 1'de yer almaktadır (Demircan, 1988).

Tablo 1. Yabancı Okullar Sayısı

Türü	ABD	Fransa	Almanya	Avusturya	İtalya	İran	Toplam
Anaokulu					2		2
İlkokul					3	1	4
Ortaokul	4	7	1	2	2		16
Lise	4	5	1	2	1		13
Toplam	8	12	2	4	8	1	35

Kaynak: Demircan, 1988.

Tablo 1'de görüldüğü gibi 1921 yılına gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu'nda Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Almanya, Avusturya, İtalya ve İran'a ait toplam 35 yabancı okul bulunmaktaydı. Bu ülkelere ait mevcut ortaokullar (f=16) ilk sırada bulunurken; anaokulları (f=1) son sırada

yer almıştır. Fransa'ya ait yabancı okullar ilk sırada (f=12) yer alırken; İran'a ait yabancı okullar (f=1) son sırada yer almıştır.

Cumhuriyet Döneminde Yabancı Dil Eğitimi

1923 yılında Cumhuriyetin ilanıyla başlayan bu dönemde, eğitim daha çok okuma yazma seferberliği konusunda yoğunlaşmıştır. Yabancı dil eğitimi daha çok teknik ve kültürel çeviri aracı olarak benimsenmiştir (Demircan, 1988). Bu dönemde eğitim alanındaki ilk ve en önemli adım 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu (öğretimlerin birleştirilmesi) olmuştur. Bu kanunla Osmanlı döneminde o güne değin açılmış farklı bilim ve eğitim kurumları tek çatı altında (Eğitim Bakanlığı) birleştirilmiş ve medreseler kapatılmıştır (Akyüz, 2016)

Medreselerin kapatılmasının ardından 1927'de okullarda Farsça öğretimine son verilmiş, Arapça ise sadece İmam Hatip liselerinin programlarında meslek dersi olarak yer almıştır. Ayrıca bu dönemde Galatasaray Lisesi yabancı dil eğitimi yapılan tek devlet lisesi olmuştur (Demirel, 2021).

Türk çocuklarının yabancı okullarda okumasının önüne geçmek ve onları yabancı okullara bağlı olmaktan çıkarmak amacıyla 1928'de Türk Maarif Cemiyeti kurulmuştur (Uygun, 2003). Dernek, 1929 yılında İngilizce eğitimi için kurslar açmış, 1931 yılında ilk ve ortaöğretim düzeyinde okullar açmıştır. 1946'da Türk Eğitim Derneği adını alan kurum, 1952 yılına dek İngilizce derslerini ayrı olarak verirken, bu tarihten sonra ise İngilizce öğretim (yabancı dille öğretim) yapmıştır (URL-15, 2025). Bu dönemde (1940) ayrıca Atatürk Lisesi, Kız Lisesi ve Galatasaray Lisesinde klasik kol adı verilen şubeler açılarak batı dillerinin yanında Latince dersleri verilmiştir (Akyüz, 2016).

Cumhuriyet döneminde eğitim alanındaki gelişmelerden biri de yabancı ülkelerden davet edilen uzmanların hazırladıkları raporlardır. Bunlardan John Dewey tarafından 1939 yılında hazırlanan raporda yabancı dil ve fen derslerine ağırlık verilmesi ve tek yabancı dil yerine çeşitli yabancı dillerin öğretilmesi tavsiye edilmiştir. Yine bu uzmanlardan Kühne tarafından hazırlanan raporda Fransızca derslerinin yanı sıra Almanca derslerinin de okutulması ve yabancı dil ve ticaret okulunun açılması tavsiye edilmiştir (Demircan, 1988).

II. Dünya Savaşı sonrasında dünyada bilim ve teknik alanında önemli gelişmelerin sonucunda ulusal ve uluslararası düzeyde yabancı dil eğitimine

verilen önem artmıştır (Demirel, 2021). Bu durumun etkisiyle Türkiye’de 1955-1956 öğretim yılında yabancı dil bilen insan kaynağı yetiştirmek amacıyla ‘Maarif Koleji’ adı verilen yabancı dille eğitim yapan liseler açılmıştır (Akyüz, 2016). Bu okullar İstanbul, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır, Konya ve Samsun’da açılmıştır (Alpay, 1995). Maarif Kolejlerinin adı 1975 yılında Anadolu Liseleri olarak değiştirilmiştir (Akyüz, 2016). Anadolu Liselerinde yönetmelikte belirtildiği üzere; bazı derslerin öğretimi İngilizce, Fransızca veya Almanca yapılan, merkezi sınav sistemiyle hazırlık sınıflarına öğrenci alan, devlete ait ortaöğretim kurumları olarak tanımlanmıştır (MEB, 1976). Anadolu Liselerinin yabancı dil eğitimindeki başarısı ve üniversite giriş sınavlarında bu okullarda okuyan öğrencilerin sıralaması, bu okullara olan talebin artmasına yol açmış, ülkenin birçok şehrinde Anadolu Liseleri açılmıştır (Çetintaş ve Genç, 2001).

Cumhuriyetin ilanından 1960lı yıllara kadar ülkede çeşitli yabancı diller öğretilmiştir. Bunlar Tablo 2’de yer almaktadır (Demircan, 1988):

Tablo 2: Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Öğretilen Yabancı Diller

Yabancı Dil	1924	1927	1935	1941	1950	1960
Almanca	+	+	+	+	+	+
Fransızca	+	+	+	+	+	+
İngilizce	+	+	+	+	+	+
İtalyanca	+	+	+	+	+	+
Latince	-	-	-	+	+	-
Arapça	+	+	-	-	+	+
Farsça	+	-	-	-	+	+

Kaynak: Demircan, 1988.

Tablo 2’de görüldüğü gibi Cumhuriyet döneminde daha çok batı dilleri olan Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Latince öğretimine ağırlık verilmiştir (Demircan, 1988).

1960 ve 1970 yılları arasında ortaöğretim ve yükseköğretimde artan öğrenci sayısına karşılık yetersiz kalan okullarda öğretimin niteliği düşmüştür. Okul ihtiyacını karşılamak üzere açılan özel okul ve dershanelerin sayısı giderek artmıştır. Yaşanan bu gelişmeler sonucunda yabancı dil öğretiminde çeşitli düzenlemeler yapılmıştır Devlete bağlı liselerde 3-5 saatlik yabancı dil dersleri, yükseköğretimde 4-6 saatlik yabancı dil dersleri zorunlu dersler

arasına girerken yine liselerde ‘yabancı dil kolu’ adı verilen yabancı dil sınıfları oluşturulmuştur. Özel liselerde ‘ağırlıklı yabancı dil öğretimi’ kapsamında 8-10 saat, üniversitelerde ise 20-25 saat yabancı dil derslerini içeren hazırlık sınıfları oluşturulmuştur. Ayrıca Boğaziçi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi gibi yükseköğretim kurumlarında öğretimin tamamı yabancı dille yapılırken, bazı üniversitelerde ise öğretimin bir kısmı yabancı dille yapılmıştır (Demircan, 1988).

1968 yılında yabancı dil öğretim programları Avrupa Birliği ile uyum kapsamında geliştirilmeye çalışılmıştır. 1972 yılında ise Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kuruluna bağlı ‘Yabancı Diller Öğretimini Geliştirme Merkezi’ açılmıştır. Bu merkez aracılığıyla devlete bağlı resmi liselere yönelik İngilizce, Almanca ve Fransızca dersleri verilmiştir. Bu uygulama aracılığıyla yabancı dil programları ve ders araç gereçleri denenmiş ve 1973-1977 yılları arasında bu program liselerde uygulanmaya çalışılmıştır. Ancak mesleki ve teknik liselere uygun olmadığı görülmüştür (Demirel, 2021).

1976 yılında bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan Anadolu Liseleri’ne 1989-1990 öğretim yılında Anadolu Öğretmen Liseleri ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri eklenmiştir (MEB, 1990). 1993 yılında bu okulların yabancı dil hazırlık sınıfı içermesine yönelik adımlar atılmıştır (Demirel, 2021). 1997-1998 öğretim yılına kadar hazırlık sınıfı dâhil yedi yıl eğitim veren Anadolu Liseleri, ‘Temel Eğitim Kanunu’ yürürlüğe girdikten sonra 1998-1999 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfı dahil dört yıl eğitim veren ve bir kısım derslerini yabancı dille öğretimini yapan okullar olmuştur (Aksu, 1990). Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren ağırlıklı okutulan yabancı diller Tablo 3’te yer almaktadır (Demircan, 1988).

Tablo 3: Yabancı Dillerin Öncelik Sırası

Öncelik Sırası	1923-1950	1950-1980	1980 sonrası
1	Fransızca	İngilizce	İngilizce
2	İngilizce	Fransızca	Almanca
3	Almanca	Almanca	Fransızca

Kaynak: Demircan, 1988.

Tablo 3’te görüldüğü gibi Cumhuriyetin ilk yıllarında Fransızca en çok öğretilen yabancı dil olurken; 1950 sonrası başlayan İngilizce hakimiyeti günümüze kadar gelmiştir.

1983 yılında çıkarılan 2923 sayılı ‘Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu’ Türk eğitim sisteminde yabancı dil öğretimi açısından atılan önemli bir adımdır. “Bu Kanunun amacı; eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tâbi olacağı esasları düzenlemektir.” Bu kanunda; Türkçe, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ve Türk kültürüyle ilgili diğer derslerin öğretiminin yabancı dille yapılamayacağı; ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarındaki yabancı dil eğitim faaliyetlerinden Millî Eğitim Bakanlığı’nın, yükseköğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitim faaliyetlerinden ise Yüksek Öğretim Kurulu’nun sorumlu olduğu belirtilmiştir (MEB, 1983).

1985 yılında ‘Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği’ yayımlanmıştır. Bu yönetmelik, “Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan öğretim ile yaygın eğitim okul veya kurumlarında yapılan yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili usul ve esasları düzenlemeyi” amaçlamaktadır (MEB, 1985)

1988 yılındaki Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 20.6.1988 tarih ve 3235 sayılı onayı ile “Basamaklı Kur Sistemi” adıyla yabancı dil öğretiminde yeni bir sisteme geçilmiştir. 1988-1989 öğretim yılında uygulanan bu sistem, daha çok istekli ve yetenekli öğrencilerin yabancı dil eğitiminde ilerlemesini sağlamaya yönelik olup, yabancı dil derslerinin isteğe bağlı görülmesini içermiştir. Ancak bu uygulama uzun ömürlü olmamış, 1989-1990 öğretim yılında kaldırılmış ve yabancı dil dersleri tekrar zorunlu dersler arasına girmiştir (Akyüz, 2016).

1997 yılında yürürlüğe giren 4306 sayılı kanun, yabancı dil eğitimi açısından yenilikler getirmiştir. Bu kanun, daha önce ortaöğretim düzeyinde başlayan yabancı dil öğretiminin ilköğretim 4. sınıfta başlamasını (Akyüz, 2016) ve ilköğretim okullarının 6. sınıftan başlayarak programa seçmeli ikinci yabancı dil derslerinin programa girmesini sağlamıştır (Haznedar, 2010). Böylece; İngilizce, Almanca ve Fransızca dışında Çince, Japonca, İspanyolca, İtalyanca ve Rusça da ikinci yabancı dil olarak programa dahil edilmiştir (Demirel, 2021).

2012 yılında yürürlüğe giren 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik sonucu bilinen adıyla 4+4+4 sistemine geçilmiştir

(URL-16, 2025). Bu sistemle 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim dönemi başlamıştır. Okula başlama yaşı 5, yabancı dil öğrenme yaşı ise 6 olmuştur. Böylelikle yabancı dil dersleri ilkökul 2. sınıfta başlamıştır (Bayyurt, 2014). İlkokul 2.3. ve 4. sınıflarda haftada 2 saat; ortaokul 5. 6. 7. ve 8. sınıflarda ise haftada 4 saat zorunlu yabancı dil dersleri yer almıştır (URL-17, 2025).

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün (22.05.2024) ve Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün (10.08.2023) tarihinde güncelledikleri (Anadolu Liselerine ait) haftalık ders çizelgelerine göre Türkiye'deki okullarda yabancı dil eğitiminde zorunlu ve seçmeli ders sayıları ile okutulacak ders saatleri Tablo 4'te yer almaktadır (URL-18, 2025; URL-19, 2025).

Tablo 4: Haftalık Ders Çizelgelerine Göre Yabancı Dil Ders Saatleri

Sınıflar	İlkokul				Ortaokul						Lise	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ders Saatleri												
Zorunlu 1.Yabancı Dil	-	2	2	2	3	3	4	4	4	4	4	4
Seçmeli Yabancı Dil					2	2	2	2			2/10/12	2/10/12

Kaynak: MEB, 2025.

Tablo 4'te görüldüğü gibi zorunlu 1. Yabancı Dil dersleri (İngilizce) ilkökul 2. sınıftan lise son sınıfa kadar artarak devam etmektedir. Seçmeli Yabancı Dil dersleri ise ortaokul seviyesinde başlayıp aralıklarla lise son sınıfa kadar devam etmektedir. Bu durum sadece Anadolu Liseleri statüsündeki okullar için geçerlidir. Bu okul türlerinin dışında İmam Hatip Ortaokulları, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Sosyal Bilimler Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Liseleri için hazırlanmış haftalık ders çizelgelerinde seçmeli ders saatleri değişiklik göstermektedir. Ayrıca birinci ve ikinci yabancı dil derslerinde Bakanlar Kurulu Kararı ile öğretiminin yapılması kabul edilen yabancı diller okutulmaktadır. (URL-19, 2025).

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırladığı programlar doğrultusunda 2026 yılı itibariyle Türkiye'de okutulan yabancı diller şunlardır (alfabetik olarak yazılmıştır): İlköğretim seviyesinde Almanca,

Çince (seçmeli), Fransızca, İngilizce ve İtalyanca; ortaöğretim seviyesinde Almanca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca ve Rusça. Bu dillerin öğretimi, okulların müfredatına ve öğrencilerin tercihine göre değişiklik gösterebilmektedir (URL-20, 2025). Bu dillerin dışında İmam Hatip okullarında Arapça dersi zorunlu 2. yabancı dil olarak okutulmaktadır (URL-21, 2025). İngilizce Türkiye’de en çok okutulan yabancı dildir ve 2. sınıftan başlayarak ortaöğretim son sınıfa kadar zorunlu olarak okutulmaktadır (URL-22, 2025).

3.3. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi ile İlgili Proje ve Konferanslar

Bu bölümde Türkiye’de son dönemde ülke çapında yabancı dil eğitimi ile ilgili yapılan bazı proje ve konferanslara yer verilmiştir.

Yoğunlaştırılmış Yabancı Dil Programı: Bu program MEB Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından 2021-2022 öğretim yılında belirli imam hatip ortaokullarında yabancı dilin dört temel becerisini (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) esas alarak öğrencilerin yabancı dili erken yaşta ve aktif olarak öğrenmesi amacıyla İngilizce ve Arapça öğretimini kapsayan programdır. 2024-2025 öğretim yılı itibariyle Türkiye genelinde 584 imam hatip ortaokulunda uygulanmaktadır. Bu okullardan 582’sinde İngilizce yoğunlaştırılmış yabancı dil programı öğretimi yapılırken; 42’sinde Arapça öğretimi yapılmaktadır (URL-23, 2025).

Yabancı Dil Eğitiminin Geliştirilmesi (YADEG) Projesi: 2021 yılında yayımlanan “2021 Yılı Yatırım Programının Kabulü ve Uygulamasına Dair Karar” ile Yabancı Dil Eğitiminin Geliştirilmesi Projesi (YADEG) hayata geçirilmiştir. Bu projenin temel amacı; Türkiye’de yabancı dil eğitimi öğrenci, öğretmen ve program boyutlarıyla bilimsel bilgileri kullanarak uluslararası standartlara uygun hale getirmek olarak ifade edilebilir. Proje, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından desteklenmekte ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Bu proje kapsamında ülke çapında birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler şöyle sıralanabilir (URL-24, 2025):

- D-AOBM Tamamlayıcı Ciltin Türkçeye Kazandırılması: Öğretim programlarında temel alınan diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) Tamamlayıcı Cildi, farklı branşlardaki öğretmenlerin erişimini kolaylaştırmak amacıyla Türkçeye çevrilmiştir.

- İngilizce Çevrim İçi Yaz Okulu: Salgın döneminde öğrencilere destek olmak amacıyla, İngilizce öğretim programlarıyla uyumlu 530 etkinlik (23 ders, 265 e-etkinlik) öğretmenlerle birlikte geliştirilmiştir. Etkinlikler 1 Temmuz 2020'de EBA'da yayımlanmış ve yaklaşık 3 milyon öğrenci tarafından kullanılmıştır. Uygulama, 17.790 öğrencinin katılımıyla hazırlanan *İngilizce Çevrim İçi Yaz Okulu İzleme ve Değerlendirme Raporu* ile analiz edilmiştir.
- Yabancı Dil Eğitimi Çalışmaları Raporu (2018-2020): Bakanlık birimlerinin 2018-2020 döneminde yabancı dil eğitimi alanında yürüttüğü çalışmaları izlemek, değerlendirmek ve görünür kılmak amacıyla Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimine Yönelik Çalışmalar Raporu (2018-2020) hazırlanarak Bakanlık birimleriyle paylaşılmıştır.
- Yabancı Diller ile Yaşayan Dil ve Lehçelerin Öğretimi Araştırması: Yabancı diller ile yaşayan dil ve lehçelerin öğretimindeki mevcut durumu öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre analiz etmek amacıyla 2018 yılında 136 okuldan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen araştırma raporu Mart 2021'de yayımlanmıştır.
- Uluslararası Yabancı Dil Eğitimi Konferansı: YADEG Projesi kapsamında 28-29 Haziran 2021'de çevrim içi düzenlenen 'Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi ve Avrupa'daki Uygulamalar: Gelişmeler ve Öneriler' konferansı, Avrupa Konseyi uzman desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Konferans değerlendirme raporu, katılımcılardan elde edilen verilerle hazırlanmıştır.
- TDE-ARGEM Personel Eğitimleri: TDE-ARGEM personelinin kurumsal ve teknik kapasitesini geliştirmeye yönelik olarak D-AOBM'ye dayalı materyal hazırlama, öğretmen mesleki gelişim araçları, Avrupa Konseyi ve İKG-PRO eğitimleri düzenlenmiştir.
- D-AOBM Hizmet İçi Eğitimleri: D-AOBM'nin İngilizce öğretmenleri tarafından anlaşılması ve standart ölçme değerlendirme sisteminin benimsenmesi amacıyla şelale eğitim modeliyle 8.277 öğretmene yüz yüze eğitim verilmiştir. Ayrıca D-AOBM uzaktan eğitim videoları ÖBA sistemine yüklenerek tüm İngilizce öğretmenlerinin erişimine sunulmuştur.

- Türkçe ve Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Konferansları: 2022 yılında başlayan bu konferanslarda dil öğretmenlerinin uyguladığı iyi örneklerin paylaşılmasını ve tüm ülke çapında etkili dil öğretiminin yaygınlaşmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu etkinlikler; 16-18 Mayıs 2022'de gerçekleştirilen Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Eylem Araştırması Konferansı, 2-4 Mayıs 2023'te gerçekleştirilen Türkçe Öğretiminde İyi Uygulamalar Konferansı ve son olarak 22-24 Mayıs 2024'te gerçekleştirilen Türkçe ve Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Konferansı'dır.

Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli: 2023-2024 öğretim yılında ilk defa uygulamaya konan Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli (ÇYDEM), pilot uygulama olarak 26 ilde belirlenen 32 ortaokulda 5. sınıf düzeyinde başlamıştır. Bu uygulamada haftalık 40 ders saati verilen eğitim kapsamında 18 ders saati İngilizce ve 4 ders saati Almanca yabancı dil olarak verilmiştir. İmam hatip ortaokullarında ise Almanca yerine Arapça ikinci yabancı dil olarak verilmeye başlanmıştır. 2024-2025 öğretim yılında ise bu uygulama 81 ilde belirlenen 300 okulda hayata geçirilmiştir. Bu dönemde 40 ders saatinin 14 ders saati İngilizce, 2 ders saati Almanca olarak uygulanmaya başlamıştır. Uygulamanın amaçları arasında; öğrencilerin dört temel dil becerilerini daha yetkin kullanması, yabancı dil becerilerinin akademik başarıya etkisini artırma, öğrencilerin özgüven ve motivasyonları artırma, özellikle konuşma alanında yaşanan kaygıları azaltma ve iletişim yeterliğini geliştirme sayılabilir (URL-25, 2025).

Türkiye'de Yabancı Dil Eğitiminde Kalitenin Yükseltilmesi Projesi: Talim Terbiye Kurulu tarafından 18 Eylül 2024'te başlangıç toplantısı yapılan bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyinin finansal desteğiyle gerçekleşmiştir. Öğretmen eğitimleri yapmak, materyal geliştirmek ve politika alanında öneriler sunmak gibi çalışmalarla yabancı dil eğitim kalitesinin artırılması amaçlanmaktadır (URL-26, 2025).

Diyalekt Mobil Uygulaması: Millî Eğitim Bakanlığı, 2022 yılında Cumhurbaşkanlığı Yatırım Programı Diyalekt Dil Platformunu hazırlamıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı gözetiminde ve Bakanlık bünyesindeki ilgili genel müdürlüklerin iş birliğiyle geliştirilen platform 24 Nisan 2023 tarihinde resmî olarak hizmete sunulmuştur. Diyalekt, farklı yaş grupları için dil öğrenimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Platforma EBA veya e-Devlet

şifresiyle erişilebilmekte; kullanıcılar hem çevrim içi hem de mobil platformlardan yararlanabilmektedir. Diyalekt, kullanıcıların dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan çeşitli özellikler sunmaktadır. Bu özellikler arasında etkileşimli materyaller, kullanıcı dostu bir arayüz ve hedef odaklı bir yaklaşım bulunmaktadır. Platform, 11.000'in üzerinde etkileşimli dijital kaynak ve aktiviteye erişim imkânı sağlamaktadır (MEB, 2023).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), 2024 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen ve “Yetkin ve Erdemli İnsan” vizyonu ile eğitimin tüm kademelerini kapsayan bir modeldir (MEB, 2024). Modelin yabancı dil öğretimine yaklaşımı, öğrencilerin yalnızca dil bilgisi ezberlemesi yerine hedef dilde anlamlı iletişim kurabilmelerine odaklanır. Bu çerçevede yabancı dil eğitimi, alımlayıcı beceriler (dinleme/izleme-anlamlandırma, okuma-anlamlandırma) ile üretici beceriler (konuşma-anlatma, yazma-anlatma) ve bunları tamamlayan destekleyici beceriler (dil bilgisi, sözcük ve sesletim seçme-kullanma) üzerine yapılandırılmıştır (MEB, 2024). Tüm beceriler arasında sarmal, bütüncül ve etkileşimli bir ilişki bulunmakta; böylece öğrencilerin dil bilgisini anlamlı bağlamlarda işe koşarak eleştirel düşünme, sorgulama ve kültürel farkındalık gibi üst düzey becerileri de aynı anda geliştirmesi hedeflenmektedir. Sonuç olarak TYMM, iletişimsel ve eylem odaklı yabancı dil programıyla öğrencilerin günlük yaşamda sosyal ve mesleki etkileşim kurabilen erdemli bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

3.4. Türkiye’de Eğitimi Politikalarının Dayandığı Yasal Belgeler

Kamu politikaları devlet kurumu ile ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi, sınırları belli bir toprak parçası üzerinde en üst düzeyde otorite sahibi olan devletin, yönetim işini üstlenmesiyle vatandaşlara karşı sorumluluklarını yerine getirme ihtiyacıdır. Bu sorumlulukların politika üretilerek uygulamaya konmasıyla yerine getirilmesi gerekmektedir (Aktel ve Erten, 2017). Dye (2005), kamu politikasını en yalın haliyle ‘hükûmetlerin yapmak istedikleri ve istemedikleri şeyler’ olarak ifade etmektedir. Daha geniş kapsamlı bir tanıma göre ise kamu politikası “kamuyu ilgilendiren bir sorun ya da alanda devlete ait kurumların verdikleri kararlar ve bu kararların uygulamalarının incelenme alanı” olarak tanımlanmıştır (Cochran ve Malone, 1999: 1).

Politikalar basit analitik kategoriler olarak incelenemeyecek kadar önemli yapılar olarak kabul edilir. Hedeflenen politikaların duyurulması beklenen belgelerin yapısı içinde yorumlanmaları gerekmektedir (Fischer, 2003). Türkiye’de kamu politikalarının içinde her dönem yer alan eğitim politikalarının belirlendiği yasal belgeler arasında tüm yasaların bağlı olduğu Anayasa; her kurumun işleyişini belirleyen kanun ve yönetmelikler; ülkenin üst düzey politika belgeleri olan kalkınma planları, yıllık programlar, hükûmet programları ve parti programları; eğitim alanında alınan kararlar için danışma niteliğinde olan MEB Şûra Kararları ve yine eğitim alanında alınan kararlara ulaşmak için izlenecek yol ve yöntemleri içeren MEB Stratejik Planları yer almaktadır. Bu yasal belgelerin tanımları ve içerikleri bu bölümde açıklanmıştır.

Anayasa

Anayasa, TDK (2025) tarafından, “bir devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa” olarak tanımlanmaktadır. Anayasa, devletin hukuki statüsünü ve erklerin sınırlarını çizen üst norm olarak nitelendirilmektedir (Atay, 2008). Normlar hiyerarşisinde en üst konumda yer alan anayasa, diğer hukuki metinlere kıyasla daha katı bir oluşum ve değişim sürecine tabidir (URL-27, 2026). Aynı zamanda anayasa, devletin yönetim ilkelerini ve vatandaşların temel haklarını koruyan bir belge olarak da işlev görmektedir. Bu bağlamda, devletin tüm organlarının örgütlenme biçimini ve siyasi gücün farklı kurumlar arasındaki dağılımını düzenlemektedir. Bu şekilde, anayasa hem devletin temel yapısını belirleyen hukuki bir çerçeve sunmakta, hem de bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alarak hukuk devleti ilkesinin temelini oluşturmaktadır (Atay, 2008).

Kanun ve Yönetmelikler

Kanunlar, yasama organınca oluşturulan genel ve düzenleyici hukuk kurallarıdır. Anayasaya aykırı olmamak şartıyla her konuda çıkarılabilen kanunlar sistemde oluşabilecek düzensizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlar (Vatansever, 2024). Kanunlar Resmî Gazete’ de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girer (URL-28, 2025).

Yönetmelikler ise bakanlıklar ve kamu tüzel kuruluşları tarafından kendi görev alanlarıyla ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak amacıyla

hazırlanan yasal belgelerdir. Yönetmelikler yasa ve tüzüklere aykırı olmamak şartıyla kanunlara göre daha dar ve özel kapsamlı olarak hazırlanmaktadır (URL-28, 2025) ve kanunların sağlıklı yürütülmesini sağlar niteliktedir (Vatansever, 2024).

MEB mevzuatı incelendiğinde yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili temel kanunlar ve yönetmelikler şunlardır:

- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu
- 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu
- 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun
- Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği MEB mevzuatında yer alan bu yasal düzenlemeler dışında;
- Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik, araştırma kapsamında incelenmiştir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu: 1973 yılında yayımlanan bu kanun Türkiye'deki genel eğitim politikalarını belirler. Bu kanunun kapsamı şöyle açıklanmıştır (MEB, 1973):

“Bu Kanun, Türk millî eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar”.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu: Bu kanun mecburi ilköğretim çağı, ilköğretim kurumlarının kapsamı ve işleyiş esasları ile ilgili hususları kapsamaktadır (MEB, 1961).

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun: Yabancı dil eğitimi ile ilgili temel kanundur. 1983 yılında yayımlanmıştır (MEB, 1983). Bu kanunun adı “Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu” iken, 3.8.2002 tarihli ve 4771 sayılı kanunla metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir. Bu kanunun amacı, “eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller, yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okullar ile Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğreniminin tâbi olacağı esasları düzenlemektir”.

Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği: Bu yönetmelik “Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunun” üçüncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. 2009 yılında en son değişiklikle yayımlanan bu yönetmelik şu ifadeleri içermektedir: Bu yönetmelikte “Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmî ve özel ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan öğretim ile yaygın eğitim okul veya kurumlarında yapılan yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmektedir” (MEB, 2006).

Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik: Bu yönetmelik; “yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimine ve yabancı dille öğretimin amaç, kapsam, uygulama ve değerlendirme hususlarına ilişkin usul ve esasları düzenleme” amacıyla hazırlanmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2016).

Kalkınma Planları

Kalkınma, bir ülkenin gelişmesi için ihtiyacı olan unsurların nasıl kullanılması gerektiğini içermektedir (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023). İktisadi anlamda kalkınma planlaması; devletin ekonomik ve toplumsal yaşamdaki görevlerini, kamuya ait ekonomik kuruluşların hangi konum ve görevde olacaklarını, özel sektörün planlamadaki yeri ve payı ve bu üç ögenin kamu merkezli bir kararlarla belirlendiği planlamadır (Karabacak, 2011). Kalkınma planları ise; ekonomik, sosyal ve kültürel alanda uzun vadeli büyüme hedeflerini içeren temel politika belgeleridir (Akça, Şahan ve Tural, 2017).

Türkiye’de planlı kalkınma dönemi başladığında 1960 yılında 91 sayılı kanunla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuştur. Kalkınma planlarının hazırlanması ilk defa 1961 Anayasası ile yasal olarak hükme bağlanmıştır (Küçük, 2010). 1962’de hazırlanan bir yıllık geçiş planından sonra DPT tarafından 1963-1967 yıllarını içeren “Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı” hazırlanmıştır (Küçük, 2012). Türkiye’de Kalkınma Planları genellikle beş yıllık hazırlanmış olup sadece dokuzuncu kalkınma planı 2007-2013 yıllarını kapsayacak şekilde yedi yıllık hazırlanmıştır (Ganioğlu, ve Toprakçı, 2023). Kalkınma planları, ülke için hazırlanan politika belgeleri ve kurumlar için hazırlanan stratejik planlara yön veren politikaları içermektedir. Tüm kalkınma planlarına makro düzeyde eğitime yön veren planlamalar dâhil edilmiştir

(Altundemir, 2012; Küçüker, 2012). Kalkınma planları esas alınarak diğer planlar hazırlanmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2013b).

2011 yılına kadar kalkınma planları DPT tarafından hazırlanmıştır. Ancak 2011'de çıkarılan “641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile bu görev Kalkınma Bakanlığı'na verilmiştir (Yıldız, 2017). Onuncu Kalkınma Planı, Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Ardından 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle Kalkınma Planları bu yıldan itibaren SBB (Strateji ve Bütçe Başkanlığı) tarafından hazırlanmıştır.

Ülke kalkınmasında en önemli etken insandır ve bu etken beşerî sermaye olarak nitelendirilir (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023). Ülkenin gelecekteki beşerî sermayesini şekillendirecek eğitim politikaları öncelikle kalkınma planlarında belirlenir. Bu politikaların temel amacı ülkenin genç nüfusunu geleceğe hazırlamaktır. Yeni yetişen nesli geleceğe hazırlamak için onları dönemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak esastır. Bunu yaparken devletin eğitimi çeşitlendirmesi ve eğitim altyapısını devamlı geliştirmesi gerekmektedir (Akça ve diğ. 2017). Ayrıca eğitim, ekonomiye gerekli insan gücü ihtiyacını karşılayarak ve genel olarak eğitim düzeyini artırarak toplumsal değişime katkı sunmaktadır. Bu yönüyle de eğitim, kalkınma planlarında yer almaktadır (Küçüker, 2012).

Türkiye'de 1960 yılında başlayan planlı kalkınma dönemi ile 2025 yılı arasında on iki kalkınma planı hazırlanmıştır. Bunlardan ilk dokuz kalkınma planı DPT; onuncu plan Kalkınma Bakanlığı ve on birinci ile on ikinci plan ise SBB tarafından hazırlanmıştır (URL-2, 2025). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren hazırlanan bu kalkınma planları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Planları

Kalkınma Planları	Dönem
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1963-1967)
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1968-1972)
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1973-1977)
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1979-1983)

Kalkınma Planları	Dönem
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1985-1989)
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1990-1994)
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	(1996-2000)
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	(2001-2005)
Dokuzuncu Kalkınma Planı	(2007-2013)
Onuncu Kalkınma Planı	(2014-2018)
On Birinci Kalkınma Planı	(2019-2023)
On İkinci Kalkınma Planı	(2024-2028)

Kaynak: SBB, 2026.

Tablo 5'te görüldüğü gibi planlı kalkınma dönemi 1960'larda başlamıştır. Kalkınma planları kesintili olarak 2005 yılına kadar beş yıllık kalkınma planları olarak hazırlanmıştır. 2005 yılından sonra iki yıl planlı kalkınmaya dahil edilmemiştir. 2007'de tekrar yayımlanan kalkınma planları son olarak 2028 yılını da kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.

Türkiye'deki kalkınma planlarında eğitim politikaları, dönemsel ihtiyaçlar ve öncelikler doğrultusunda şekillenmiş, içerik ve vurgu açısından önemli bir evrim geçirmiştir. 1960'lı ve 1970'li yılları kapsayan ilk üç planda, eğitim daha çok 'insan gücü' ve 'nitelikli işgücü' yetiştirmenin bir aracı olarak görülmüş; okullaşma, fırsat eşitliği ve öğretmen eğitimi gibi temel altyapı konuları öne çıkmıştır (DPT, 1962, 1967 ve DPT, 1972). 1980'lerden itibaren, 'beşerî kaynaklar' ve 'insan kaynaklarının geliştirilmesi' kavramları merkeze alınarak eğitim-istihdam ilişkisi, yaygın ve teknik eğitim güçlendirilmiştir (DPT, 1978, 1984, 1989 ve 1995b).

2000'li yıllarla birlikte, küreselleşme ve Avrupa Birliği uyum sürecinin etkisiyle planların yapısı değişmiş, eğitim politikaları daha stratejik bir perspektifle ele alınmaya başlanmıştır (DPT, 2000bve DPT, 2006b). 2010'lardan itibaren hazırlanan Onuncu, On Birinci ve On İkinci Kalkınma Planlarında ise eğitim, "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" ana hedefi çerçevesinde; erişim, kalite, teknoloji entegrasyonu, hayat boyu öğrenme ve küresel rekabet edebilirlik odaklı kapsamlı bir dönüşüm programı olarak

konumlandırılmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2013b; SBB, 2018b ve SBB, 2023b).

Hükûmet Programları

Türkiye’de kamu politikalarının belirlendiği belgelerden bir diğeri hükûmet programlarıdır (Aktel ve Erten, 2017). Hükûmet, “Devletin görevlerini yerine getirmesini sağlayan yetkili organ, bakanlar kurulu, kabine” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2025). Bir veya birden fazla siyasi parti hükûmeti oluşturabilir. Bir hükûmet göreve gelirken hazırladıkları hükûmet programını meclise sunar (Esen ve Çetin, 2012).

Hükûmet programları; seçim öncesinde iş başına gelmek isteyen partilerin hazırladıkları seçim vaatlerini, iş başına geldiklerinde yapılacak iş ve çalışmalara dönüştürüp onaya sundukları belgelerdir (Çoban, 2018). Söz konusu belgeler, hükûmetlerin iş başında oldukları süre boyunca ülkenin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda ihtiyaçlarına cevap verecek politikalarından oluşmaktadır (Lamba, 2015). Hükûmet programlarında yer alan politikalar, hükûmetler iş başına geldiklerinde kamu politikalarının oluşumunda etkili olmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, hükûmetler bu programlara bağlı kalarak ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal ihtiyaç ve sorunlarına yönelik kamu politikalarını oluşturmaktadır (Aktan ve Erten, 2017).

Kalkınma planları ve yıllık programlar gibi hükûmet programları da ülkenin eğitim konusundaki ihtiyaç ve sorunlarına yönelik planlamaları içermektedir. Eğitim, Cumhuriyet tarihinde ilk kurulan hükûmetten beri hazırlanan tüm hükûmet programlarında yer almıştır. Böylelikle hükûmet programları da Cumhuriyet tarihi boyunca eğitime yön vermiştir (Gürsoy, 2023).

Türkiye’nin 1923-2025 yıllarını kapsayan 102 yıllık Cumhuriyet döneminde toplam 67 hükûmet kurulmuştur. Kurulan hükûmetlerin 65’i parlamenter sistemde diğer ikisi ise 2018 yılında uygulamaya konulan Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminde kurulmuştur. Parlamenter sistemde kurulan 65 hükûmetten 62’sinin programı bulunurken, 3 hükûmetin programı bulunmamaktadır (URL-27). Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminde ise hükûmet programlarının yerini Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları almıştır (Çoban ve Doğu, 2021).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren 67 hükûmet kurulmuştur. Bu hükûmetler ve görevde buldukları tarihler Tablo 6'da yer almaktadır (URL-27).

Tablo 6: Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetleri ve Görevde Buldukları Tarihler

Sıra No	Hükûmet Adı	Görev Tarihi
1	I. İnönü Hükûmeti	30.10.1923-06.03.1924
2	II. İnönü Hükûmeti	06.03.1924-22.11.1924
3	Okyar Hükûmeti	22.11.1924-03.03.1925
4	III. İnönü Hükûmeti	03.03.1925-01.11.1927
5	IV. İnönü Hükûmeti	01.11.1927-27.09.1930
6	V. İnönü Hükûmeti	27.09.1930-04.05.1931
7	VI. İnönü Hükûmeti	04.05.1931-01.03.1935
8	VII. İnönü Hükûmeti	01.03.1935-01.11.1937
9	I. Bayar Hükûmeti	01.11.1937-11.11.1938
10	II. Bayar Hükûmeti	11.11.1938-25.01.1939
11	I. Saydam Hükûmeti	25.01.1939-03.04.1939
12	II. Saydam Hükûmeti	03.04.1939-09.07.1942
13	I. Saraçoğlu Hükûmeti	09.07.1942-09.03.1943
14	II. Saraçoğlu Hükûmeti	09.03.1943-07.08.1946
15	Peker Hükûmeti	07.08.1946-10.09.1947
16	I. Saka Hükûmeti	10.09.1947-10.06.1948
17	II. Saka Hükûmeti	10.06.1948-16.01.1949
18	Günaltay Hükûmeti	16.01.1949-22.05.1950
19	I. Menderes Hükûmeti	22.05.1950-09.03.1951
20	II. Menderes Hükûmeti	09.03.1951-17.05.1954
21	III. Menderes Hükûmeti	17.05.1954-09.12.1955
22	IV. Menderes Hükûmeti	09.12.1955-25.11.1957
23	V. Menderes Hükûmeti	25.11.1957-27.05.1960
24	I. Gürsel Hükûmeti	30.05.1960-05.01.1961
25	II. Gürsel Hükûmeti	05.01.1961-20.11.1961
26	VIII. İnönü Hükûmeti	20.11.1961-25.06.1962
27	IX. İnönü Hükûmeti	25.06.1962-25.12.1963
28	X. İnönü Hükûmeti	25.12.1963-20.02.1965
29	Ürgüplü Hükûmeti	20.02.1965-27.10.1965

Sıra No	Hükûmet Adı	Görev Tarihi
30	I. Demirel Hükûmeti	27.10.1965-03.11.1969
31	II. Demirel Hükûmeti	03.11.1969-06.03.1970
32	III. Demirel Hükûmeti	06.03.1970-26.03.1971
33	I. Erim Hükûmeti	26.03.1971-11.12.1971
34	II. Erim Hükûmeti	11.12.1971-22.05.1972
35	Melen Hükûmeti	22.05.1972-15.04.1973
36	Talu Hükûmeti	15.04.1973-26.01.1974
37	I. Ecevit Hükûmeti	26.01.1974-17.11.1974
38	Irmak Hükûmeti	17.11.1974-31.03.1975
39	IV. Demirel Hükûmeti	31.03.1975-21.06.1977
40	II. Ecevit Hükûmeti	21.06.1977-21.07.1977
41	V. Demirel Hükûmeti	21.07.1977-05.01.1978
42	III. Ecevit Hükûmeti	05.01.1978-12.11.1979
43	VI. Demirel Hükûmeti	12.11.1979-12.09.1980
44	Ulus Hükûmeti	20.09.1980-13.12.1983
45	I. Özal Hükûmeti	13.12.1983-21.12.1987
46	II. Özal Hükûmeti	21.12.1987-09.11.1989
47	Akbulut Hükûmeti	09.11.1989-23.06.1991
48	I. Yılmaz Hükûmeti	23.06.1991-20.11.1991
49	VII. Demirel Hükûmeti	21.11.1991-25.06.1993
50	I. Çiller Hükûmeti	25.06.1993-05.10.1995
51	II. Çiller Hükûmeti	05.10.1995-30.10.1995
52	III. Çiller Hükûmeti	30.10.1995-06.03.1996
53	II. Yılmaz Hükûmeti	06.03.1996-28.06.1996
54	Erbakan Hükûmeti	28.06.1996-30.06.1999
55	III. Yılmaz Hükûmeti	30.06.1997-11.01.1999
56	IV. Ecevit Hükûmeti	11.01.1999-28.05.1999
57	V. Ecevit Hükûmeti	28.05.1999-18.11.2002
58	Gül Hükûmeti	18.11.2002-14.03.2003
59	I. Erdoğan Hükûmeti	14.03.2003-29.08.2007
60	II. Erdoğan Hükûmeti	29.08.2007-06.07.2011
61	III. Erdoğan Hükûmeti	06.07.2011-29.08.2014
62	I. Davutoğlu Hükûmeti	29.08.2014-28.08.2015
63	II. Davutoğlu Hükûmeti	28.08.2015-24.11.2015

Sıra No	Hükûmet Adı	Görev Tarihi
64	III. Davutoğlu Hükûmeti	24.11.2015-24.05.2016
65	Yıldırım Hükûmeti	24.05.2016-10.07.2018
66	IV. Erdoğan Hükûmeti	10.07.2018-04.06.2023
67	V. Erdoğan Hükûmeti	04.06.2023- Görevde

Kaynak: TBMM, 2025

Tablo 6'da görüldüğü gibi Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yüzyılı aşkın zaman dilimi içinde 67 hükûmet kurulmuştur. Bu süre zarfı içinde kurulan hükûmetler içinde yalnızca 66. hükûmetin görev süresi beş yıl sürmüştür. Diğer tüm hükûmetlerin görev süresi beş yıldan azdır.

Yıllık Programlar

Türkiye'de kalkınma planları ve hükûmet programlarının ardından politikaların belirlendiği bir diğer üst politika belgesi yıllık programlardır. Program kelimesi sözlükte “belirli şartlara ve düzene göre yapılması öngörülen işlemlerin bütünü; izlençe” olarak ifade edilmiştir (TDK, 2025). Türkiye'de hazırlanan yıllık programlar ülkenin mevcut sorunları ve çözümleri için politika, plan ve strateji içeren temel kaynak niteliğinde yasal belgelerdir (Şahyar Akdemir, 2023). Yıllık programlar, kalkınma planlarında yer alan hedeflerin somut hallerini içermekte ve kalkınma planlarının alt planı olarak görülmektedir (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023). Daha açık bir ifadeyle, yıllık program ait olduğu yıl içinde yapılması hedeflenen işleri kapsamaktadır. Yıllık programlar aracılığıyla, kalkınma planlarında yer alan politika veya tedbirlerin hangi faaliyet veya proje ile uygulanacağı ve bu işlerden sorumlu birimler düzenlenmiştir (Erol, 2020).

Türkiye'de ilk defa 1996 yılı için yıllık program hazırlanmıştır. 1996 yılından itibaren 2025 yılına kadar düzenli olarak her yıl için yıllık program hazırlanmıştır. 1996 yılına ait yıllık program, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşma yolunda makro politikalar, sektör programları ve yatırımların eşgüdüm içerisinde yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır (1996 Yıllık Programı, 1996). Çalışmada daha önceden de belirtildiği gibi 1996-2011 yılları arası yıllık programlar DPT tarafından, 2012-2018 yılları arası yıllık programlar Kalkınma Bakanlığı tarafından ve 2019 yılından itibaren SBB tarafından hazırlanmıştır (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023).

Siyasi Parti Programları

Türkiye’de politika oluşumunda siyasal yapıyı yönlendiren araçlardan biri siyasi partilerdir. Siyasi partiler farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kapani’ye (1998) göre siyasi partiler “iktidarı ele geçirmek veya paylaşmak için sürekli örgütlenmeleri olan kurumlardır”. Ware (1996) siyasi partileri “kamu politikasını etkilemek için adayların kamu görevine seçilmesini amaçlayan, benzer siyasi amaç ve görüşlere sahip örgütlü bir grup insan” olarak tanımlamıştır. Başka bir tanıma göre ise siyasi parti “ülke çapında yayılmış koordinatör kurumların rehberliğinde küçük gruplar (daha küçük örgütler, komiteler, yerel dernekler vb.) tarafından organize edilen bir birliktir” (Duverger, 1974).

Bir siyasi partinin esas amacı iktidarı ele geçirmek için parti egemenliğini oluşturmak ve böylece partiye ait düşüncelerinin hayata geçmesini sağlamaktır (Usta, 2015). Ayrıca vatandaşların seçim yoluyla yetki verdiği siyasi partiler, siyasi parti temsilcileri aracılığıyla ülkede karar alma mekanizmasına katılarak, iktidar ile halk arasında köprü vazifesi görmektedirler (Balci, 2021). Siyasi partiler amaçlarına ulaşma yolunda demokratik yöntemlerle iş başına gelmek için parti programları hazırlamaktadır. Siyasi parti programları ülke gündeminde yer alan ekonomik, sosyal, sağlık, eğitim gibi alanlarda siyasi partilerin iş başına geldiklerinde yapmayı vadettikleri iş ve eylemleri içerir (Akça, Esen ve Özer, 2018).

Meclis iç tüzüğü’nün ikinci bölümünde yer alan Siyasi Parti Grupları ve Danışma Kurulu siyasi parti gruplarının kuruluşunu düzenleyen 18. maddeye göre: “En az yirmi milletvekili bulunan siyasi partiler, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkına sahiptirler” (TBMM, 1973) ifadesi bulunmaktadır. Buna göre 2026 yılı itibarıyla TBMM’de grubu olan partiler Tablo 7’de yer almaktadır (URL-28, 2026).

Tablo 7: TBMM’de Grubu Bulunan Siyasi Partiler

Siyasi Partiler	Milletvekili Sayısı
Adalet ve Kalkınma Partisi	275
Cumhuriyet Halk Partisi	138
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	56
Milliyetçi Hareket Partisi	47
İyi Parti	30

Siyasi Partiler	Milletvekili Sayısı
Yeni Yol Partisi	20

Kaynak: TBMM, 2026.

Tablo 7’de görüldüğü gibi 2026 yılında TBMM’de 20 ve üzeri milletvekiline sahip toplam altı siyasi partiden milletvekili sayısı açısından ilk sırada Adalet ve Kalkınma Partisi; son sırada ise Yeni Yol Partisi yer almıştır.

Millî Eğitim Şûraları

Türkiye’de eğitim sistemi için politika üretilen yapılardan biri Millî Eğitim Şûralarıdır. Şûra kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup sözlükte yer alan şekliyle “Bir alanla ilgili olarak oluşturulan danışma kurulu” anlamına gelmektedir. (TDK, 2025). Bu açıdan Millî Eğitim Şûraları Türk eğitim sisteminin en yüksek danışma organı olarak kabul edilmektedir (Daş, 2019). Bu şûralarda, Türkiye’de eğitim alanında planlama, düzenleme ve yeniden yapılanma amacıyla siyaset, bilim ve devlet insanları toplanmaktadırlar (Dağlı, 2007). Millî Eğitim Şûrası Yönergesi’ne göre “Şûra; Bakanlığın bilimsel danışma kuruludur. Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder ve tavsiye kararları alır.” (MEB, 2024).

Tarihsel süreç içinde Millî Eğitim Şûraları ulusal eğitimin politika üreten kurumlarından biri olmuştur. 1933 yılında çıkarılan yasa ile Millî Eğitim Şûralarının üç yılda bir toplanması karara bağlanmıştır. Ancak bu durum gerçekleşmemiştir. 1946, 1970, 1983, 1993 ve 1995’te Millî Eğitim Şûrası ile ilgili yasa, yönetmelik ve değişiklikler yapılmıştır. (Deniz, 2001). Son olarak 2024 yılında Millî Eğitim Şûrası Yönergesi yürürlüğe girmiştir (MEB, 2024)

Bugünkü Millî Eğitim Şûralarının temelinde 1921-1926 yılları arasında Telif ve Tercüme Heyeti’nin (Talim ve Terbiye Kurulu) yaptığı Heyeti İlmiye çalışmaları ve Maarif Kongresi bulunmaktadır (Dağhan, Kalaycı ve Seferoğlu, 2011). Millî Eğitim Şûraları, Kurtuluş Savaşı döneminde ilk defa 1921’de Maarif Kongresi olarak başlamış daha sonra Heyeti İlmiye çalışmaları ile sürmüştür (Kaplunan, 2014).

I. Maarif Kongresi Kurtuluş Savaşı döneminde yapılmıştır. Bu kongre Ankara’da 1921 yılında; millî eğitime yön verme, okul ve öğrencilerle ilgili çalışmaları saptama amacıyla toplanmış ve bu toplantıda Atatürk eğitim alanındaki düşünce ve beklentilerini içeren bir konuşma yapmıştır (MEB,

2024). Daha sonra 1923, 1924 ve 1925 yıllarında ise Heyeti İlmiye toplantıları gerçekleştirilmiştir. 1933 yılında yasal olarak altyapısı hazırlanan Millî Eğitim Şûralarının birincisi 1939'da gerçekleştirilmiştir (Daş, 2019). Türkiye Cumhuriyeti tarihinde 1939-2021 yılları arasında 20 Millî Eğitim Şûrası gerçekleştirilmiştir. Bu şûralar ve toplanma tarihleri Tablo 8'de yer almaktadır (URL-29, 2025).

Tablo 8: Millî Eğitim Şûraları

Millî Eğitim Şûraları	Şûra Tarihleri
Heyet-i İlmiye	1921-1926
1. Millî Eğitim Şûrası	17-29 Temmuz 1939
2. Millî Eğitim Şûrası	15-21 Şubat 1943
3. Millî Eğitim Şûrası	2-10 Aralık 1946
4. Millî Eğitim Şûrası	23-31 Ağustos 1949
5. Millî Eğitim Şûrası	04-14 Şubat 1953
6. Millî Eğitim Şûrası	18-23 Mart 1957
7. Millî Eğitim Şûrası	5-15 Şubat 1962
8. Millî Eğitim Şûrası	28 Eylül-3 Ekim 1970
9. Millî Eğitim Şûrası	24 Haziran-4 Temmuz 1974
10. Millî Eğitim Şûrası	23-26 Haziran 1981
11. Millî Eğitim Şûrası	8-11 Haziran 1982
12. Millî Eğitim Şûrası	18-22 Haziran 1988
13. Millî Eğitim Şûrası	15-19 Ocak 1990
14. Millî Eğitim Şûrası	27-29 Eylül 1993
15. Millî Eğitim Şûrası	13-17 Mayıs 1996
16. Millî Eğitim Şûrası	22-26 Şubat 1999
17. Millî Eğitim Şûrası	3-17 Kasım 2006
18. Millî Eğitim Şûrası	1-5 Kasım 2010
19. Millî Eğitim Şûrası	2-6 Aralık 2014
20. Millî Eğitim Şûrası	1-3 Aralık 2021

Kaynak: MEB, 2026

Tablo 8'de görüldüğü gibi Millî Eğitim Şûraları düzensiz aralıklarla gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetin ilanından önce Heyeti İlmiye Çalışmaları adı altında eğitim çalışmaları başlamıştır. 1939 yılında ise Millî Eğitim Şûrası adı

altında toplantılar devam etmiştir. Son olarak 20. Millî Eğitim Şûrası 2021 yılında toplanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planları

Kalkınma planlarının hedeflerine ulaşmasında etkili olan unsurlardan biri kamudaki kurumların oluşturdukları planlardır. Bu planlar kurumların stratejik planlarıdır. Stratejik plan hazırlamanın amacı oluşabilecek belirsiz durumları ve riskleri en az seviyede tutmak için önceden karar almaktır. Bu kararlar saptanan hedef ve amaçlara ulaşmada kullanılacak yol ve yöntemlerdir (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023).

Stratejik planlama bir örgütün uzun vadede geleceğe yönelik bakış açısını oluşturmada önemlidir (Mudrick, Steiner ve Pollard 1992). Gelişim ve değişime uyum sağlamak açısından ve yönetim süreçlerinde planlama gereklidir. Stratejik planlamanın tarihi özel sektörde 1950li yıllara dayanmaktadır. 1970li yıllarda ise kamu kurumları bu planlamaları kullanmaya başlamıştır (Toprakçı ve diğ. 2014).

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu 3. maddede ise yasal olarak stratejik plan “Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan” olarak ifade edilmiştir. Aynı kanunun 9. maddesi gereğince kamu idarelerinin stratejik plan hazırlaması gerekmektedir (URL-3, 2025). MEB bu amaçla kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve bakanlığın temel ilkeleri doğrultusunda geleceğe yönelik stratejik amaçlarını içeren merkezi ve taşra teşkilatını da kapsayan stratejik planların yapılmasını zorunlu kılmıştır. Böylece kurum kültürü ve kimliğinin oluşması ve geliştirilmesi; idari ve mali olarak etkinlik kazandırılması amaçlanmıştır (MEB, 2023a).

MEB 2010-2028 yıllarını kapsayan dört stratejik plan hazırlamıştır. Bu planlar şunlardır (MEB Stratejik Planları, 2024):

- 2010-2014 dönemi MEB stratejik planı
- 2015-2019 dönemi MEB stratejik planı
- 2019-2023 dönemi MEB stratejik planı
- 2024-2028 dönemi MEB stratejik planı

4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma konusu kapsamında ilgili alanyazın taranmış ve konuyla doğrudan veya dolaylı bağlantılı olan Türkiye’de ve yurt dışında yapılmış bilimsel çalışmalar yer almaktadır.

4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Özdemir ve Elmaz (2025) “Yabancı Dil Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretmenliği Eğitim Politikaları: Türkiye, Singapur, Norveç ve Hollanda Karşılaştırması” başlıklı makalelerinde bu ülkelere ait ilköğretim düzeyindeki yabancı dil eğitim programları ile İngilizce öğretmeni yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı bir analize tabi tutulmuş; farklı ülkelere ait eğitim sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıkların sistematik bir şekilde ortaya konulması hedeflenmiştir. Araştırma sonucunda Hollanda’da öğrencilerin yabancı dil eğitimine en erken yaşta başladığı; Norveç ve Hollanda’da programların esnek olduğu, Singapur ve Türkiye’de ise merkeziyetçi bir yapının hâkim olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca, öğretmen yetiştirme sürecinde Türkiye hariç tüm ülkelerin öğretmenlik uygulamasına çok daha fazla önem ve zaman ayırdığı görülmüştür.

Özbaş (2024) “Avrupa Birliği Eğitim Politikaları ve Türkiye’deki Yabancı Dil Eğitimine Yansımaları” başlıklı yüksek lisans tezinde Avrupa Birliği eğitim politikalarının Türkiye’deki yabancı dil eğitimi politikalarına ve öğretim programlarına yansımalarını incelemiştir. Araştırma sonucunda Avrupa Birliği eğitim politikalarının başlangıçta mesleki hedeflerle sınırlıyken, zamanla kültürel boyutları da kapsayacak şekilde genişlediği ve nihayetinde çok dilli bir Avrupalı kimliği inşası sürecine evrildiği tespit edilmiştir. Bu evrimin, özellikle 1990’ların sonlarından itibaren belirgin bir şekilde hız kazandığı vurgulanmıştır.

İlıcılı Koca (2022) “Türkiye’deki Yabancı Dil Öğretim Politikaları ile Avrupa Birliği Yabancı Dil Öğretim Politikalarının Karşılaştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinde Avrupa Birliği’nde ve Türkiye’de hazırlanan İngilizce dersi öğretim politikaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalışmaktadır. Araştırma kapsamında Avrupa Konseyi ve Türkiye tarafından hazırlanan öğretim programları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda Avrupa Birliği Ortak Çerçeve Programı ve Talim Terbiye Kurulu tarafından

2018 yılında yayımlanan İlköğretim ve Ortaöğretim İngilizce Ders Programının büyük ölçüde benzerlik gösterdiği ifade edilmiştir.

Deregözü (2021) “Türkiye ve Avrupa’da Yabancı Dil Eğitimi: Bir Durum Değerlendirmesi” başlıklı makalesinde Türkiye ve Avrupa’da yapılan yabancı dil eğitimi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre hem Avrupa ülkelerinde hem de Türkiye’de yabancı dil öğrenme yaşı düştükçe dil öğrenenlerin sayısı artmış fakat yabancı dil ders sayısı genel ders saatleri içinde düşük seviyede kalmıştır. Aynı zamanda başarı düzeyinin istenilen seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yeni Palabıyık (2021) “Yabancı Dil Eğitim Politikasının Uygulamadaki Durumu: Türkiye’de Bir Devlet Lisesinde Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi” başlıklı doktora tezinde bir devlet lisesinde uygulanan yabancı dil olarak İngilizce öğretiminin, makro düzeyde belirlenen açık eğitim politikalarıyla ne ölçüde uyumlu olduğunu incelemeyi amaçlamıştır. Özellikle, eğitim politikasının sınıf içi uygulamadaki yansıması araştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre İngilizce öğretiminde politika ile uygulama arasında bir uyumsuzluk olduğu tespit edilmiştir. Saha verileri, istenen öğretimin bazı ilkelerinin kısmen gerçekleştiğini, ancak geleneksel aktarımcı öğretim ve öğrenme yöntemlerinin sınıf içi uygulamalara hâkim olduğunu göstermiştir.

Özdemir (2019) “Türkiye’deki Yabancı Dil Eğitim Politikalarına İlişkin Yabancı Dil Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde Türkiye’deki yabancı dil eğitimini, yabancı dil öğretmenlerinin bakış açısıyla betimlemeye çalışmıştır. Yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil eğitimindeki sorunlara ilişkin görüşlerini, yabancı dil eğitim politikaları çerçevesinde öğretim programı, mevzuat, öğretmen atama politikaları ve yabancı dil eğitiminden beklentilerine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre yabancı dil eğitiminde; “müfredat, mevzuat, öğretmen atama politikaları, yabancı dil öğretmeni yetiştirme sistemi, hizmet içi eğitim sistemi ve yabancı dil öğretim yöntemleri” gibi alanlarda önemli aksaklıkların yaşandığı ve bu etmenlerin yabancı dil eğitiminde olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkilerinin de bulunduğu ortaya konmuştur.

Yılmaz (2019) “Millî Eğitim Şûralarında Yabancı Dil Öğretimi ile İlgili Alınan Kararlar ve Uygulamaya Yansımaları” başlıklı yüksek lisans tezinde 1939-2014 yılları arasında yapılmış Millî Eğitim Şûralarında yabancı dil

öğretimine ilişkin kararları incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Millî Eğitim Şûralarında yabancı dil öğretimine yeteri kadar yer verilmemiş, sadece birkaç şûrada bu konu ele alınmıştır.

Seyratlı (2018) “Türkiye’de 2003-2013 Yılları Arasında Uygulanan Yabancı Dil Eğitimi Politikalarının Analizi” başlıklı yüksek lisans tezinde Kalkınma planları, Millî eğitim şûraları, hükûmet programları, eylem planları, MEB stratejik planları ve ilgili mevzuatı yabancı dil eğitim politikaları açısından incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili; Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu’nda revizyon çalışmaları, Türk vatandaşlarının geleneksel olarak kullandıkları dil ve lehçelerin öğrenimine ilişkin yönetmelik hazırlıkları, yabancı dil öğretim programlarının güncellenmesi, yabancı dil derslerinin 2013-2014 eğitim-öğretim yılından başlayarak 2. sınıflardan itibaren kademeli olarak uygulanmaya başlanması, ortaöğretime geçiş sınavlarında yabancı dil alanında soruların yer alması, hazırlık sınıflarının açılmasının zümre kararına bağlanması, yabancı dil ağırlıklı liselerin kapatılması kararı, Avrupa Konseyi dil politikalarına uyum çalışmaları, Avrupa Dil Portfolyosu uygulamalarının gözden geçirilmesi, ders materyallerinin yenilenmesi ve standartlaştırılması ve Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği’nin güncellenmesi” gibi yenilikler hayata geçirilmiştir.

Kırkgöz (2017) “Türkiye’de İngilizce Eğitim Politikası” başlıklı kitap bölümünde Türkiye’deki büyük eğitim reformlarını referans alarak, yabancı dil eğitim politikası ve planlamasını küresel bir bakış açısıyla incelemiştir. Çalışmanın odaklandığı konular şunlardır: Türkiye’de yabancı dil eğitim politikası ve planlamasının geliştiği coğrafi ve tarihi bağlam; politika aktörlerini İngilizceyi öğretim dili olarak kullanmaya yönlendiren ulusal ve küresel düzeydeki motivasyon; uluslararası ve ulusal dil politika aktörlerinin ve kuruluşların rolleri ve etkileri; ilgili aktörler tarafından belirlenen hedefler; İngilizce dil politikası ve planlamasının gelişimiyle kolaylaştırılan uygulama süreçleri ve son olarak İngilizce dil politikası ve planlamasının mikro düzeydeki eğitimsel sonuçlarına dair bazı görüşler ifade edilmiştir. Çalışmada ulusal ve uluslararası kuruluşların; makro düzeyde Yükseköğretim Kurulu (YÖK), MEB ve üniversitelerin; mikro düzeyde öğretmenlerin, reformların Türkiye bağlamında uygulanmasını kolaylaştırmada önemli rol oynadığı vurgulanmıştır.

Kahraman (2016) “Tekereği Yine ve Yeniden İcat Etmek: Dil Eğitimi Politikaları” başlıklı makalesinde siyasetin eğitime yön verdiğini ve yabancı dil eğitiminde basamaklı kur sisteminin bu etkiyle yapıldığını iddia etmiştir. Araştırma 1988-1989 öğretim yılında uygulanan basamaklı kur sisteminin amacı, uygulama esasları ve sistemle ilgili yapılan çalışmaları içermektedir. Yapılan araştırma sonucunda; siyasi değişimler sonucu yaşanan bakan değişikliklerinin yabancı dil politikalarının da değişimine yol açtığı ifade edilmiştir. Bunun yerine, yapılacak reformların iyi hazırlanmış, planlı ve pilot uygulamalarında başarılı olması gerektiği savunulmuştur.

Küzeci (2015) “Yabancı Dil Seçimi ve Yabancı Dil Politikaları” adlı makalesinde Türkiye’de yabancı dil politikalarının yanlışlığı, eğitim yapanların yetersiz olması, yabancı dil dersini zorunluluk olarak görülmesi gibi sebeplerle yabancı dil öğretiminin istenilen seviyede olmamasına dikkat çekmektedir. Çalışmada öğretimi yapılacak yabancı dilin bilinçli olarak seçilip, programda yer alması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca birkaç yabancı dilin zorunlu olarak programa dahil edilmesi yerine birçok ülkenin karşılıklı olarak dillerini programa dahil edilmesinin ve anadilinde yeterli ve bilinçli eğitimcilerin yabancı dil eğitimi yapmasının, ülke çıkarlarına daha uygun olduğu vurgulanmıştır.

Şahin (2013) “Türkiye’de yabancı dil eğitim politikasının İngilizce öğretimi bağlamında eleştirel değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinde Türkiye’de uygulanan yabancı dil eğitim politikalarını İngilizce bağlamında ele almıştır. Çalışmada yabancı dil eğitim politikaları eleştirel olarak incelenmiş ve makro düzeydeki planlamaları ve uygulamaları konu edinmiştir. Bu açıdan yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, ders kitapları vb. etmenler ele alınıp araştırılmıştır. Ayrıca 2013 yılına kadar yapılmış eğitim şûra kararlarında yabancı dil eğitim politikaları incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre Türkiye’de yabancı dil eğitiminde öğretmen, öğrenci, ders kitabı, yönetici ve aile unsurlarıyla ilgili sorunlar bulunmuştur. Ayrıca sorunların gelişmemiş bölgelerde daha fazla yaşandığı ifade edilmiştir.

Köksal ve Şahin (2012) “Türkiye’nin Makro Düzey Yabancı Dil Eğitimi Politikası: Millî Eğitim Şûralarının İçerik Analizi” başlıklı makalelerinde 1939 yılından itibaren düzenlenen Millî eğitim şûralarını yabancı dil eğitimi çerçevesinde analiz etmişlerdir. Çalışmada şûra kararlarının 1939’dan itibaren yabancı dil eğitimi ne düzeyde içerdiği ve yabancı dil eğitimi en çok

vurgulayan şûranın hangisi olduğu araştırılmıştır. Araştırma, Türkiye'de yabancı dil öğretimine ilişkin üst politika söylemi ile uygulama arasında belirgin bir tutarsızlık olduğunu ortaya koymaktadır.

Sarıçoban (2012) “Türkiye’de Yabancı Dil Eğitim Politikaları” başlıklı makalesinde yabancı dil olarak İngilizcenin Türk eğitim sistemindeki tarihine ve güncel durumuna odaklanmıştır. Ayrıca Türkiye’de bir dünya dili olarak İngilizcenin gelecekteki önemini tartışmıştır. Araştırmada Türkiye’de hükûmetlerin İngilizce öğretimini yaygınlaştırmak ve geliştirmek için bazı politikaları benimsediği ifade edilmiştir. Dil politikalarının dil planlamasını etkilediği, dil ediniminin de ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, politikaların hayata geçirilmesinde öğretmenlerin önemli rol oynadığı; ders kitapları, öğretim yöntem ve yaklaşımlarını belirleyen politika yapıcılarının Türkiye’deki yabancı dil eğitiminin başarısını etkilediği belirtilmiştir. Yapılan reformlarla özellikle ilkökul ve üniversite düzeyinde yabancı dil eğitiminde gelişmeler yaşandığı; hükûmetin program, öğretim yöntemleri, öğretmen eğitim kurumlarını revize eden adımlar attığı öne sürülmüştür. Ancak bu olumlu gelişmelere rağmen politika hedeflerinin, öğretim uygulamalarıyla uyumlu olmadığı gözlemlenmiştir.

Sarıçoban ve Sarıçoban (2012) “Atatürk ve Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Tarihi” başlıklı makalelerinde Türkiye’de izlenen yabancı dil politikalarını belirli dönemlere değinerek tartışmayı amaçlamaktadırlar. Çalışmada Atatürk dönemi ile günümüz dil planlaması ve politikaları yabancı dil eğitiminde kullanılan amaçlar ve yöntemler açısından karşılaştırılmış ve kural koyucuların kararların uygulanmasında belirleyici olmadığı, yabancı ders kitaplarının önerdiği yöntemlerin öğretmenlerin sezgisel kararlarıyla birleştirilerek kullanıldığını ifade edilmiştir.

Oral (2011) “Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları Bağlamında İngilizce: Eleştirel Bir Çalışma” başlıklı makalesinde İngilizcenin dünya çapında ortak bir dil olarak artan kullanımını iki açıdan ele almıştır. Bunlardan birincisi insan eliyle olmayan, doğal ve tarafsız bir şekilde İngilizcenin ortak dil olarak kullanılması ikincisi ise Amerika Birleşik Devletleri’nin siyasi, ekonomik, askeri ve teknolojik olarak üstünlüğünün yönlendirmesi ve İngiliz sömürgeciliğiyle artan küreselleşme sonucunda, İngilizcenin dünyada yaygın olarak kullanılmasıdır. Araştırmada İngilizcenin yaygın olarak kullanılmasının

asıl sebebinin, bu dili konuşan ülkelerin politik ve ekonomik çıkarları için bilinçli uyguladıkları politikalar olduğu iddia edilmektedir.

Kılıç (2009) “Avrupa Birliği Üyelik Süreci, AB Genel Eğitim Politikaları ve AB Yabancı Dil Eğitimi Politikalarının Türkiye'deki Yabancı Dil Eğitimi ve Yabancı Dil Eğitimi Politikaları Üzerine Etkisi” adlı doktora tezinde AB genel eğitim ve yabancı dil eğitimi politikalarının, 1963 sonrası dönemde Türkiye'nin yabancı dil eğitimi politikalarını nasıl etkilediğini ve gelecekte bu etkiye dair ihtimallerin neler olabileceğini araştırmıştır. Araştırma, Türk eğitim sisteminin ulus-devlet ve milliyetçi temellerinin, AB'nin çoğulcu dil politikalarıyla çeliştiğini ve bu nedenle değişime direndiğini ortaya koymaktadır. Bu direnç, AB politikalarının Türkiye'deki yabancı dil eğitimini etkilemesini engellemiştir. Bulgular, bu etkinin sağlanabilmesi için Türkiye'nin AB'ye tam üye olması gerektiğini işaret etmektedir.

Turgut Top (2008) “1980 Sonrası Yabancı Dil Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde yabancı dil eğitiminin zaman içinde hangi politikalarla yönlendirildiğini ve değişime uğradığını incelemiştir. Çalışmada Türkiye'deki yabancı dil eğitim politikalarına yön veren politik, ekonomik ve toplumsal değişiklikler üzerinde durulmuştur. Anayasa, hükümet programları, siyasi parti programları, kalkınma planları, Millî Eğitim Şûraları, Millî Eğitim Temel Kanunu, Yabancı Dil Eğitimi Kanunu ve Yönetmeliklerinde yer alan yabancı dil ile ilgili kararlar değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre eğitimde güncel sorunların öncelikli olarak ele alındığı, uzun vadeli ve geleceğe dönük projelerin ihmal edildiği; iyileştirme ve geliştirmede sürekliliğin sağlanamadığı ifade edilmiştir.

Kırkgöz (2007a) “Türkiye'de İngilizce Dil Öğretimi: Politika Değişiklikleri ve Uygulamaları” başlıklı makalesinde Türk eğitim sisteminde yabancı dil olarak İngilizce dil öğretimi politikalarını üç aşamada ele almıştır. Birinci bölümde, 1997 eğitim reformuna kadar uygulanan politikalar, ikinci bölümde İngilizce dil öğretimine de etki eden 1997 eğitim reformu ve son bölümde 2005 sonrası Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği yolunda hükümetin İngilizce öğretimine yönelik reformlar yer almıştır. Çalışmada sonuç olarak; Türk eğitim sisteminde tüm seviyelerde İngilizce dil öğretiminin zorlaştığı, hükümetlerin giderek artan şekilde dil becerilerine sahip genç nüfus

yetiştirmeye önem verdiği, Türkiye'nin değişim ve yeniliğe doğru yöneldiğini ve Avrupa dil eğitim sistemine uyum sağlamayı amaçladığı ifade edilmiştir.

Gündoğdu (2005) "Avrupa Birliği Yolunda Türkiye'nin Yabancı Dil Politikası" başlıklı makalesinde Avrupa Birliği'nde yabancı dil politikalarına verilen önem ve dil politikalarıyla ilgili yapılan düzenlemelere dikkat çekerken Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde değişen koşullarına uygun olarak yabancı dil eğitim politikamızın yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Çalışmada Türkiye'de yabancı dil olarak tek bir dilin egemenliğine dayalı yabancı dil öğretimi yerine, öğretim programlarında farklı dil seçeneklerine yer verilerek, yaş gruplarına ve sosyoekonomik kesimlere özgü farklılaştırılmış program modellerinin geliştirilmesi ve buna uygun yabancı dil politikaları geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Karatepe (2005) "Avrupa Konseyi Dil Kriterleri ve Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Politikalarının Geliştirilmesi" adlı makalesinde Türkiye'deki yabancı dil eğitim politikalarını Avrupa Konseyi'nin bakış açısıyla incelemiştir. Çalışmada "çok dillilik" kavramı incelenmekte ve Türkiye dil politikalarına yansımaları incelenmektedir. Türk yabancı dil eğitiminin çok dilli bir eğitime açık ve elverişli olmadığı, nitelikli öğretmen sayısının ve bu öğretmen yetiştiren akademisyenlerin alt yapı eksikliğine vurgu yapılmaktadır. Ayrıca çalışmada, yabancı dil eğitimi politikaları yapılırken sosyal, bireysel ve ekonomik ihtiyaçların göz önünde bulundurulması gerektiği yer almıştır.

Cangil (2004) "Küreselleşme ve Avrupa Birliği yabancı dil eğitim politikaları ışığında 2000'li yıllarda Türkiye'de yabancı dil ve yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarına bir bakış" başlıklı makalesinde, 2000'li yıllarda Türkiye'de uygulanan yabancı dil eğitimi ve öğretmen yetiştirme politikalarını, küreselleşme ve AB'nin dil politikaları bağlamında değerlendirmektedir. Makalede yabancı dil öğretmeni eğitiminde, dünyadaki yeniliklerle uyumlu ancak ülkemizin sosyokültürel yapısına özgü dengeleri koruyan bütüncül bir strateji izlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Çolak (2002) "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Politikalarının Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde Cumhuriyet dönemi yabancı dil eğitim politikalarının niteliğini açıklamayı ve değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Anayasalar, kanun ve yönetmelikler, Millî Eğitim Şûraları, hükümetlerin aldığı eğitim politikalarıyla ilgili kararlar, okul programları ve alan yazın kaynak olarak kullanmıştır. Araştırma

kapsamında yabancı dil eğitim ve öğretimi politikaları; “ders saatleri, içerik, yabancı dil öğretmeni yetiştirme, hizmetiçi eğitim ve yabancı dille eğitim ve öğretim” boyutlarıyla değerlendirilmiştir. Yabancı dil eğitimi ile ilgili olarak; Millî Eğitim Şûralarında alınan kararların yetersizliği, hükûmet programlarında yabancı dil eğitimine vurgu yapılmaması, yabancı dil programlarının dört temel beceriyi esas aldığı ve yabancı dil öğretmenlerin nicelik ve nitelik olarak yetersiz kaldığı araştırmada elde edilen sonuçlardandır.

Türkiye'de yabancı dil eğitimi politikalarına ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde, politika belgelerinde yabancı dil öğretimine verilen önemin giderek arttığı, ancak belirlenen hedefler ile sınıf içi uygulamalar arasında belirgin bir uyumsuzluk olduğu görülmektedir (Yeni Palabıyık, 2021; Köksal ve Şahin, 2012; Sarıçoban, 2012). Özellikle 1990'lı yıllarda uygulamada geleneksel aktarımcı yöntemlerin hâkimiyeti ve ölçme-değerlendirme sisteminin dört temel dil becerisini kapsamlı bir biçimde ölçmekte yetersiz kalması, nitelik sorununun sürekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğretmen yetiştirme sisteminde uygulama boyutunun Türkiye'de yeterince gelişmemiş olması (Özdemir ve Elmaz, 2025), merkeziyetçi yapının program esnekliğini sınırlaması (Özdemir ve Elmaz, 2025) ve hizmet içi eğitim eksiklikleri (Özdemir, 2019) dil öğretiminin etkinliğini olumsuz etkileyen faktörler olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, Avrupa Birliği'ne uyum süreciyle birlikte özellikle 2000'li yıllardan itibaren Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Avrupa Dil Portfolyosu gibi araçların benimsenmesi, politika düzeyinde uluslararası standartlarla uyumu artırmış (İlcalı Koca, 2022; Özbaş, 2024); ancak bu uyumun sınıf içi uygulamalara tam anlamıyla yansıdığını söylemek güçtür (Kılıç, 2009). Millî Eğitim Şûralarında yabancı dil eğitimine yeterince yer verilmemesi (Yılmaz, 2019) ve siyasi değişimlerin dil politikalarında sık sık değişikliklere yol açması (Kahraman, 2016) ise uzun vadeli, istikrarlı ve bütüncül bir dil politikası oluşturulmasının önündeki engeller olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, uluslararası karşılaştırmalı çalışmalar, Türkiye'de yabancı dil eğitimine erken yaşta başlanmasına rağmen, programların merkeziyetçi yapısı ve öğretmenlik uygulamasına ayrılan sürenin yetersizliği gibi nedenlerle istenen düzeyde başarı sağlanamadığını göstermektedir (Özdemir ve Elmaz, 2025). Çok dillilik hedefi ve farklı dil seçeneklerinin programa dahil edilmesi gerektiği vurgulanırken (Gündoğdu, 2005; Karatepe, 2005; Küzeci, 2015), uygulamada İngilizcenin baskınlığı ve

diğer dillerin ihmal edildiği görülmektedir. Sonuç olarak, Türkiye'de yabancı dil eğitimi politikalarının hedefleri ile uygulama arasındaki boşluğun kapatılabilmesi için; öğretmen eğitimi, müfredat esnekliği, ölçme-değerlendirme sistemi ve politika-uygulama uyumu gibi alanlarda yapısal iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu açıktır.

4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bu çalışmada, her ne kadar Türkiye'de yabancı dil eğitim politikaları konu olarak ele alınsa da konunun daha kapsamlı incelenmesi ve farklı bir bakış açısı sunması amacıyla yurt dışında yabancı dil eğitim politikaları ile ilgili yapılan bazı çalışmaların da incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Gruber ve Hopwood (2022) “İngiltere ve Almanya'daki Ortaöğretim Düzeyindeki Yabancı Dil Eğitim Politikaları: Uluslararası Bir Karşılaştırma” başlıklı makalelerinde, bu iki ülkenin aynı seviyedeki modern yabancı dil eğitim programını (Fransızca) öğrenme hedeflerindeki benzer ve farklı noktaları açısından karşılaştırmaktadırlar. Yapılan analiz sonucunda; felsefi temeller, öğrenme hedefleri, müfredat içeriği ve yabancı dil yeterliğini öğretme, öğrenme ve değerlendirmeye yönelik uluslararası kriterlere uyum düzeyine ilişkin sistematik farklılıklar ve benzerlikler görülmüştür. Araştırma kapsamında her iki eğitim ortamında modern yabancı dil eğitimi ve öğreniminin gelişimine yönelik çıkarımlara atıfta bulunarak bulgular tartışılmaktadır.

Hult (2018) “Ufukta Yabancı Dil Eğitim Politikası” başlıklı makalesinde dil politikası ve yabancı dil eğitimi alanları arasındaki etkileşimin yönlerini araştırmıştır. Araştırmada konuyla ilgili “Yabancı Dil Yıllıkları, Modern Dil Dergisi, Dil Planlamada Güncel Konular, Dil Politikası ve Dil Sorunları ve Dil Planlama” adlı dergilerde yayın eğilimleri incelenmiştir. Yabancı dil odaklı dergilerde dil politikasına yönelik, dil politikası odaklı dergilerde ise yabancı dillere ilişkin çalışmaların eksik olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada dil eğitimi konusunda siyasi katılım yönünde çıkarımlar yapılmış ve mesleki birliklerin, başarılı siyasi grupların stratejilerinden faydalanabilecekleri ifade edilmiştir.

Enever (2012) “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğrenimiyle İlgili Politika Sorunları” başlıklı makalesinde Avrupa’ da eğitim politikasının gelişmesine ilişkin giriş niteliğinde bir tartışma sunmuş; yeni oluşturulmuş eğitim alanında sayısal verilerin ve karşılaştırmaların artmasıyla, ulusal dil politikaları tarihinin

ne ölçüde yeniden şekillendiğini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada ilköğretimin erken döneminde dil öğrenimine ilişkin politikanın geliştirilmesi, genel olarak politika çalışmaları literatüründe ve özel olarak Avrupa çapında ortaya çıkan eğitim politikası alanı çerçevesinde sınırlı bir ilgi gördüğü ifade edilmiştir.

Pan (2011) “Çin'in Yabancı Dil Eğitim Politikalarında İngilizce Dili İdeolojileri: Bir Dünya Sistemi Perspektifi” başlıklı çalışmada Çin devletinin resmi Çin yabancı dil eğitim politikalarına yansıyan İngilizce dil ideolojilerini incelemektedir. Makalede, Çin yabancı dil eğitim politikalarında yer alan ideolojileri ve devlet yetkililerinin yabancı dil eğitim politikalarını siyasi ve kültürel yönetim amacıyla nasıl kullanıldığı analiz edilmiştir. Konulara; devletin rolü, modern dünya sistemindeki diğer aktörlerle etkileşimi ve toplumsal kısıtlama ile kişisel özgürlük arasındaki bireysel mücadele incelenerek yaklaşmaktadır. Araştırma, Çin yabancı dil eğitim politikalarında İngilizcenin küresel bir dil ve uluslararası iletişim dili olarak üstünlüğünün tartışılmaz olarak kabul edildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, araştırmaya göre Çin'de bir yandan yabancı bir kültürü öğrenmenin gerekliliği ve öğrencilerin İngilizce konuşulan kültürler hakkındaki farkındalığı vurgulanırken; öte yandan kendi kültürel kimliğini ve vatanseverliğini pekiştirme ihtiyacı üzerinde durulmuştur.

Kiany ve diğ. (2010) “İran'da Yabancı Dil Eğitim Politikaları: Temel Makro Düzeyde Değerlendirmeler” başlıklı makalede amaç ve hedeflerden bağımsız bir politika anlayışına dayalı ve ilgili literatür ışığında, yabancı dil eğitim politikalarının daha geniş sosyal ve eğitim politikaları bağlamında oluşturulması ve/veya değerlendirilmesine yönelik teorik yönergeler sunmayı amaçlamışlardır. Bu amaçla, ulusal plana dayalı çeşitli belgeler ve İran'ın yabancı dil eğitiminin bazı yönlerini yansıtan henüz kesinleşmemiş belgeler; bu planların yönlerini ve yönelimlerini ve aralarındaki tutarlılık/tutarsızlıkların bulunması için incelenmiştir. “20 Yıllık Millî Vizyon, Kapsamlı Bilim Yol Haritası, Ulusal Müfredat, Yıllık Kalkınma Planının Politikaları, Ulusal Eğitim Belgesi, İran İslam Cumhuriyeti'nde Eğitim Felsefesi, İslam Eğitiminde Temel İlkeler ve Resmi ve Genel Eğitim Sistemi Yol Haritası” incelenen belgelerdir. Bu belgelerin güçlü yönlerine, bazı eksikliklerine ve tutarsızlıklarına ve İngilizcenin “küresel köy” olarak adlandırılan bölgedeki statüsüne değinilerek, İran için ayrı bir üniter yabancı dil eğitim politika belgesi talep edilmekte ve

bunun hayata geçirilmesi için gerekli şartların ve prosedürün sunulduğu iddia edilmektedir.

Al-Issa (2007), “Umman Sultanlığında ESL Politikası İçin ‘Esnek’ Bir Müfredatın Uygulanmasının Sonuçları” başlıklı makalesinde Umman Sultanlığında esnek bir yabancı dil eğitimi politikasının uygulanmasının sonuçlarını, yerel olarak Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen materyallerin içeriğinde yer alan ‘neo-sömürgeci/iletişimsel’ ve ‘kolonyalist/kültürcü’ ideolojilerinin ideolojik çatışmalarına ışık tutarak tartışmıştır. Bu ideolojik çatışma durumunu, Umman'da İngilizce öğretimi uygulanmasında yer alan farklı aktörlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler, ilgili literatür ve politika metinleri ile Ulusal İngilizce Dil Politikaları verilerini birleştirerek eleştirel bir şekilde incelemekte ve tartışmaktadır.

Aspinall (2006) “Japonya'da Yabancı Dil Eğitimi Örneğinde Politika Başarısızlığını Açıklamak için ‘Küçük Kültürler’ Paradigmasını Kullanma” başlıklı makalede Japonya'nın eğitim politikası alanında başarılı olmasına rağmen, yurtiçi ve yurtdışında yabancı dil öğretiminde yetersiz olduğu gerekçesiyle eleştirildiğini öne sürmektedir. Özellikle İngilizce eğitimindeki performansın artırılması gerektiği politika aktörlerinin uzlaştığı bir konu olduğu ifade edilmiştir. Makale, 1980'lerin ortalarından bu yana hükûmetin İngilizce öğretimini geliştirme çabalarına odaklanarak, yabancı dil öğretimindeki iyileştirmelerin önündeki engellerin en iyi şekilde, Japonya'daki okul ve üniversite sınıflarında yaygın olan öğretme ve öğrenmeyle ilgili sosyal normlar, değerler ve beklentilerin analizi yoluyla anlaşılabilirliğini öne sürmektedir.

Hunt ve diğ. (2005) “Başlıca Modern Yabancı Diller: Güncel Araştırmalara, Temel Konulara ve Eğitim Politikası ve Uygulamasına İlişkin Zorluklara Genel Bir Bakış” başlıklı makalede tüm Birleşik Krallık ülkelerini kapsayan bir yabancı dil eğitim politikasının olmayışını konu almışlardır. Makalede belirtildiğine göre uzun yıllar ulusal eğitimini özerk bir şekilde yöneten İskoçya, on yılı aşkın bir süre önce ilkokulda yabancı dilleri uygulamaya koymuştur. Galler, kendi ilk ve orta öğretim müfredatını oluşturmuş ve kendi ulusal diline diğer dillerden daha fazla öncelik verme eğiliminde olmuştur. Kuzey İrlanda da benzer şekilde kendi ana diline öncelik vermiş ve genç öğrenciler için hiçbir zaman bir yabancı dil programı geliştirmemiştir. Ancak İngiltere'de hükûmet belgeleri, İngiltere'deki tüm

ilkokul çocuklarına 2012 yılına kadar bir dil öğrenme hakkının ana hatlarını belirlemiştir. Birleşik Krallık Eğitim Bakanlığı, sürdürülebilir ve tekrarlanabilir modelleri oluşturmak amacıyla yerel eğitim otoriteleri liderliğindeki ‘19 Pathfinder’ adlı projelere ek fon sağlamıştır. Pathfinder projelerini değerlendirmek üzere bakanlık tarafından finanse edilen bir araştırma ekibi tarafından yazılan bu makale, ulusal ve uluslararası araştırma bağlamını, mevcut ulusal bağlamı ve bu yerel eğitim yetkililerinin karşılaştığı temel sorunları ve zorlukları özetlemektedir. Yapılan araştırmaya göre erken yabancı dil öğreniminin yararlarının henüz kanıtlanmadığı; bunun sebepleri arasında modellerinin çokluğu ve çocukların dil öğrenme deneyimini etkileyen sayısız değişkenlerin varlığıdır.

Lam (2005) “Çin’de Dil Eğitimi: 1949’dan Günümüze Politika ve Deneyimler” adlı kitabında Çin’deki çok dilli durumları kapsamlı olarak incelemiştir. 1949’da Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurulmasından bu yana, Çince, yabancı diller ve azınlık etnik dillerinin öğrenilmesine yönelik politika değişimlerini içermektedir. Anket ve mülakat verilerine dayanan bu çalışma, farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin deneyimlerini, son elli yılda dil eğitimi politikalarının uygulanmasına dair gerçekleri sunmaktadır. Çalışmada politik değişimlerin, dil geçmişlerinin ve öğrenmeye yönelik çeşitli motivasyonların hem ulusal hem de bireysel düzeydeki etkileri sergilenmektedir.

Waters ve Vilches (2005), “Dil Eğitiminde İnovasyon Yönetimi: ELT Değişim Liderleri İçin Bir Program” başlıklı makalede Filipinler Temel Eğitim Müfredatındaki yabancı dil eğitimi reformunu etkileyen faktörleri ele almış ve müfredatın sınıf düzeyinde uygulanmasının başlıca şu nedenlerle zorluklarla karşılaştığını öne sürmüştür: müfredat tasarımının öğretim ortamı kısıtlamalarıyla yeterince uyumlu olmaması ve gerekli mesleki destek ve öğretim materyallerinin sağlanmamış olması. Ancak, sonuç olarak, sınıf düzeyindeki uygulama zorluklarının köklü nedenleri olarak politika yapımı ile uygulama arasındaki kültürlerarası gerilimlerin ve ulusal tarihsel-politik faktörlerin etkisinin varlığını ortaya koymuşlardır.

Pavlenko (2003) “Düşmanın Dili: Yabancı Dil Eğitimi ve Ulusal Kimlik” başlıklı makalesinde, ulusal kimlikler ve yabancı dil eğitim politikaları ve uygulamaları arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bu ilişkiyi sosyopolitik olayların yabancı dil eğitiminde büyük değişikliklere yol açtığı üç sosyo-tarihsel bağlamın karşılaştırılması yoluyla incelemektedir: Birinci Dünya

Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri, İkinci Dünya Savaşı sonrası Sovyetler Birliği ve komünizm sonrası Doğu Avrupa. Bu vakalarda ulusal kimlik imajlarındaki ve sosyopolitik bağlılıklardaki değişimlerin yabancı dil politikaları ve uygulamaları üzerinde etkileri olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca yabancı dil öğrenenlerin dil sınıflarında muhalif kimlikler oluşturmayı seçebilecekleri de ifade edilmiştir. Örneğin; yabancı dil öğrenenlerin bazıları vatanseverlik nedeniyle kendilerine dayatılan dilleri reddedebilir, bazıları ise bunun yerine baskın ulusal kimliği reddedebilir ve yabancı dil aracılığıyla alternatif bir kimlik yaratabilir.

Sonuç olarak, uluslararası alanyazın incelendiğinde, yabancı dil eğitimi politikalarının yalnızca pedagojik veya dilbilimsel temellere dayanmadığını; aksine, her ülkenin tarihsel deneyimleri, siyasi ideolojileri, ulusal kimlik algıları, küresel sistemle entegre biçimleri ve eğitim gelenekleri tarafından şekillendirildiğini göstermektedir. Politika başarısızlıklarının temelinde, çoğu zaman politika metinleri ile sınıf içi uygulamalar arasındaki uyumsuzluk, merkeziyetçi yapıların yerel unsurları göz ardı etmesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin politika süreçlerine yeterince dahil edilmemesi ve kültürel bağlamın dikkate alınmaması yatmaktadır. Bu nedenle, etkili bir yabancı dil eğitim politikası oluşturmanın yolu, yalnızca uluslararası standartları takip etmekten değil, aynı zamanda yerel bağlamın özgünlüklerini anlamak, politika yapıcılar ile uygulayıcılar arasında köprüler kurmak ve kültürel ve sosyal unsurları da barındıran bütüncül bir yaklaşım benimsemekten geçmektedir.

5. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN BELGELER

Yapılan literatür taramasında, Türkiye’de yürürlükte olan Anayasa, yabancı dil eğitimine ilişkin kanun ve yönetmelikler, kalkınma planları, hükûmet programları, yıllık programlar, Millî Eğitim Şûra kararları, Millî Eğitim Bakanlığı stratejik planları ve mecliste grubu bulunan siyasi partilerin programlarını geniş bir zaman aralığında, yabancı dil eğitimi ve öğretimi bağlamında kapsamlı olarak inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum, söz konusu politika belgelerini birlikte ele alan ve bunları yabancı dil eğitimi açısından inceleyen bir araştırmaya duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu nedenle bu araştırmada geniş zaman aralığını kapsayan farklı türdeki politika belgeleri birlikte ele alınmış ve incelenmiştir.

Bu bölümde, 1982 Anayasası, yabancı dil eğitimi ile ilgili kanun ve yönetmelikler, kalkınma planları, hükûmet programları, yıllık programlar, siyasi parti programları, Millî Eğitim Şûra Kararları ve MEB Stratejik Planlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulguların anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla gerektiğinde bulgular tablolar haline sunulmuştur.

Tablo 9: Araştırma Kapsamında İncelenen Belgeler

		Belge Türü	f
1.	1982 Anayasası		1
2.	Kanun ve Yönetmelikler	1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	1
		222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1
		Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun	1
		MEB Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği	1
		Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik	1
3.	Kalkınma Planları		12
4.	Yıllık Programlar		31
5.	Hükûmet Programları		65
6.	Siyasi Parti Programları		6
7.	Millî Eğitim Şûra Kararları		20
8.	Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planları		4
Toplam			144

Tablo 9'da görüldüğü gibi çalışmaya Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yayımlanmış (1923-2026) 8 farklı tür ve toplamda 144 belge dahil edilmiştir. Tüm belgelere ilgili kurumlara ait, kamuya açık, resmi internet veri tabanlarından ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde bu belgelerdeki veriler referans alınmıştır. 1982 Anayasası'na ve yabancı dil ile ilgili kanun ve yönetmeliklere Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi'nden; kalkınma planları ve yıllık programlara Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'ndan; hükümet programlarına Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi Açık Erişim Sisteminden, siyasi parti programlarına her partinin resmi elektronik kaynaklarından, Millî Eğitim Şûra Kararları ve Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planlarına ise Millî Eğitim Bakanlığı'na ait resmi elektronik kaynaklardan erişim sağlanmıştır.

5.1.1982 Anayasası'nda Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yabancı dil eğitimi ile ilgili, eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi başlığı altında 42. maddede yabancı dil eğitimine ilişkin bazı ifadeler bulunmuştur. Bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 10'da yer almıştır.

Tablo 10: 1982 Anayasası'nda Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	İfadeler	f
Yasal Çerçeve	Düzenleme Yetkisi ve Kaynağı	Yabancı dillerin okutulmasına ilişkin esasların düzenlenmesi	1
		Yabancı dille eğitim yapan okulların tabi olacağı esasların düzenlenmesi	1
Toplam			2

Tablo 10'da görüldüğü gibi Anayasa'da yer alan toplam 2 ifade yabancı dil eğitiminin hukuki çerçevesini çizmekte ve yasal zeminini oluşturmaktadır.

Anayasada, Türkçe resmi dil olmakla beraber, Türkiye'de Türk vatandaşlarına anadil olarak herhangi bir yabancı dilin öğretilmeyeceği ve hangi yabancı dillerin okutulacağına ilişkin kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca yabancı dille eğitim yapan okulların işleyiş esaslarının kanunla düzenleneceği Anayasada yer almaktadır (Madde 42). Türkiye

Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesinin beşinci fıkrasında, Buna göre Çolak (2002) tarafından da belirtildiği gibi 1982 Anayasa'sında yabancı dil eğitimi ile ilgili olan tek maddede hangi yabancı dillerin okutulacağını kanunlarla belirlenmesi gerektiği bulunmaktadır. Turgut Top (2008) tarafından yapılan araştırmada da devletin temel hukuki metinleri olan anayasalar, yalnızca genel prensipleri düzenleyen çerçeve niteliğinde belgeler olduğu ifade edilmiştir. Bu açıdan Anayasa'da yabancı dil eğitiminin genel çerçevesinin yer aldığı söylenebilir. Diğer bir deyişle, yabancı dil eğitimi anayasal düzeyde ayrıntılı olarak düzenlenmemiş, daha çok genel hatları belirlenmiş ve ilgili kanunların düzenlenmesi de yasama organına devredilmiştir.

5.2. Kanun ve Yönetmeliklerde Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular

Bu başlık altında yer alan kanun ve yönetmelikler şunlardır:

- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu,
- 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu,
- Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun,
- MEB Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği ve
- Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik

Bu kanun ve yönetmeliklerde yer alan yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili bulunan ifadeler ve bu ifadelerin ilgili olduğu alanlar ayrı ayrı ele alınmıştır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

Türk eğitim sistemini düzenleyen temel kanunlarından biri olan 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yabancı dil öğretimine ilişkin doğrudan bir ifade bulunmamaktadır.

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu

Türkiye'de ilköğretimin temelini oluşturan ve devletin bu alandaki sorumluluklarını içeren bu kanunda 1997 yılında eklenen Geçici Madde 10'da yabancı dil eğitimi ve öğretimine ilişkin bir ifadeye yer verilmiştir. Buna ilişkin bilgiler Tablo 11'de yer almıştır.

Tablo 11: 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	İfadeler	f
Yabancı Dille Eğitim	Kapsam ve Yararlanıcılar	Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okullarda eğitimine devam edecek öğrenciler	1

Tablo 11’de görüldüğü gibi bu kanunda yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili ifadenin yer aldığı madde, 1997’de çıkarılan kanunla (kesintisiz 8 yıllık eğitim) getirilen zorunluluktan, belirli okulları (yabancı dille eğitim yapanlar) kapsam dışı bırakan bir geçiş hükmüdür.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu araştırma problemine uygun olarak incelendiğinde bu iki temel kanunun, ülkenin yabancı dil eğitim politikalarını şekillendirecek bir etkiye sahip olmadıkları açıkça ifade edilebilir.

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun

Bu kanunda yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili yer alan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 12’de yer almıştır.

Tablo 12: Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanunda Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	İfadeler	f
Yönetim Yapısı	Yetkili Kurumlar	Cumhurbaşkanı Kararı ile dil tespiti	1
		MEB yetkisi	1
		YÖK yetkisi	1
		Okulların MEB tarafından belirlenmesi	1
		Yükseköğretim kurumlarının YÖK tarafından belirlenmesi	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		Program esaslarının MEB tarafından tespiti	1
		Program esaslarının YÖK tarafından tespiti	1
		Yönetmeliklerin MEB ve YÖK tarafından çıkarılması	1
		Okutulacak yabancı diller	1
		Yabancı dille eğitim yapan okullar	1
	Düzenleme Kapsamı	Geleneksel dil ve lehçelerin öğrenimi	1
		Resmi ve özel tüm örgün/yaygın kurumlar	1
		Uygulamaların denetlenmesi	1
	Denetim	Türk Millî Eğitiminin amaçlarına uygunluk	1
		Kanundaki esaslara uygunluk	1
Toplam			15

Tablo 12’de görüldüğü gibi bu kanunda toplam 15 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler oransal olarak değerlendirildiğinde yabancı dil eğitiminin yönetim yapısı; ilk sırada “yetkili kurumlar” (f=8), ikinci sırada “düzenleme kapsamı” (f=4) ve üçüncü sırada “denetim” (f=3) olmak üzere üç başlık altında sunulmaktadır. Buna göre, yetki paylaşımında Cumhurbaşkanı, MEB ve YÖK öne çıkarken; düzenlemeler (okutulacak dillerden geleneksel dil ve lehçelere, örgün ve yaygın) tüm kurumları kapsayacak şekilde geniş bir alanı

içermektedir. Ayrıca uygulamaların Türk Millî Eğitiminin amaçlarına ve kanuni esaslara uygunluğu, denetim mekanizmasıyla güvence altına alınmıştır.

2923 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı Dil ve Lehçelerinin Öğrenilmesi Hakkında Kanun yabancı dil eğitimi ile ilgili birçok düzenleme içermektedir. 1983 yılında çıkarılan kanun 2002 yılında yapılan değişikliklerle temel olarak; Türkiye’de dil öğrenimi amacıyla özel kursların açılacağı, bunların işleyişini MEB’in düzenleyeceği, ülkede okutulacak yabancı dillerin Cumhurbaşkanlığına belirleneceği ve yükseköğretim düzeyinde yapılacak yabancı dil eğitiminin Yükseköğretim Kurulunun düzenlemesi ve denetlemesi ile olacağı yer almıştır (MEB, 2002). Anayasa’da yalnızca iki ifadeyle çerçevesi çizilen yabancı dil eğitiminin, 2923 sayılı kanun ile yetkili kurumlar, düzenleme kapsamı ve denetim boyutlarıyla ayrıntılı olarak düzenlenmiş olması, Anayasa’nın kanunla düzenleme öngören hükümlerinin uygulamaya geçirildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, yetkili kurumlar arasında Cumhurbaşkanı, MEB ve YÖK gibi farklı aktörlerin bulunması, yabancı dil eğitimi politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında kurumlar arası uyumun sağlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği

Bu yönetmelikte yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili ifadelerle ilişkin bilgiler Tablo 13’te yer almıştır (MEB, 2006):

Tablo 13: MEB Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğinde Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	İfadeler	f
Yasal ve Kurumsal Çerçeve	Yönetmeliğin Amacı ve Kapsamı	MEB’e bağlı resmî/özel ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan öğretim, yaygın eğitim kurumlarında yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili usul ve esaslarının düzenlenmesi	1
		Yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amaç, program,	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		yöntem ve uygulamalarının düzenlenmesi	
	Tanımlar	Hazırlık sınıfı: Ortaöğretim 9. sınıftan önce, esas sınıf niteliğinde olmayan, ağırlıklı yabancı dil eğitimi verilen sınıf	1
		Yabancı dil: Resmî/özel ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında Türkçe dışında eğitim ve öğretimi yapılan dil	1
		Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygunluk	1
		Okul ve kurumların amaç ve seviyelerini göz önünde bulundurma	1
Pedagojik Hedefler	Eğitimin Amaçları ve Kazanımlar	Dinleme-anlama, okuma-anlama, konuşma, yazma becerileri kazandırma	1
		Öğrendiği dille iletişim kurma becerisi	1
		Yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirme	1
Öğretim Programları	Program Onay ve Uygulama Yetkisi	Zorunlu ve seçmeli yabancı dil derslerinin öğretim programlarının Kurul onayıyla yürürlüğe konması	1
		Yabancı dil kurslarında Kurulca onaylanan veya	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		zümre öğretmenlerince hazırlanıp il/ilçe MEM onaylı programların uygulanması	
	Ders Saatleri Belirleme	Okul türü ve sınıflara göre yabancı dil ders saatlerinin Kurulca kararlaştırılması	1
		4. sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil derslerine yer verilmesi	1
		4. sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil derslerinin takviyesi için seçmeli yabancı dil dersleri açılabilmesi	1
		4. sınıftan itibaren ikinci yabancı dil olarak seçmeli ders açılabilmesi	1
Yabancı Dil Derslerinin Yapılandırılması	Zorunlu ve Seçmeli Dil Dersleri	Ortaöğretimde ilköğretim programlarının devamı olarak zorunlu birinci yabancı dil dersleri	1
		Kurulca uygun görülen okullarda zorunlu ikinci yabancı dil dersleri	1
		Ortaöğretimde zorunlu yabancı dil derslerinin takviyesi için seçmeli yabancı dil dersleri açılabilmesi	1
Yaygın Eğitim ve Kurslar	Yetiştirici Kurs Programları	Tüm sınıflarda ders saatleri dışında öğrencilerin seviyelerine uygun yabancı	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
Öğrenci İşleri ve Nakil Uygulamaları		dil yetiştirici kurs programları uygulanabilmesi	
	Yaygın Eğitim Kursları	Yaygın eğitim kurumlarında yaşam boyu eğitimi destekleyecek şekilde, ihtiyaç alanlarına ve yaş gruplarına göre çeşitli kademelerde yabancı dil kursları açılabilmesi	1
	Özel Öğretim Kursları	Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında yabancı dil kursları açılabilmesi	1
		Kademeli kurslarda gerektiğinde kişilerin seviyelerinin tespit edilmesi	1
	Seviye Tespit ve Program Uyumu	Örgün eğitimde alınan yabancı dil bilgilerinin kurs programlarıyla karşılaştırılarak uygunluğun belirlenmesi	1
		Seviye uygunluğuna göre kursiyerlerin ilgili kademede eğitime başlatılması	1
	Nakillerde Okul Tercihi	Nakillerde öğrencilerin aynı yabancı dilin okutulduğu okullara nakledilmesine özen gösterilmesi	1
	Dil Değişikliği	Aynı yabancı dilin okutulduğu okul bulunmadığında öğrencinin yabancı dil dersinin nakledildiği okulun yabancı dil dersi ile değiştirilmesi	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		Nakillerde dönem ve yarıyıl notlarının ilgili mevzuata göre belirlenmesi	1
		İki dönem notunun farklı yabancı dillerden olması halinde yarıyıl notunun aritmetik ortalama ile belirlenmesi	1
		Dili değişen öğrencilerin yetiştirilmesi için okul yönetimlerinin gerekli önlemleri alması	1
		Yabancı dil dersi değişen öğrencilerin önceki sınıflardaki sorumluluğunun, yeni dilden başarılı olunması halinde kalkması	1
Toplam			30

Tablo 13'te görüldüğü gibi, bu yönetmelikte toplam 30 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde, ilk sırada “yabancı dil derslerinin yapılandırılması”, “yaygın eğitim kursları” ile “öğrenci nakil uygulamaları” (f=6); ikinci sırada “pedagojik hedefler” (f=5); üçüncü sırada “yabancı dil eğitiminin yasal ve kurumsal çerçevesi” (f=4) ve son sırada “yabancı dil öğretim programları” (f=3) alanı yer almaktadır. Bulgular, yabancı dil eğitiminde Millî Eğitimin genel amaçlarına uygun olarak dört temel dil becerisini kazandırmanın hedeflendiğini; program onayı ve ders saatlerinin merkezi olarak belirlendiğini göstermektedir. Yaygın eğitim kursları ve özel öğretim kursları ile yaşam boyu öğrenme desteklenmektedir. Ayrıca, yönetmelikte nakil işlemlerinde dil değişikliği olan öğrencilerin uyumunu sağlamaya yönelik düzenlemeler bulunmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği genel olarak değerlendirildiğinde, yabancı dil eğitimine ilişkin düzenlemelerin Anayasa'dan başlayarak kanun ve yönetmelik düzeyinde giderek somutlaştığı ve uygulama esaslarının ayrıntılı biçimde tanımlandığı görülmektedir (MEB, 2006). İfadelerin altı farklı kategoride toplanmış olması, yabancı dil eğitiminin çok boyutlu bir alan olduğunu ve bu alandaki düzenlemelerin yalnızca pedagojik değil, aynı zamanda yönetim, idari ve bireysel haklar boyutlarını da kapsayacak şekilde geniş bir perspektifle ele alındığını göstermektedir.

Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik

Bu yönetmelikte yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili yer alan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 14'te yer almıştır.

Tablo 14: Yükseköğretim Kurumları Yabancı Dil Yönetmeliğinde Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	İfadeler	f
Kurumsal ve Akademik Yapı	Kapsam ve Tanımlar	Her türdeki yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim	1
		Amaç, kapsam, uygulama, değerlendirme usul ve esasları	1
	Eğitimin Amaçları	Yabancı dil öğretiminin amacı: Temel kurallar, kelime haznesi, anlama ve ifade becerisi	1
		Yabancı dille öğretimin amacı: Alanla ilgili yabancı dil yeterliliği kazandırma	1
	Yetki ve Onay Mekanizmaları	Senato kararı ile düzenleme yapma	1
		YÖK onayı	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		Yönetim kurulu kararı (devam mecburiyeti istisnası)	1
		Yetkili kurullarca kredi belirleme	1
		Merkezi ve uluslararası sınavların YÖK'çe kabulü/eşdeğerliği	1
		Zorunlu yabancı dil dersleri (en az iki yarıyıl)	1
		Mesleki yabancı dil dersleri	1
		Seçmeli yabancı dil dersleri açılabilmesi	1
		Kısmen/tamamen yabancı dilde eğitim (senato+YÖK onayı)	1
	Öğretim Programları ve Yapılanma	Hazırlık sınıfı (zorunlu/isteğe bağlı)	1
		İsteğe bağlı ikinci/üçüncü yabancı dil öğretimi	1
		Derslerin yabancı dille verilmesi zorunluluğu	1
		Sınav, ödev ve tezlerin yabancı dille yapılması zorunluluğu	1
		Program kredilerinin öğrenci düzeyine göre belirlenmesi	1
	Fiziki Koşullar ve İnsan Kaynağı	Yeterli düzeyde donatılmış derslikler (işitsel/görsel araçlar) ve yeterli miktarda ders aracı	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		30 öğrenciye en az bir okutman atanması şartı	1
		Öğretim elemanlarında yabancı dil yeterlilik şartı (85 puan ve üzeri)	1
		Seviye tespit sınavı	1
		Yeterlik sınavı	1
		Muafiyet sınavı	1
	Ölçme ve Değerlendirme	Yabancı dil derslerinden muafiyet	1
		Merkezi/uluslararası sınavlarla muafiyet	1
		Deneme dersi ile yeterlilik ölçümü	1
		Hazırlık sınıfına devam zorunluluğu (yeterlik alamayanlar için)	1
		Kendi imkanlarıyla dil öğrenenler için devam muafiyeti	1
	Öğrenci Hakları ve Yükümlülükleri	Hazırlık sınıfında azami süre (2 yıl)	1
		Hazırlık sınıfını başaramayanların ilişkisinin kesilmesi	1
		Yeterlik sınavında başarılı olanların programa devam hakkı	1

Alan	Kategori	İfadeler	f
		İsteğe bağlı hazırlıkta başarısız olanların programa devam hakkı (mesleki derslerle)	1
		Başka bir yabancı dili isteğe bağlı öğrenme hakkı	1
		Programın kapanması durumunda başka programa yerleştirilme hakkı	1
	Denetim ve Yaptırımlar	Öğretim kalitesinin YÖK tarafından denetlenmesi	1
		Yetersizlik halinde yabancı dille eğitim izninin geri alınması	1
Toplam			37

Tablo 14’te görüldüğü gibi, bu yönetmelikte yükseköğretim kurumlarında yabancı dil eğitimine ilişkin toplam 37 ifade yer almaktadır. Bu ifadelerde geçen kurumsal ve akademik yapılanma ile ilgili temel düzenlemeler dokuz başlık altında sunulmaktadır. İfadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde, ilk sırada “öğretim programları ve yapılanma” (f=9); ikinci sırada “öğrenci hakları ve yükümlülükleri” (f=8); üçüncü sırada “ölçme ve değerlendirme” (f=6); dördüncü sırada “yetki ve onay mekanizmaları” (f=5); beşinci sırada “fiziki koşullar ve insan kaynağı” (f=3) ve son sırada “kapsam ve tanımlar, eğitimin amaçları ile denetim ve yaptırımlar” (f=2) alanları bulunmaktadır. Bulgular yükseköğretimde yabancı dil eğitiminin merkezi ve kurumsal düzeyde ayrıntılı biçimde düzenlendiğini, YÖK ve senatoların yetki ve sorumluluklarının belirgin olduğunu, ayrıca öğrenci hakları ve kalite güvencesine yönelik mekanizmaların varlığını ortaya koymaktadır.

Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik genel olarak değerlendirildiğinde, yönetmeliğin yükseköğretimde yabancı dil eğitimini; akademik yapı, insan kaynağı, altyapı, ölçme değerlendirme ve denetim

boyutlarıyla ayrıntılı bir şekilde düzenlediği görülmektedir (YÖK, 2016). MEB Yönetmeliği'nden farklı olarak, yükseköğretimde daha fazla kurumsal özerklik ile merkezî denetimin bir arada yürütüldüğü, akademik yeterlilik ve nitelik güvencesi vurgusunun öne çıktığı bir yapılanma söz konusudur. Bununla birlikte, uygulamada üniversiteler arasındaki farklılıklar ve öğretim elemanı nitelikleri gibi değişkenlerin, yönetmelik hükümlerinin etkinliğini belirleyen temel unsurlar olduğu söylenebilir.

5.3. Kalkınma Planlarında Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yayımlanan kalkınma planları yabancı dil eğitimi ve öğretimi açısından incelenmiştir. Bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 15'te yer almıştır.

Tablo 15: Kalkınma Planlarında Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Kalkınma Planları	İfadeler	f
Kurumsal Yapı	Yabancı Dil Okulu	2. (1968-1972)	Dış eğitime gönderilecek personel için Ankara'da yabancı diller okulu açılması	1
		3. (1973-1977)	Devlet Lisan Kursu'nun Yabancı Dil Eğitim Merkezi'ne dönüştürülmesi	1
Eğitim Kademeleri	Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullar	4. (1979-1983)	Yabancı dille öğretim yapan okullara erişimde kent-kır farkının devam etmesi	1
	Yükseköğretim	4. (1979-1983)	Yükseköğretim birinci sınıfta yabancı dil derslerinin yer alması	1
		5. (1985-1989) 11. (2019-2023)	Belirli alanlarda yabancı dilde öğretimin teşvik edilmesi ve akademik personel için yabancı dil merkezleri oluşturulması	1

Alan	Kategori	Kalkınma Planları	İfadeler	f
			Yabancı dilde eğitim veren programların sayısının artırılması	1
	Örgün Eğitim	5. (1985-1989)	Örgün eğitimin her kademesinde yabancı dil eğitimine seçmeli ve kademeli ağırlık verilmesi, program ve öğretmen tedbirlerinin alınması	1
	Erken Yaşta Yabancı Dil	10. (2014-2018)	Erken yaşta yabancı dil eğitimine başlanması ve düzenlemeler yapılması	1
	Mesleki ve Teknik Eğitim	12. (2024-2028)	Mesleki ve teknik eğitimde mesleğe özgü yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi	1
İstihdam	Yabancı Dil Bilen İnsan/İş Gücü		Başta İngilizce olmak üzere yabancı dil bilen iş gücü arzının artırılmasına öncelik verilmesi	1
		6. (1990-1994) 9. (2007-2013)	Bilgi toplumuna geçiş için yabancı dil öğretiminin etkinleştirilmesi ve bilgi teknolojilerinin kullanılması	1
		10. (2014-2018) 12. (2024-2028)	Bireylerin yabancı dil dahil temel becerilere sahip olmasının amaçlanması	1
			Üniversitelerde nitelikli ve yabancı dil bilen işgücü yetiştirilmesine yönelik düzenleme yapılması	1
		7. (1996-2000) 8. (2001-	Yabancı dille öğretim yerine yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi	1
Program ve Yaklaşım	Yabancı Dille Öğretim Yerine			

Alan	Kategori	Kalkınma Planları	İfadeler	f
	Yabancı Dil Eğitimi	2005)	Yabancı dille öğretim yerine yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalar yapılması	1
			Yabancı dille öğretim yerine yabancı dil eğitimi için ortam hazırlanması	1
Materyal/ Ölçme	Materyal ve Ölçme Sistemi	11. (2019-2023)	Yabancı dil materyallerinin zenginleştirilmesi ve dört beceriyi ölçen sistem geliştirilmesi	1
Öğretmen Yetiştirme	Öğretmenler için Hizmet İçi Eğitim	11. (2019-2023)	Yabancı dil öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi	1
Kalite	Yabancı Dil Eğitiminde Nitelik	12. (2024-2028)	Yabancı dil eğitim sisteminin müfredat ve öğretmen yetkinliği açısından güçlendirilmesi	1
			Yabancı dilde uluslararası standartlarda eğitim verilerek öğrencilerin dört dil becerisini edinmelerinin sağlanması	1
Yabancı Dille Eğitim	Yükseköğretim	12. (2024-2028)	Yabancı dilde eğitim veren yükseköğretim programlarının niteliğinin artırılması	1
Toplam				21

Tablo 15’te görüldüğü gibi, kalkınma planlarında yabancı dil eğitime ilişkin toplam 21 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde, ilk sırada “eğitim kademeleri” (f=7); ikinci sırada “istihdam” (f=4); üçüncü sırada “program ve yaklaşım” (f=3); dördüncü sırada “kurumsal yapı” ile “kalite” (f=2); son sırada ise “materyal/ ölçme”, “öğretmen yetiştirme” ve “yabancı dille eğitim” (f=1) alanları bulunmaktadır. Bu alanlara

ilişkin alt başlıklar kategoriler halinde tabloda sunulmaktadır. Kalkınma planlarında yabancı dil eğitime ilişkin hedef ve düzenlemeler sekiz ana kategori altında sunulmaktadır. İfadeler incelendiğinde ilk sırada “yabancı dil bilen insan/iş gücü” (f=4) yer alırken ikinci sırada “yükseköğretim” (f=3) ve “yabancı dille öğretim yerine yabancı dil eğitimi” (f=3) kategorileri yer almaktadır.

Genel olarak kalkınma planlarında belirlenen eğitim politikaları, iki temel amaca hizmet eder: “Toplumsal eğitim standartlarını geliştirmek” ve “sektörel insan kaynağı ihtiyacını karşılamak” (Küçüker, 2012). Yabancı dil eğitimi ile ilgili bulunan ifadelerin de bu doğrultuda planlarda yer aldığı görülmektedir. Bulgularda yer alan ifadeler kalkınma planlarının yabancı dil eğitimi yalnız eğitim politikasının bir parçası olarak değil, aynı zamanda ekonomik kalkınma, istihdam ve uluslararası rekabet gücüyle ilişkilendiren birden fazla boyutuyla ele aldığını göstermektedir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, 1968’den 2028 yılına kadar geçen sürede yabancı dil eğitimi politikalarının kayda değer bir değişim ve dönüşüm geçirdiği gözlemlenmektedir. İlk olarak, 1968-1977 arası dönemde yabancı dil okulu açılması ve Devlet Lisan Kursu’nun Yabancı Dil Eğitim Merkezi’ne dönüştürülmesi gibi hedefler, dönemin ihtiyaç duyduğu dil becerisine sahip personel yetiştirme çabasını yansıtmaktadır. Ardından, 1985-1989 yılları arası dönemde örgün eğitimin her kademesinde yabancı dil eğitime seçmeli ve kademeli ağırlık verilmesi, dil eğitiminin sistematik bir yapıya kavuşturulması gerektiğini ifade etmektedir. 2014-2018 yılları arası dönemde “erken yaşta yabancı dil eğitime başlanması” hedefi, alanyazında erken yaşta dil öğreniminin avantajlarına yönelik bulgularla paralellik göstermektedir (Karakoç, 2007; Haznedar, 2003; Lopriore, 2002; Nikolov ve Curtain, 2000). 2024-2028 yılları arası dönemi kapsayan on ikinci kalkınma planında mesleki ve teknik eğitimde mesleğe özgü yabancı dil eğitime ağırlık verilmesi, dil eğitiminin işlevselliğini ve sektörel ihtiyaçlarla uyumunu hedeflemektedir. Turgut Top (2008) tarafından yapılan araştırmada dört, beş, altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu kalkınma planları yabancı dil eğitimi açısından incelenmiş ve yabancı dil eğitiminin kalkınma planlarına dâhil edilmesinin, bu alanın toplumsal gelişimin önemli bir unsuru olarak kabul edildiği ortaya konmuştur.

Kalkınma planları yabancı dil öğretimi açısından genel olarak değerlendirildiğinde, bu politika belgelerinin yabancı dil eğitimi politikalarının

tarihsel gelişimini anlamak açısından önemli bir veri kaynağı olduğu söylenebilir. İlk planlarda kurumsal yapının inşasına yönelik hedefler (Yabancı Diller Okulu) öne çıkarken, sonraki dönemlerde eğitim kademelerinde yaygınlaştırma (yükseköğretimde yabancı dil dersleri, örgün eğitimin her kademesinde yabancı dil dersleri), istihdamla ilişkilendirme (ekonomik yapıyı güçlendirme amacıyla yabancı dil), yabancı dille öğretim tartışmaları (yabancı dille öğretim/ yabancı dille öğretim yerine yabancı dil öğretimi) ve nihayetinde nitelik vurgusu (nitelikli yabancı dil öğretimi) ön plana çıkmıştır. Bu dönüşüm, Türkiye'nin küreselleşme süreciyle birlikte değişen ihtiyaçlarını ve eğitim politikalarının bu ihtiyaçlara verdiği yanıtları yansıtmaktadır.

5.4. Hükûmet Programlarında Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılı olan 1923 yılından 2023 yılına kadar 67 hükûmet kurulmuştur. Ancak 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'ne geçilmesiyle ayrı bir hükûmet programı oluşturulmamış; kurulan hükûmetlerin planlamaları Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları adı altında yayımlanmıştır. Bu sebeple 2018 yılına kadar kurulmuş 65 hükûmetin programı yabancı dil eğitimi ve öğretimi açısından incelenmiş ve bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 16'da yer almıştır.

Tablo 16: Hükûmet Programlarında Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
Eğitim Kademeleri	Ortaöğretim	38. Hükûmet	Mali imkânları sınırlı üstün yetenekli öğrencilerin yabancı dil ağırlıklı ortaöğretim kurumlarında okuma imkânlarının artırılması	1
İstihdam	Yabancı Dil Bilen İnsan/ İş Gücü	45. Hükûmet	Orta ve yükseköğretim gençlerinin asgari bir yabancı dili iyi derecede	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			öğrenmeleri için tedbir alınması	
		46. Hükûmet	Herkese bir yabancı dil öğretilmesi	1
		47. Hükûmet	Herkese bir yabancı dil öğretilmesi	1
Kalite	Yabancı Dil Eğitiminde Nitelik	62. Hükûmet	Eğitim çağındaki çocukların yabancı dil öğrenme sıkıntılarının giderilmesi	1
Program ve Yaklaşım	Program ve Yöntem	64. Hükûmet	Öğrencilere yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi, öğretme sistematığı ve müfredatın gözden geçirilmesi	1
		65. Hükûmet	Öğrencilere yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi, öğretme sistematığı ve müfredatın gözden geçirilmesi	1
Toplam				7

Tablo 16’da görüldüğü gibi, kurulan hükûmetlerin programlarında yabancı dil eğitime ilişkin toplam 7 ifade bulunmuştur. Bu ifadeler oransal olarak değerlendirildiğinde ilk sırada “istihdam” (f=3); ikinci sırada “program ve yaklaşım” (f=2) ve son sırada “eğitim kademeleri” ile “kalite” (f=1) alanları yer almaktadır. 38. programda üstün yetenekli öğrencilerin yabancı dil ağırlıklı okullara erişimi artırılması; 45, 46 ve 47. programlarda ise orta ve yükseköğretim gençlerinin en az bir yabancı dili iyi düzeyde öğrenmesi hedeflenmiştir. 62. Hükûmet programında öğrencilerin dil öğrenme sorunlarının giderilmesi, 64 ve 65. Hükûmet programlarında ise öğrencilere yazılı ve sözlü iletişim becerisi kazandıracak şekilde yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti hükûmetlerine ait programlar yabancı dil öğretimi açısından genel olarak değerlendirildiğinde, hükûmet programlarında yabancı dil eğitime ilişkin hedeflerin, 1970’lerde sadece ayrıcalıklı bir öğrenci grubuna yönelik iken, 1980’lerde herkese ulaşmayı hedefleyen bir yapıya, 2010’lardan itibaren ise nitelik ve iletişim becerilerini merkeze alan bir anlayışa doğru ilerlemiştir. Bu dönüşüm, kalkınma planları ve yasal düzenlemelerdeki eğilimlerle tutarlılık göstermektedir. Ancak her ne kadar ‘eğitim’ Türkiye Cumhuriyeti tarihinde kurulan ilk hükûmetten bu yana programlarda yer alsada (Gürsoy, 2023) araştırmanın bulgularına göre yabancı dil eğitimi yalnızca yedi hükûmet programında yer alması dikkat çekicidir. Çoban’ın (2018) araştırmasında ifade ettiği üzere hükûmet programları, seçim öncesinde ülkeyi yönetmek isteyen partilerin yapmayı planladıkları iş ve çalışmalarını içerdiğine göre; bu çalışmada elde edilen bulgular hükûmetlerin iş başına gelmeden önce yabancı dil eğitimi ile ilgili vaatlerinin yeterli olmadığını göstermektedir. Ayrıca hükûmet programları, bir ülkenin karşılaştığı sorunlara yönelik politika, plan ve stratejilerin resmi olarak ortaya konduğu temel belgelerdir (Şahyar-Akdemir, 2023). Bu konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde; Çolak (2002) 1923-2001 yılları arası dönemi kapsayan araştırmasında yabancı dil eğitime az yer verildiği ve birkaç kısa süreli hükûmetin programında ifadelerin tekrar ettiğini ifade etmiştir. Turgut Top (2008), 1980-2007 arası dönemi ele alan araştırmasında, üç hükûmet programında yabancı dil eğitime dair ifadelerin bulunduğunu ve bunların benzer içerikte olduğunu tespit edilmiştir. Seyratlı (2018) ise yaptığı çalışmada 2003-2013 yılları arası dönemde hükûmet programlarında yabancı dil eğitime yer verilmediğini belirtmiştir. Bu

araştırmada elde edilen sonuçlara göre, 1923'ten 2026'ya kadar geçen zaman diliminde hükûmet programlarında yabancı dil eğitimi ile ilgili yeterli sayıda politika üretilmediği ortaya çıkmaktadır.

5.5. Yıllık Programlarda Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular

1996-2018 yılları arası yayımlanan yıllık programlar ve 2019-2026 yılları arasında yayımlanan CYP'ler yabancı dil eğitimi ve öğretimi açısından incelenmiş ve bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 17'de yer almıştır.

Tablo 17: Yıllık Programlar ve CYP'lerde Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
		1998	Yabancı dil eğitiminin erken başlatılması	1
	Erken Yaşta Yabancı Dil Eğitimi	1999	4. sınıftan itibaren yabancı dil eğitimi uygulaması	1
		2014	Erken yaşta yabancı dil eğitimine başlanması, müfredat düzenlemesi	1
Eğitim Politikaları ve Yaklaşımlar	Yabancı Dille Öğretim Yerine Yabancı Dil Öğretimi	2001	Yabancı dille öğretim yerine yabancı dil öğretimine ağırlık verilmesi	1
		2003	Ortaöğretimde yabancı dil öğretiminin 4 yıla yayılması	1
	Program Düzenlemeleri	2014	İlkokuldan itibaren yabancı dil derslerine ağırlık verilmesi, entegre öğrenme yöntemleri, mesleki eğitimde hareketlilik	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yabancı dil öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, müfredat düzenlemesi	1
		2015	İlkokuldan itibaren yabancı dil derslerine ağırlık, entegre öğrenme yöntemleri	1
			Yabancı dil öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, müfredat düzenlemesi	1
		2016	İlkokuldan itibaren yabancı dil derslerine ağırlık, entegre öğrenme yöntemleri	1
			Yabancı dil öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, müfredat düzenlemesi	1
		2017	İlkokuldan itibaren yabancı dil derslerine ağırlık, entegre öğrenme, 5. sınıfta hazırlık sınıfı uygulaması	1
			Yabancı dil eğitiminin seviye ve okul türüne göre uyarlanması, öğretmen niteliklerinin yükseltilmesi	1
		2019		

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Ulusal Yabancı Dil Eğitimi Konseyi kurulması, disiplinler arası entegrasyon, çevrimiçi ve mobil destek	1
			Yabancı dil eğitim sisteminin müfredat ve öğretmen yetkinliği açısından güçlendirilmesi	1
			Uluslararası standartlarda yabancı dil eğitimi, dört becerinin kazandırılması	1
	2024		Güncel yaklaşımlarla yabancı dil politikaları, dil yeterlik çerçevesi, öğretmen eğitimleri	1
			Ortaokul 5. sınıflarda yabancı dil hazırlık sınıfı pilot uygulaması (İngilizce/Almanca)	1
	2025		Yabancı dil eğitim sisteminin güçlendirilmesi (müfredat, öğretmen yetkinliği)	1
			Uluslararası standartlarda yabancı dil eğitimi, dört becerinin kazandırılması	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yoğunlaştırılmış yabancı dil programı kapsamında ortak sınav, öğretmen eğitimleri, dil festivalleri, izleme ve değerlendirme	1
			Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli'nin yaygınlaştırılması	1
		2026	Yabancı dil eğitim sisteminin güçlendirilmesi (müfredat, öğretmen yetkinliği)	1
		1999	Yabancı dil öğretmeni ihtiyacının yoğunluğu	1
		2007	Yabancı dil alanında yeterli sayıda ve nitelikte öğretmen istihdamı	1
Öğretmen Yetiştirme ve Niteliği	Öğretmen İhtiyacı ve İstihdamı	2008	Sınıf öğretmenliği, yabancı dil ve bilgisayar alanlarında öğretmen açığı sorunu	1
			Yabancı dil alanında öğretmen açığı	1
		Hizmet İçi Eğitim	2020	Yabancı dil öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yabancı Dil Öğretmenleri Gelişim Programı oluşturulması, yurt içi/yurt dışı eğitim	1
		2025	Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni kapsamında İngilizce öğretmenlerine uzaktan eğitim videoları, mahalli eğitimler	1
		2020	Yabancı dilde eğitim veren program sayısının artırılması, uluslararası öğrencilere barınma, kurumsal kapasite geliştirilmesi	1
		2021	Yabancı dilde eğitim veren program sayısının artırılması	1
Eğitim Kademeleri	Yükseköğretim (Yabancı Dilde Eğitim Veren Programlar)	2022	Yabancı dilde eğitim veren program sayısının artırılması	1
		2023	Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi'nde yabancı dilde program sayısı politikaları	1
			Yabancı dilde eğitim veren program sayısının artırılması	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi'nde yabancı dilde program sayısı politikaları	1
		2024	Yabancı dilde eğitim veren programların niteliğinin artırılması, asgari kriterler geliştirilmesi	1
			Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi'nde yabancı dilde program sayısı politikaları	1
		2025	Yabancı dilde eğitim veren programların niteliğinin artırılması	1
			Yabancı dilde eğitim veren programların niteliği için asgari kriterler geliştirilmesi	1
		2025	Yabancı dilde eğitim veren programların niteliği için asgari kriterler geliştirilmesi	1
			Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi'nde yabancı dilde program sayısının artırılması, uluslararası öğrenciler, kurumsal kapasite politikaları	1
		2026	Yabancı dilde eğitim veren program sayısının artırılması, uluslararası öğrenciler, kurumsal kapasite politikaları	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yabancı dilde eğitim veren programların niteliğinin artırılması	1
	Yükseköğretim (Araştırmacılara Yönelik Destekler)	2024	Doktoralı araştırmacılara yabancı dilde bilimsel metin yazma ve araştırma projeleri için burs desteği	1
		2025	Doktoralı araştırmacılara yabancı dilde bilimsel metin yazma ve araştırma projeleri için burs desteği	1
		2019	Mesleki ve teknik eğitimde yabancı dil becerileri için yurtdışı hareketlilik projeleri	1
	Mesleki ve Teknik Eğitim (Mesleğe Özgü Yabancı Dil Eğitimi)	2020	Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde turizm alanında en az iki yabancı dil öğrenimi, yoğunlaştırılmış beceri eğitimi	1
		2024	Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde en az üç yabancı dil öğrenimi, turizm işletmelerinde beceri eğitimi	1
		2025	Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde en az	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			üç yabancı dil öğrenimi, turizm işletmelerinde beceri eğitiminin yaygınlaştırılması	
			Mesleki ve teknik eğitimde mesleğe özgü yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi	1
			Mesleğe özgü yabancı dil ihtiyacı olan alanlarda program güncellemesi	1
		2026	Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde en az üç yabancı dil öğrenimi, turizm işletmelerinde beceri eğitiminin yaygınlaştırılması	1
			Mesleki ve teknik eğitimde mesleğe özgü yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi	1
			Mesleğe özgü yabancı dil ihtiyacı olan alanlarda program güncellemesi	1
Ölçme, Değerlendirme ve Materyal	Materyal Zenginleştirme	2020	Yabancı dil materyallerinin zenginleştirilmesi, dört beceriyi ölçen sistem geliştirilmesi	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			Yabancı dil materyallerinin Ders Kitapları Yönetmeliği'ne göre incelenmesi ve düzenlenmesi	1
		2023	Yabancı dil materyallerinin zenginleştirilmesi, dört beceriyi ölçen sistem geliştirilmesi	1
		2023	Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Konferansı düzenlenmesi	1
		2023	İngilizce öğrenimi için web ve mobil uygulama geliştirilmesi	1
		2024	Yabancı dil materyallerinin zenginleştirilmesi, dört beceriyi ölçen sistem geliştirilmesi	1
		2026	Yabancı dil öğretimine yönelik dijital içeriklerin platformda sunulması	1
İstihdam ve Beceriler	Yabancı Dilin İstihdamdaki Önemi	2013	Yabancı dil başta olmak üzere temel becerilerin istihdam şansını artırması	1
		2014	Yabancı dil ve diğer temel becerilerin istihdam	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
			edilebilirlik açısından önemi	
		2015	Yabancı dil ve diğer temel becerilerin edilebilirlik açısından önemi	1
		2016	Yabancı dil ve diğer temel becerilerin edilebilirlik açısından önemi	1
		2018	Yabancı dil ve diğer temel becerilerin edilebilirlik açısından önemi	1
		2019	Yabancı dil ve diğer temel becerilerin edilebilirlik açısından önemi	1
	Temel Beceriler ve Yabancı Dil	2011	Bilişim okuryazarlığı, yabancı dil, eleştirel düşünme ve demokratik katılım becerilerinin geliştirilmesi	1
		2012	Bilişim okuryazarlığı, yabancı dil, eleştirel düşünme ve demokratik katılım becerilerinin geliştirilmesi	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
		2013	Bilişim okuryazarlığı, yabancı dil, eleştirel düşünme ve demokratik katılım becerilerinin geliştirilmesi	1
		2014	Bilişim okuryazarlığı, en az bir yabancı dil bilme, eleştirel düşünme ve demokratik katılım becerilerinin geliştirilmesi	1
		2015	Bilişim okuryazarlığı, en az bir yabancı dil bilme, eleştirel düşünme ve demokratik katılım becerilerinin geliştirilmesi	1
		2016	Eleştirel düşünme, demokratik katılım, bilişim okuryazarlığı ve en az bir yabancı dil bilme becerilerinin geliştirilmesi	1
		2017	Eleştirel düşünme, demokratik katılım, bilişim okuryazarlığı ve en az bir yabancı dil bilme becerilerinin geliştirilmesi	1
Kurumsal Yapı ve Yönetim	Mevzuat ve Kurumsal Düzenlemeler	2003	2923 Sayılı Kanun'da değişiklik: Geleneksel dil ve lehçelerin öğrenimi için özel kurs açılabilmesi	1

Alan	Kategori	Program	İfadeler	f
		2004	Yabancı dillerin Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilmesi düzenlemesi	1
			Devlet Memurları Yabancı Diller Eğitim Merkezi'nin kapatılması	1
		2019	İmam hatip okullarında Arapça ve diğer yabancı dillerde destek eğitimleri	1
		2026	Üniversitelerde yönetsel konularda nitelikli ve yabancı dil bilen işgücü yetiştirilmesine yönelik düzenleme	1
Toplam				78

Tablo 17’de görüldüğü gibi, 1998’den 2026’ya kadar uzanan yıllık programlarda yabancı dil eğitimine ilişkin toplam 78 ifade bulunmaktadır. Bu özelliğiyle yıllık programlar yabancı dil eğitimi alanında en fazla ifade içeren belgelerdir. Yabancı dil eğitimi ile ilgili düzenleme ve hedefler yedi başlık altında sunulmaktadır. İfadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde ilk sırada “eğitim politikaları ve yaklaşımlar” ve “eğitim kademeleri” (f=23); ikinci sırada “istihdam ve beceriler” (f=13); üçüncü sırada “öğretmen yetiştirme ve niteliği” ile “ölçme değerlendirme ve materyal” (f=7); son sırada ise “kurumsal yapı ve yönetim” (f=5) alanları yer almaktadır. Eğitim politikaları ve yaklaşımlar alanında “erken yaşta dil eğitimi, yabancı dille öğretim yerine dil öğretimine ağırlık verilmesi ve program düzenlemeleri” öne çıkmaktadır. Öğretmen yetiştirme ve niteliği başlığında “öğretmen ihtiyacı, istihdam ve hizmet içi eğitim” konuları yer almıştır. Yükseköğretim kademesinde, “yabancı

dilde eğitim veren programların sayısı ve niteliğinin artırılması” ile “araştırmacılara yönelik destekler” dikkat çekmektedir. Mesleki ve teknik eğitimde ise “mesleğe özgü dil eğitimi ve en az iki/üç yabancı dil” hedefleri dikkat çekmektedir. Ölçme, değerlendirme ve materyal kategorisinde “dört beceriyi ölçen sistemler ve dijital içerik geliştirme”; istihdam ve becerilerde ise “yabancı dilin istihdamdaki önemi” ile “yabancı dilin temel becerilerle ilişkisi” vurgulanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti yıllık programları yabancı dil öğretimi açısından değerlendirildiğinde, bu belgelerin yabancı dil eğitimi politikalarının uygulamaya dönük en somut ve güncel hedefleri içerdiği söylenebilir. 1996 yılından itibaren her yıl için hazırlanan yıllık programlar, kalkınma planlarının alt planı olmakla beraber kalkınma planlarında belirtilen hedeflerin somut halleri olarak görülmektedir (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023). Bu çalışmada incelenen 1998’den 2026’ya kadar uzanan geniş bir zaman diliminde bu belgelerde yabancı dil eğitime ilişkin ifadelerin yoğun şekilde yer aldığı görülmektedir. Bu yoğunluk, yıllık programların kalkınma planları ve hükûmet programlarında belirlenen hedeflerin yıllık bazda hayata geçirilmesine yönelik bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Yıllık programlardaki ifadeler genel olarak değerlendirildiğinde, yabancı dil eğitimi politikalarının en güncel ve uygulamaya dönük yansımaları görülmektedir. Bunun yanı sıra, 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı döneminde hazırlanan yıllık programlarda yabancı dil eğitime ilişkin politika ifadelerinin sayıca yoğunlaştığı, ayrıca 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait programlarda aynı ifadelerin tekrarlandığı dikkat çekmektedir.

5.6. Siyasi Parti Programlarında Yabancı Dil Eğitime İlişkin Bulgular

2026 yılında TBMM’de grubu bulunan siyasi parti programları yabancı dil eğitimi ve öğretimi açısından incelenmiş bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 18’de yer almıştır.

Tablo 18: Siyasi Parti Programlarında Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Siyasi Parti	İfadeler	f
Eğitim Kademeleri	Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullar	İyi Parti	Fen ve Teknoloji Liseleri ile yabancı dille eğitim yapan Anadolu Liselerinin açılmasına ağırlık verilmesi	1
		Cumhuriyet Halk Partisi	Lise öğrencilerinin en az bir yabancı dili öğrenmesi	1
İstihdam	Yabancı Dil Bilen İnsan/İş Gücü	Milliyetçi Hareket Partisi	Öğrencilere en az bir yabancı dil öğretilmesinin altyapısının oluşturulması	1
		İyi Parti	Zorunlu eğitimde tüm öğrencilere en az bir yabancı dil öğrenme imkânı sağlanması	1
		Yeni Yol Partisi	Yabancı dil başta olmak üzere analitik becerileri yüksek bireyler yetiştirilmesi	1
Kalite	Yabancı Dil Eğitiminde Nitelik	Adalet ve Kalkınma Partisi	Yabancı dil eğitiminin modern	1

Alan	Kategori	Siyasi Parti	İfadeler	f
			araçlarla nitelikli hale getirilmesi	
		Cumhuriyet Halk Partisi	Çok programlı akademik liselerde yabancı dil alanında seçim yapılması	1
Program ve Yaklaşım	Program ve Yöntem	İyi Parti	Yabancı dil öğretiminin seviye gruplarına göre programlanması, çağdaş yöntemler ve bilişim teknolojileri kullanılarak yürütülmesi	1
		Yeni Yol Partisi	Yabancı dil eğitimi metodunun gözden geçirilmesi	1
Öğretmen Yetiştirme	Hizmet İçi Eğitim	Cumhuriyet Halk Partisi	Yabancı dil bilen öğretmenlerin uluslararası değişim programlarından yararlandırılması	1
		İyi Parti	Yabancı dil bilen öğretmenler yetiştirmek üzere Öğretmen	1

Alan	Kategori	Siyasi Parti	İfadeler	f
			Akademileri açılması	
Toplam				11

Tablo 18’de görüldüğü gibi, 2026 yılında mecliste grubu bulunan beş siyasi partinin (AK Parti, CHP, MHP, İyi Parti, Yeni Yol Partisi) yabancı dil eğitimine ilişkin 11 politika hedefi bulunmaktadır. İfadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde ilk sırada “istihdam” (f=4); ikinci sırada “program ve yaklaşım” (f=3); üçüncü sırada “öğretmen yetiştirme” (f=2) ve son sırada “eğitim kademeleri” ile “kalite” (f=1) alanları yer almaktadır. Aynı dönemde mecliste grubu bulunan Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine ait programda yabancı dil eğitimine ilişkin ifadeye rastlanmamıştır.

Türkiye’de mecliste grubu bulunan siyasi partilerin programlarında yabancı dil eğitimine yönelik hedefler genel ve kapsayıcı ifadelerle yer almıştır. Siyasi parti programları, uzun vadeli politika tercihlerini gösterir. Bu nedenle, yabancı dil eğitimi konusunda siyasi iradenin hangi yönde olduğunu anlamak için önemli bir veri kaynağıdır. İstihdam alanında “en az bir yabancı dil” vurgusunun dört partide ortak bir hedef olarak öne çıkması, yabancı dil eğitiminin temel bir beceri olarak siyasi partiler tarafından ortak bir hedef oluşturduğunu göstermektedir. Araştırmanın bulgularını destekleyecek şekilde; Usta (2015) tarafından yapılan çalışmada, Adalet ve Kalkınma Partisi’nin “nitelikli yabancı dil eğitiminin gerçekleştirilmesi”, Cumhuriyet Halk Partisi’nin “her öğrencinin en az bir yabancı dil eğitimi alması” ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin yine “en az bir yabancı dil öğrenmesi” gerektiğine yönelik ifadelerin parti programlarında yer aldığı belirtilmektedir. Benzer şekilde Bulut ve Güven (2010) de Adalet ve Kalkınma Partisi’nin yabancı dil eğitimini teşvik ederken Türkçenin bilim dili kullanımını güçlendirmeyi hedeflediğini, Cumhuriyet Halk Partisi’nin ise lise mezunu her bireyin bir yabancı dili iyi derecede bilmesini sağlayacak bir eğitim vadettiğini ortaya koymuştur. Bu araştırma bulguları, söz konusu çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmekte olup

siyasi parti programlarında yabancı dil eğitimine ilişkin hedeflerin temel düzeyde benzerlik gösterdiğini desteklemektedir.

5.7. Millî Eğitim Şûra Kararlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular

Millî Eğitim Bakanlığının danışma kurulu olan Millî Eğitim Şûralarında alınan kararlar yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili ifadeler açısından incelenmiş ve bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 19'da yer almıştır.

Tablo 19: Millî Eğitim Şûra Kararlarında Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
Eğitim Kademeleri	Mesleki ve Teknik Eğitim	VI	Yapı ve sanat enstitülerinde yabancı dil dersine yer verilmesi	1
		XII	Mesleki teknik ortaöğretimde hazırlık sınıfı uygulaması	1
		XX	Yabancı dil ağırlıklı mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu teknik programlarda meslek derslerinin en az %30'unun yabancı dilde verilmesi	1
			Yabancı dil ağırlıklı mesleki eğitim	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			programlarının yaygınlaştırılması, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu teknik programlarda meslek derslerinin en az %30'unun yabancı dilde verilmesi	
	Ortaöğretim	IX	Yabancı dilin yükseköğretime hazırlayan programlarda zorunlu ortak ders olması	1
			Ortaöğretimde yükseköğretime hazırlayan programlarda yabancı dil düzenlenmesi	1
		XV	8 yıllık ilköğretim sonrası hazırlık sınıfında yabancı dil eğitimi	1
	Yönlendirme	XII	Yabancı dille eğitim yapan okullarda yönlendirmenin 9. sınıftan itibaren başlaması	1
	İlköğretim		İlkokul 4-5. sınıflarda yabancı dilin branş	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			öğretmenlerince yapılması	
			Sekiz yıllık zorunlu eğitimin son yıllarında ağırlıklı yabancı dil dersleri	1
	Yükseköğretim		Üniversitelerde yabancı dil derslerinin kaldırılması	1
		VI	Yabancı dil saatlerinin arttırılması	1
			Yabancı dil dersinin ortak dersler arasında sayılması	1
			Yabancı dil saatinin takviyeli öğretime ayrılabilmesi	1
Program ve Yaklaşım	Program	IX	5-7. sınıflarda 2+1 saat yabancı dil	1
			11. sınıfta 4 saat yabancı dil	1
			9-11. sınıflarda 4 saat yabancı dil	1
			Seçmeli yabancı dil saatinin takviyeli	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			veya ikinci dil için kullanılması	
			Yabancı dil dersinde süreklilik sağlanması	1
		XII	Basamaklı Kur Sistemi dışındaki okulların programlarının gözden geçirilmesi	1
		IX	Yabancı dil derslerinin seviye gruplarına (A, B, C kurları) ayrılabilmesi	1
			Ortaokullar için yeni yabancı dil programları geliştirilmesi	1
		IX	Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi'nin sürdürülmesi	1
	Proje		Fen ve yabancı dil projelerinden edinilen tecrübelerin diğer derslere aktarılması	1
		XVII	Sosyal etkinlikler ve topluma hizmet	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			uygulamalarında yabancı dil projeleri	
	Yabancı Dille Eğitim	XII	Anadolu Teknik Liselerinde yabancı dille okutulan derslerin Türkçe okutulması ve etkili yabancı dil öğretimi tedbirleri	1
			Anadolu Liselerinde fen ve matematik derslerinin Türkçe okutulması, etkili yabancı dil öğretimi tedbirleri	1
		XVIII	Bazı derslerin yabancı dille eğitiminden vazgeçilmesi, tüm dersler Türkçe	1
	Yöntem	XI	Basamaklı Kur Sistemi'ne geçilmesi Kalabalık sınıflar için özel öğretim teknikleri geliştirilmesi	1 1
		XVII	Küreselleşme ve AB sürecinde yabancı dil öğretimine önem verilmesi, hızlandırılmış dil	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			merkezleri, web destekli öğrenme	
	Uluslararası İş birliği	XII	Kardeş okul uygulaması ile dil öğretiminin geliştirilmesi	1
	Uluslararası Değişim		Öğretmen, öğrenci, program değişimi için mübadele sistemleri geliştirilmesi	1
	Yabancı Dille Eğitim Yerine Dil Öğretimi	XV	Yabancı dille eğitim yerine yabancı dil öğretimi yapılmalı, zorunlu dil isteğe dönük hale getirilmeli	1
	Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullar	VI	Yabancı dille öğretim yapan kolejlerde ticaret şubesinin açılması	1
Kurumsal Yapı	Dil Ağırlıklı Okullar	IX	Seçmeli dersler arasında takviyeli yabancı dil eğitime ağırlık veren liseler kurulabilmesi	1
	Okul	XII	Yabancı Diller Merkezi kurulması	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
	Ölçme Merkezi		Yabancı dil seviyesini ölçen resmî kurum tesis edilmesi	1
İstihdam	Öğrenci Tercihi	IX	Mesleğe/hayata hazırlananların yabancı dil yerine seçmeli ders alabilmesi	1
	Yetişkin Eğitimi	XII	Yaygın eğitimde yetişkinlerin yabancı dil öğrenmeye teşviki	1
Öğretmen Yetiştirme	Öğretmen Adayları	XI	Yabancı dilin öğretmen adayları için ortak genel kültür dersi olması	1
		XI	Öğretmen ve uzmanlara Devlet Memurları Yabancı Diller Merkezi'nde kontenjan ayrılması	1
	Hizmet İçi Eğitim	XII	Öğretmen yetiştiren öğretmenler için uygulamalı seminerler	1
		XVII	Öğretmenlerin yabancı dille iletişim becerilerinin desteklenmesi	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
		XX	Öğretmenlerin mesleki gelişim programlarında yabancı dil eğitimi verilmesi	1
	Öğretmen Eğitimi	XI	Yabancı dille öğretim yapan okulların öğretmenlerinin Türkiye'de yetiştirilmesine ağırlık verilmesi	1
	Yurt Dışı Eğitim		Yabancı dil öğretmenlerinin yurt dışında yetiştirilmesi için imkân sağlanması	1
	Rehberlik		Basamaklı Kur Sistemi için gezici ekip görevlendirilmesi	1
	Yabancı Uzman	XII	İngilizce ve Fransızca için yabancı uzman sağlanması	1
	Program		Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlarda Türkçe yapısının öğretilmesi	1
			Aynı kurumların programlarının	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
			Basamaklı Kur Sistemi'ne göre düzenlenmesi	
	Yükseköğretim	XV	Mesleki teknik eğitim fakültelerinde yabancı dil bilen öğretmen yetiştirilmesi	1
		XVI	Mesleki teknik eğitim fakültelerinde yabancı dil bilen öğretmen yetiştirilmesi	1
	Kayıt	IX	Öğrencinin yabancı dil seviyesinin (A, B, C kuru) dosyaya işlenmesi	1
Ölçme Değerlendirme		XII	Yabancı dil sınavlarının iletişim becerisini ölçecek şekilde düzenlenmesi	1
	Sınav	XV	Yabancı dil bilgisinin ÖSS'de değerlendirilmesi	1
		XV	Yükseköğretime geçişte yabancı dilin ilgili alanlarda değerlendirilmesi	1

Alan	Kategori	Şûra	İfadeler	f
	İzleme	XX	Türkçe ve yabancı dil derslerinde dil becerilerinin izlenmesi	1
Materyal	Program Geliştirme		Yabancı dille eğitim yapan okulların hazırlık sınıfları için Türkçe dersi program ve kitaplarının hazırlanması	1
	Teknolojik Araç	XII	Dil laboratuvarları yerine portatif araçlar kullanılması	1
	Medya		Radyo ve TV'de yabancı dil programları ve alt yazılı filmler	1
	Ders Kitabı	XV	Yabancı dille eğitim yapan okullarda ders kitaplarının yerli üretiminin teşviki	1
Kalite	Verimlilik	XII	Yabancı dil öğretiminde verimlilik çalışmalarına devam edilmesi	1
Toplam				63

Tablo 19'da görüldüğü gibi Millî Eğitim Şûra Kararlarında toplam 63 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler oransal olarak değerlendirildiğinde, ilk sırada “program ve yaklaşım” (f=23); ikinci sırada “öğretmen yetiştirme” (f=13); üçüncü sırada “eğitim kademeleri” (f=11); dördüncü sırada “ölçme değerlendirme” (f=5); beşinci sırada “kurumsal yapı” ve “materyal” (f=4); altıncı sırada “istihdam” (f=2) ve son sırada “kalite” (f=1) alanı yer almaktadır. Yabancı dil eğitimi alanında öne çıkan kategoriler incelendiğinde, “program geliştirme, yöntem, yabancı dille eğitim, hizmet içi eğitim, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi ve ölçme-değerlendirme” süreçlerine yönelik kapsamlı önerilerin sunulduğu görülmektedir.

Millî Eğitim Şûralarında yabancı dil eğitimine ilişkin alınan kararlarının, diğer politika belgelerinden farklı olarak daha çok eğitim sisteminin ihtiyaçlarına yönelik somut öneriler ve yönlendirici ilkeler içerdiği söylenebilir. Ayrıca şûra kararları, her ne kadar bağlayıcı nitelikte olmasa da eğitim sisteminin karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirmesi ve uygulamaya yön vermesi bakımından, yabancı dil eğitimi politikalarının şekillenmesinde önemli bir referans kaynağı olma özelliği taşımaktadır. Yılmaz'ın (2019) da araştırmasında belirttiği gibi şûra gündemleri yapıldıkları döneme göre çeşitlilik göstermektedir. Bulunan ifadelerin farklı şûralara (VI, IX, XI, XII, XV, XVI, XVII, XVIII, XX) dağılımı, yabancı dil eğitiminin uzun yıllar boyunca eğitim politikalarının gündem maddelerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. VI. Şûra'dan (1967) XX. Şûra'ya (2021) kadar uzanan geniş bir zaman diliminde alınan kararlar genel olarak değerlendirildiğinde, bu kararların, yabancı dil eğitimi politikalarının oluşturulmasında eğitim camiasının ortak aklını yansıtan önemli bir bakış açısı sunduğu söylenebilir. Diğer politika belgelerinden farklı olarak, şûra kararları daha somut, uygulamaya dönük ve eğitim sisteminin güncel sorunlarına çözüm odaklı öneriler içermektedir. Ancak, şûra kararlarının bağlayıcılık düzeyi ve uygulamaya yansımaya oranı, kararların niteliği kadar ilgili kurumların iş birliği ve siyasi iradeyle de yakından ilişkilidir. Yılmaz (2019) yaptığı çalışmada şûra kararlarında yabancı dil eğitimine yeterince yer verilmediğini, yalnız birkaç şûranın yabancı dil eğitimi ile ilgili kararları içerdiğini belirtmiştir. Kahraman (2016) ise 12. Millî Eğitim Şûrasında geniş yer alan Basamaklı Kur Sistemiyle ilgili olarak; dönemin Millî Eğitim Bakanının değişmesiyle bu sistemin son bulunduğunu ve siyasetin yabancı dil eğitim politikalarında değişime

sebepler olduğunu ileri sürmüştür. Daş, (2019) şûraların Türkiye’de eğitim sisteminin sorun ve çözümlerinin ele alındığı önemli bir tartışma zemini olduğunu ifade ederken; Çakır (2017) yaptığı araştırmada, yabancı dil eğitiminin ele alındığı şûralarda ortak amacın ‘daha etkili ve verimli bir yabancı dil eğitiminin yapılması’ olduğu sonucuna varmıştır. Şûralar her ne kadar Türk Eğitim Sisteminde önemli yere sahip olsalar da alınan kararların bağlayıcılığının olmaması bu kararların hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır.

5.8. Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planlarında Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Bulgular

MEB tarafından stratejik yönetim yaklaşımı benimsenerek 2010 yılından itibaren planlı hizmet sunabilme amacıyla hazırlanan stratejik belgeler, yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili ifadeler açısından incelenmiş ve bulunan ifadelere ilişkin bilgiler Tablo 20’de yer almıştır.

Tablo 20: MEB Stratejik Planlarında Yer Alan İfadelere İlişkin Bilgiler

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
Eğitim Kademeleri	Erken Yaş	2015-2019	Yabancı dil öğretimine 2. sınıftan itibaren başlanması, ders saatleri ve programların güncellenmesi	1
			Yabancı dil eğitimine erken yaşlarda başlanmasına yönelik düzenlemeler yapılması	1
		2024-2028	Erken yaşta yabancı dil eğitiminin öğrencilerin motivasyon ve özgüvenini artırması	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
	İmam Hatip Okulları	2019-2023	İmam hatip okullarında yabancı dil eğitiminin iyileştirilmesi	1
	Mesleki Eğitim	2015-2019	Mesleki yabancı dil derslerinin tüm alan ve dallara yaygınlaştırılması	1
	Model	2024-2028	Ortaokullarda yabancı dil ağırlıklı sınıfların yaygınlaştırılması ve Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli uygulanması	1
İstihdam/ Beceri	İstihdam	2010-2014	İstihdam politikalarında yurt dışı iş olanakları için yabancı dil eğitimine özel önem verilmesi	1
	Küresel Yeterlilik	2015-2019	Bireylerin en az bir yabancı dili iyi derecede öğrenmesi zorunluluğu	1
	Öğrenci Yeterliliği	2010-2014	Ortaöğretim öğrencilerinin en az bir yabancı dili anlayıp konuşabilmesi için öğretim programları hazırlanması	1
	Yaygın Eğitim	2010-2014	Halk eğitim merkezlerinde yabancı dil kurslarına katılımın iki katına çıkarılması	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
Kalite	Beceri Eksikliği	2024-2028	Öğrencilerde dört temel dil becerisinin istenilen düzeyde olmaması	1
	Denetim	2010-2014	Özel yaygın eğitim kurumlarında denetim ve mevzuat eksikliğinin giderilmesi, dil düzeyi düşük personelin çalıştırılmasının önlenmesi	1
	Farkındalık	2019-2023	Yabancı dil eğitimine ilişkin farkındalığın yeterli olmaması	1
	Sorun Alanı	2010-2014	Özel öğretimde yabancı dil eğitimi/öğretimi eksikliği tespiti	1
		2019-2023	Yabancı dil eğitiminin tür ve ihtiyaca göre belirlenmemiş olması	1
	Uluslararası Standart	2024-2028	Yabancı dil eğitiminin kalitesinin uluslararası standartlara uygun bilimsel verilerle geliştirilmesi	1
	Yeterlilik	2015-2019	Eğitim ve öğretimde kalite kapsamında yabancı dil eğitiminin yeterlilik düzeyi	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
			Eğitim ve öğretimde kalite kapsamında yabancı dil yeterliliği	1
Kurumsal Kapasite	Maliyet	2019-2023	Yurt dışında yabancı dil eğitimini destekleyici programların maliyetlerinin fazla olması	1
	Personel Gelişimi	2015-2019	Kurumsal kapasite kapsamında çalışanların yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi	1
	Personel Seçimi	2015-2019	Çalışanların görevlendirilmesinde yabancı dil becerisinin dikkate alınması	1
	Personel Yeterliliği	2010-2014	Politika alanlarında ileri düzeyde yabancı dil bilen uzman kişiler koordinasyonunda çalışma grupları oluşturulması	1
Materyal	Basım	2024-2028	Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli kapsamında yabancı dil eğitim materyallerinin basım ve dağıtımı	1
	Dijital İçerik	2019-2023	Yabancı dil eğitimine yönelik geliştirilen dijital içerik sayısı	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
			Yabancı dil eğitimine yönelik dijital içeriklerin ve platformların geliştirilmesi	1
		2024-2028	Öğrencilerin yabancı dil eğitimine destek olacak materyal, içerik ve platform desteği sağlanması	1
			Geliştirilen dijital içeriklerle dört temel dil becerisinin desteklenmesi, PARDUS uyumuna dikkat edilmesi	1
	Fiziksel Altyapı	2015-2019	İlköğretim ve ortaöğretimde yabancı dil laboratuvarı sayısı	1
	Geliştirme İhtiyacı	2024-2028	Dijital içeriklerin ve platformların geliştirilmeye açık olması	1
	Maliyet	2019-2023	Yabancı dil eğitimine ilişkin dijital içeriklerin teminine yönelik maliyetlerin yüksek olması	1
	Mesleki Dil	2015-2019	Mesleki yabancı dil ders materyali hazırlanması ve	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
			tüm alanlara yaygınlaştırılması	
	Sorun	2019-2023	Dijital içeriklerin ve platformların yetersiz olması	1
	Tanıtım	2024-2028	Yabancı dil eğitimine ilişkin üretilen içeriklerin hedef kitleye duyurulamaması	1
	Puan	2015-2019 2019-2023	Yabancı dil dersi yıl sonu puan ortalaması	1
	Sınav	2010-2014	Ortaöğretimde Yabancı Dil Seviyesi Belirleme Sınavı (YDSBS) uygulaması getirilmesi	1
Ölçme Değerlendirme	Sorun	2024-2028	Dört temel dil becerisini ölçen testlerin olmaması	1
	Test Geliştirme	2024-2028	Dört temel dil becerisini ölçen testler geliştirilmesi	1
	Yeterlilik Belirleme	2015-2019	TYÇ doğrultusunda yabancı dil yeterliliklerinin güncellenmesi ve ölçme araçları geliştirilmesi	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
Öğretmen Yetiştirme	Dil Becerisi	2019- 2023	Arapça başta olmak üzere yabancı dil öğretmenlerinin dil becerilerinin geliştirilmesi	1
		2015- 2019	Sorun alanı olan yabancı dil konusunda öğretmenlerin periyodik eğitim alması	1
	Hizmet İçi Eğitim	2019- 2023	Yabancı Dil Mesleki Gelişim Programlarına katılan öğretmen sayısı	1
			Yeni yöntemler konusunda öğretmen eğitimlerinin yapılması	1
		2024- 2028	Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli kapsamında öğretmenlere materyal kullanımı eğitimi verilmesi	1
	İstihdam	2024- 2028	Yabancı dil öğretmen ihtiyacının karşılanması	1
	Mesleki Gelişim	2024- 2028	Yabancı dil öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkı sunulması	1
	Nitelik	2019- 2023	Yabancı dil eğitiminde öğretmen nitelik ve	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
			yeterliklerinin yükseltilmesi	
	Seçim	2019-2023	Yabancı dil öğretmenlerinin seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi	1
		2024-2028	Yabancı dil öğretmenlerinin seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi	1
	Sorun	2019-2023	Öğretmenlerin yabancı dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin ve iş birliğinin yetersiz olması	1
		2024-2028	Yabancı dil eğitimine destek verecek farklı branştaki öğretmenlerin yeterli sayıda bulunmaması	1
	Yeterlilik	2024-2028	Yurt dışına gönderilen öğretmen ve okutmanların yabancı dil yeterliliklerinin istenilen düzeyde olmaması	1
	Yurt Dışı Deneyim	2019-2023	Öğretmenlere yurt dışı deneyim fırsatlarının sağlanması	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f	
Program ve Yaklaşım	Beceri Geliştirme	2019-2023	Yabancı dil becerisinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmesi	1	
		2024-2028	Yabancı dil becerisinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmesi	1	
	Deneyim / Dijital	2019-2023	Yeni kaynaklar ile öğrencilerin İngilizce konuşulan dünyayı deneyimlemesi ve dijital içerikler geliştirilmesi	1	
	Fiziksel Ortam	2024-2028	Sınıf mevcutlarının uygun dil öğrenme ortamı için belirli sayıda tutulması	1	
	Model	2024-2028	Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli uygulamasının ülke genelinde yaygınlaştırılması	1	
	Program		2015-2019	OECD verilerine göre yabancı dil ders saati oranlarının değerlendirilmesi	1
			2010-2014	AB uyum sürecinde Avrupa Konseyi dil gelişim dosyasına göre program geliştirilmesi	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
	Politika	2024-2028	Yabancı dil eğitimi politikalarının güncel yaklaşımlarla uyumlu olarak ele alınması, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi	1
			Disiplinler arası bir yaklaşımın olmaması	1
	Sorun Alanı	2019-2023	Yabancı dil eğitiminin bireysel farklılıklar ve okul türlerini dikkate almayan tek tip yaklaşımla yapılması	1
		2024-2028	D-AOBM'nin öğretim sürecinde uygulanması ile ilgili sorunlar olması	1
	Uyarlama	2019-2023	Yabancı dil eğitiminin seviye ve okul türlerine göre uyarlanması	1
	Uygulama	2015-2019	Teorik bilgilerin uygulamada kullanılması için sektör ve kurumlarla iş birliği yapılması	1
	Uzaktan Eğitim	2010-2014	Eğitim portalıyla uzaktan eğitim yoluyla uluslararası standartlarda yabancı dil öğretimi yapılması	1

Alan	Kategori	Plan	İfade	f
	Yenilikçi Yaklaşım	2015-2019	Yenilikçi yaklaşımlar kullanılarak bireylerin yabancı dil yeterliliğinin ve uluslararası hareketliliğin artırılması	1
		2024-2028	Öğrencilerin yaş, okul türü ve programlarına göre beceri temelli yabancı dil yeterliklerinin geliştirilmesi	1
	Yeterlilik		Beceri temelli yabancı dil yeterlikleri sistemine geçilmesi	1
		2019-2023	Öğrencilerin yaş, okul türü ve programlarına göre beceri temelli yabancı dil yeterlikleri sistemine geçilmesi	1
	Yöntem	2015-2019	Yenilikçi yaklaşımlara uygun etkileşimli dil eğitimi sisteminin geliştirilmesi	1
Toplam				72

Tablo 20’de görüldüğü gibi, stratejik planlarda yabancı dil eğitimine ilişkin toplam 72 ifade yer almaktadır. Hedef, sorun ve düzenlemeleri içeren bu ifadeler sekiz alan başlığı altında toplanabilir. İfadeler oransal olarak değerlendirildiğinde ilk sırada “program ve yaklaşım” (f=19); ikinci sırada “öğretmen yetiştirme” (f=14); üçüncü sırada “materyal” (f=11); dördüncü

sırada “kalite” (f=8); beşinci sırada “eğitim kademeleri” ve “ölçme değerlendirme” (f=6) ve son sırada “istihdam/beceri” ile “kurumsal kapasite” (f=4) alanları yer almaktadır. 2024-2028 planında Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modelinin yaygınlaştırılması ve uluslararası standartlara uyum hedefleri öne çıkmaktadır. Ayrıca yıllık programların ardından en fazla ifadenin yer aldığı belgelerin stratejik planlar olduğu görülmektedir.

MEB Stratejik Planlarının yabancı dil eğitimine ilişkin politika hedeflerinin kurumsal düzeyde hayata geçirilmesine yönelik en kapsamlı ve uygulama odaklı belgeler olduğu söylenebilir. Stratejik planlar yıllık programlardan sonra toplam ifade sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Bu planlar genel olarak değerlendirildiğinde, yabancı dil eğitimi alanında diğer politika belgelerinden farklı olarak, hem mevcut sorunların sistematik bir analizini sunmakta hem de somut hedef ve performans göstergeleriyle uygulamaya rehberlik etmektedir. Toprakçı (2014) da yaptığı araştırmada kamu idarelerinin kaynaklarını verimli kullanabilmesi için geleceğe yönelik stratejik planlamanın önem taşıdığını ifade etmektedir. Özellikle 2019-2023 ve 2024-2028 planlarında, önceki dönemlerde yaygınlaştırma odaklı olan politikaların yerini nitelik, beceri temelli yaklaşım, dijital dönüşüm ve öğretmen yeterliliği vurgusunun yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte, ‘öğretmen seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi, dört temel dil becerisini ölçen testlerin bulunmaması ve dijital içeriklerin tanıtım sorunları’ gibi ifadelerin farklı plan dönemlerinde tekrarlanması, bu sorunların çözümünde henüz istenen ilerlemenin sağlanamadığını düşündürmektedir.

5.9. Belgelerde Yer Alan Yabancı Dil Eğitimine İlişkin Alanlar

Araştırma kapsamında incelenen tüm belgelerde geçen yabancı dil eğitimine ilişkin ifadelerin ilgili olduğu alanlar ve görülme sıklıkları Tablo 21’de yer almıştır.

Tablo 21. Belgelerde Yer Alan Yabancı Dil Eğitimi ile İlgili İfadelerin İlişkili Olduğu Alanlar

Alanlar	f
Kurumsal/ Akademik Yapı ve Yönetim	63
Program ve Yaklaşım	51
Eğitim Kademeleri	49
Öğretmen Yetiştirme	38
İstihdam/Beceri	30
Eğitim Politikaları ve Yaklaşımlar	23
Ölçme Değerlendirme	19
Materyal	16
Kalite	13
Yabancı Dil Derslerinin Yapılandırılması	6
Yaygın Eğitim ve Kurslar	6
Öğrenci İşleri ve Nakil Uygulamaları	6
Yasal ve Kurumsal Çerçeve	6
Pedagojik Hedefler	5
Kurumsal Kapasite	4
Yabancı Dille Eğitim	2
Toplam	337

Tablo 21’de görüldüğü gibi yabancı dil eğitimi ile ilgili toplamda 337 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler oranlarına göre değerlendirildiğinde, ilk sırada “kurumsal/ akademik yapı ve yönetim” (f=63); ikinci sırada “program ve yaklaşım” (f=51); üçüncü sırada “eğitim kademeleri” (f=49); dördüncü sırada “öğretmen yetiştirme” (f=38) ve beşinci sırada “istihdam/beceri” (f=30) alanları yer almaktadır. Bu alanlar politika belgelerinde yoğun şekilde temsil edilmiştir. “Eğitim politikaları ve yaklaşımlar” (f=23), “ölçme değerlendirme” (f=19), “materyal” (f=16) ve “kalite” (f=13) alanları ise orta düzeyde yoğunluğa sahiptir. Diğer taraftan, “yabancı dil derslerinin yapılandırılması” (f=6), “yaygın eğitim ve kurslar” (f=6), “öğrenci işleri ve nakil uygulamaları” (f=6), “yasal ve kurumsal çerçeve” (f=6) ile “pedagojik hedefler” (f=5) gibi alanların daha düşük frekanslarda yer aldığı; “kurumsal kapasite” (f=4) ve

“yabancı dille eğitim” (f=2) konularının ise politika belgelerinde oldukça sınırlı düzeyde ele alındığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında politika belgelerinde bulunan ifadelerin ilgili oldukları yabancı dil eğitimi alanları değerlendirildiğinde, bu belgelerde yabancı dil eğitimine ilişkin düzenlemelerin ağırlıklı olarak “kurumsal yapı, program geliştirme ve eğitim kademeleri” üzerinden şekillendirildiği görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, 2003-2013 yılları arasındaki politika döneminde de müfredat değişikliği, hazırlık sınıfı uygulamaları ve yabancı dil ağırlıklı okullara ilişkin kapsamlı yapısal düzenlemeler yapıldığı belirtilmektedir (Özkan, Karataş ve Gülşen, 2016). Ancak “pedagojik hedefler, yaygın eğitim ve yabancı dille eğitim” gibi alanların politika sayısı bakımından geri planda kaldığı görülmektedir. Bu durum, politika yapıcılarının yabancı dil eğitimini daha çok “sistem tasarımı, yönetim ve kademeli yapılanma” meseleleri olarak ele aldığını; bu yüzden yabancı dil eğitiminde yapısal düzenlemelere ağırlık verildiğini göstermektedir. Buna karşılık, öğretim sürecinin kalitesini doğrudan etkileyen “pedagojik hedefler” ile geniş kitlelere yönelik “yaygın eğitim ve kurslar” alanlarında politika hedeflerinin sayısı en düşük düzeyde kalmıştır. Politika belgelerinde “öğretmen yetiştirme” ile “istihdam/beceri” alanlarının yüksek sıklıkta yer alması hem nitelikli öğretmen ihtiyacının hem de yabancı dil bilen iş gücüne duyulan talebin politika gündeminde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. İstihdam alanının sıkça vurgulanmasının bir diğer nedeni ise ülkenin küresel rekabet gücü yüksek bireyler yetiştirme hedefiyle doğrudan ilişkili olmasıdır.

Araştırma kapsamında incelenen belgelerin yanı sıra, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2023 yılında kullanıma sunulan Diyalekt platformu yabancı dil eğitimi bakımından değerlendirilebilir. Bu platform Türkiye’de yabancı dil eğitimi alanında dijital dönüşüm hedefleri doğrultusunda geliştirilmiş önemli bir dijital araçtır. MEB tarafından kapsamlı tanıtım faaliyetleriyle uygulamaya konulan platformun; erişilebilirlik, çok yönlü beceri gelişimi ve farklı yaş gruplarına uygun içerik sunma özellikleri aracılığıyla, önceki politika belgelerinde uzun yıllardır vurgulanan yabancı dil eğitiminde nitelik artışı hedeflerine katkı sağlaması öngörülmüştür. Ancak, 2026 yılı itibarıyla platformun kalıcılığı ve etkililiğine ilişkin olumlu sonuçların elde edilemediği ifade edilebilir.

Yabancı dil eğitiminin ölçme değerlendirme alanında önemli bir sorun alanı olan dört temel becerinin ölçülmesi amacıyla MEB tarafından 2023 yılında 'Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi' yayımlanmıştır. Böylelikle yabancı dil eğitiminde ölçme değerlendirme süreçlerinin yeniden yapılandırılması hedeflenmiştir. Yönerge kapsamında, yabancı dil derslerinin sınav puanları yazılı sınavın %50'si, dinleme sınavının %25'i ve konuşma sınavının %25'i alınarak hesaplanmaktadır (MEB, 2023b). Bu düzenleme, yabancı dil eğitiminde uzun yıllardır vurgulanan dört temel dil becerisinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) bütüncül olarak değerlendirilmesi hedefine yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Ayrıca XII. Milli Eğitim Şûrası'nda (1988) alınan "yabancı dil sınavlarının iletişim becerisini ölçecek şekilde düzenlenmesi" kararı ile MEB stratejik planlarında "dört temel dil becerisini ölçen testler geliştirilmesi" hedefinin (2024-2028) uygulamaya yansımaları olarak görülebilir.

Türkiye'deki yabancı dil eğitim politikalarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli açısından incelenebilir. Bu modele ait hazırlanan İngilizce öğretim programı 2025 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır. Model, yabancı dil eğitiminde geleneksel dilbilgisi odaklı yaklaşımdan iletişimsel yeterlilik temelli, beceri odaklı bir yaklaşıma geçişi hedeflemektedir. Modelin, daha önceki politika belgelerinde yıllardır tekrarlanan sorunlara (dört becerinin geliştirilememesi, ölçme değerlendirme sorunları, iletişimsel yeterlilik eksikliği) çözüm getirme iddiası taşıdığı görülmektedir. Bununla birlikte, modele yöneltilen eleştirilerin uygulama sürecinde dikkate alınması gerekmektedir. Dil bütünlüğü ve dil-kültür ilişkisinin yeterince gözetilmemesi, pilot uygulama sürecinin tamamlanmadan genel uygulamaya geçilmesi başarılı bir uygulama için aşılması gereken sorun alanları olarak görülmektedir. Ayrıca, modelin başarısı, öğretmenlerin yeni yaklaşımları benimsemesi ve uygulama becerisi edinmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu noktada, stratejik planlarda yıllardır vurgulanan "öğretmen niteliğinin yükseltilmesi" ve şûra kararlarında yer alan "öğretmenlerin mesleki gelişim programlarında yabancı dil eğitimi verilmesi" hedeflerinin hayata geçirilmesi, modelin başarısı için kritik önem taşımaktadır. Bununla birlikte Maarif Modeli'nin yabancı dil eğitiminde köklü bir değişim hedeflediği söylenebilir.

Yabancı dil eğitiminde politika belgelerinde yer alan tüm düzenlemelere, program geliştirme çalışmalarına ve teknolojik yeniliklere karşın, eğitim

sürecinin en temel ve belirleyici unsuru kuşkusuz öğretmendir. Öğretmen, yalnızca ders kitabını takip eden bir uygulayıcı olmanın ötesinde, öğretim programının hedeflerini sınıf ortamına aktaran, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğrenme süreçlerini şekillendiren ve dil öğreniminde karşılaşılan zorluklara çözüm üreten kritik bir aktördür (Richards, 2017; Borg, 2006; Tomlinson, 2014). Bu araştırma kapsamında incelenen politika belgelerinde, öğretmen niteliği sorununun 1999'dan günümüze farklı belge türlerinde sürekli tekrarlanan bir sorun alanı olarak karşımıza çıkması, öğretmenin yabancı dil eğitimindeki merkezî konumunu doğrulamaktadır.

Öğretmen niteliğinin yabancı dil eğitiminin başarısındaki rolü, MEB stratejik planlarında “yabancı dil öğretmenlerinin seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi”, “öğretmenlerin yabancı dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin yetersiz olması” ve “yurt dışına gönderilen öğretmen ve okutmanların yabancı dil yeterliliklerinin istenilen düzeyde olmaması” gibi ifadelerin tekrarlanmasıyla açıkça görülmektedir. Buna paralel olarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin iletişimsel yeterliliği merkeze alan, beceri temelli yaklaşımının sınıf ortamında etkili bir şekilde uygulanabilmesi, öğretmenlerin söz konusu yaklaşımları benimsemesi ve bu yaklaşımları uygulayabilecek yeterliliğe sahip olmasıyla doğrudan ilgilidir. Dört temel dil becerisinin bütüncül olarak geliştirilmesinin hedeflendiği bir modelde, öğretmenin rolü geleneksel bilgi aktarıcılığının çok ötesine geçmekte; öğrenciyi merkeze alan, onun ilgi, ihtiyaç ve öğrenme hızına göre uyarlamalar yapabilen, rehberlik eden ve öğrenme sürecini kolaylaştıran bir konuma dönüşmektedir. Bu nedenle, yabancı dil eğitiminde yapılacak her türlü reformun başarısı, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesine, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerinin nitelikli bir şekilde yapılandırılmasına bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, en kapsamlı program, en güncel materyal ve en ileri teknolojik altyapı bile, onu sınıf ortamında etkili bir şekilde kullanacak nitelikli öğretmen olmadığında hedeflenen öğrenim çıktılarına ulaşmada yetersiz kalacaktır.

Araştırma kapsamında incelenen tüm belgeler değerlendirildiğinde, Türkiye'de yabancı dil eğitimi politikalarının anayasal çerçeveden başlayarak kanun, yönetmelik, kalkınma planı, hükûmet programı, yıllık program, siyasi parti programı, şûra kararı ve stratejik plan düzeyinde giderek somutlaştığı ve uygulama esaslarının ayrıntılandığı görülmektedir. Anayasa'da yalnızca iki

ifadeyle çerçevesi çizilen yabancı dil eğitimi, 2923 sayılı kanunda yetki ve kapsam olarak belirlenmiş, yönetmeliklerle okul düzeyinde uygulanabilir kurallara kavuşmuş, kalkınma planları ve hükümet programlarıyla uzun vadeli hedefler belirlenmiş, yıllık programlarla yıllık bazda uygulama adımları somutlaştırılmış, şûra kararlarıyla eğitim camiasının ortak görüşleri ortaya konmuş ve stratejik planlarla kurumsal hedef ve performans göstergeleri oluşturulmuştur.

Politika tercihlerindeki dönüşüm incelendiğinde, erken dönemlerde (1960-1980) kurumsal yapının inşası ve belirli bir öğrenci grubuna yönelik uygulamalar öne çıkarken, 1980'li yıllardan itibaren yaygınlaştırma ve kitleselleştirme hedefleri ön plana çıkmıştır. 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında “yabancı dille öğretim yerine yabancı dil eğitimi” dikkat çekerken, 2010'lu yıllardan itibaren ise erken yaşta dil eğitimine başlangıç, iletişimsel yeterlilik, beceri temelli yaklaşım, dijital dönüşüm ve nitelik vurgusu öne çıkmıştır. Son dönemde (2020-2028) ise Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli, uluslararası standartlarla uyum, dört temel dil becerisini ölçen sistemler ve öğretmen yeterliliği gibi konular politika gündeminin odağına yerleşmiştir. Bununla birlikte, öğretmen seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi, dört temel dil becerisini ölçen testlerin bulunmaması, dijital içeriklerin tanıtım sorunları, disiplinler arası yaklaşım eksikliği ve yabancı dil eğitiminin tek tip yaklaşımla yürütülmesi gibi sorun alanlarının tekrarlanması, bu sorunların çözümünde henüz istenen ilerlemenin sağlanmadığını düşündürmektedir.

Araştırma sonuçları, Türkiye'de yabancı dil eğitimi politikalarının 1968'den günümüze uzanan süreçte önemli bir gelişim gösterdiğini, ancak bu gelişimin doğrusal ve sorunsuz olmadığını ortaya koymaktadır. Politikalar, erken dönemde kurumsal yapılanma ve erişim sorunlarına odaklanırken, günümüzde nitelik, öğretmen yetiştirme, ölçme-değerlendirme ve dijitalleşme gibi daha karmaşık konulara yönelmiştir. Bu dönüşüm, yabancı dil eğitime ilişkin farkındalığın arttığını ve politika yapımcıların sorunları daha derinlemesine analiz ettiğini göstermektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'ne dahil olma sürecinde çağdaş dil öğretim yaklaşımları benimsenmiş, çeşitli projeler, programlar ve modeller uygulanmıştır. Bununla birlikte, araştırma kapsamında incelenen belgeler (1982 Anayasası, yabancı dil eğitimi düzenleyen temel kanun ve yönetmelikler, kalkınma planları, hükümet programları, siyasi parti

programları, yıllık programlar/Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları, Millî Eğitim Şûra Kararları ile Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planlar), yabancı dil eğitimine dair hedeflerin sürekli olarak yinlendiğini; ancak bu hedeflere ulaşamadığını işaret etmektedir. Şûra kararlarındaki izleme zorunluluğu, stratejik planlardaki iyileştirme vurguları ve yıllık programlardaki yenilik çabaları, temelde aynı sorunun farklı nedenlerle gündeme getirilmesi olarak görülebilir. Dolayısıyla, Türk Eğitim Sisteminde ilkokul ikinci sınıftan itibaren başlayan yabancı dil eğitiminin; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde ülke genelinde istenilen seviyeye ulaşamadığı ifade edilebilmektedir.

6. SONUÇLAR

Bu araştırmada yabancı dil eğitimi ile ilgili ifadeler, 1982 Anayasası'ndan MEB Stratejik Planlarına kadar uzanan geniş bir alanda, genelden özele doğru politikalar sistematik bir yaklaşımla ele alınmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Yabancı dil eğitimi Anayasa, kanun ve yönetmeliklerde bir sistem dahilinde, merkezi ve kurumsal bir yapıyla düzenlenmiştir.
- Yabancı dil eğitimine ilişkin en fazla ifade yıllık programlarda yer alırken, en detaylı bilgi ve planlamalar stratejik planlarda bulunmaktadır.
- Yabancı dil eğitimine ilişkin düzenlemelerin, anayasa, hükûmet programları ve siyasi parti programlarında nispeten sınırlı bir şekilde yer aldığı; buna karşılık kalkınma planları, yıllık programlar, şûra kararları ve stratejik planlarda ise konuya daha kapsamlı ve ayrıntılı yer verildiği tespit edilmiştir.
- Anayasa, kalkınma planları, hükûmet programları ve siyasi parti programlarında bulunan ifadeler yabancı dil eğitime ilişkin genel bir çerçeve sunarken; yıllık programlar, şûra kararları ve stratejik planlar yabancı dil eğitime ilişkin somut uygulama, politika ve eylem planlarını içerdiği görülmektedir.
- Araştırma bulguları, yabancı dil eğitime ilişkin sırasıyla “kurumsal/akademik yapı ve yönetim”, “program ve yaklaşım”, “eğitim kademeleri”, “öğretmen yetiştirme” ve “istihdam/beceri” alanlarında ifadelerin yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum, söz konusu alanların yabancı dil eğitiminde tarihsel süreç içerisinde sorun olarak algılanan ve politika üretilen başlıca alanlar olduğunu ortaya koymaktadır.
- Öğretmen yetiştirme alanında, “hizmet içi eğitim”; istihdam/ beceri alanında, “en az bir yabancı dil bilen birey”; eğitim kademeleri alanında ise “yükseköğretim” ile “mesleki ve teknik eğitim” ile ilgili ifadelerin yoğun olarak yer aldığı tespit edilmiştir.
- Politika belgelerinde yabancı dil eğitiminin hedeflerinin belirgin bir dönüşüm sergilediği gözlemlenmiştir. 1970’lerde yalnızca üstün yetenekli veya yurt dışına gönderilecek öğrencilere yönelik (1974

Irmak Hükûmeti, 1968-1972 Kalkınma Planı'nda yurt dışı eğitim için dil okulu) hedefler bulunmaktadır. 1980'lerde "herkese bir yabancı dil" (1987, 1989 hükûmet programları) ve "seçmeli/kademeli yabancı dil eğitimi" (1985-1989 Kalkınma Planı) hedefleri yer almaktadır. 1990'larda yabancı dille öğretim yerine, iyi bir yabancı dil öğretimine geçiş (1996-2000 Kalkınma Planı, 1996 Şûrası) yer alırken, 1999 yıllık programı ile ilköğretim 4. sınıftan itibaren yabancı dil zorunlu hale gelmiştir. 2010'lardan itibaren "erken yaşta başlama" (2014-2018 Kalkınma Planı), "yazılı ve sözlü iletişim kurabilme" (2015-2017 hükûmet programları), "dört temel dil becerisinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) geliştirilmesi" (2019-2023 Kalkınma Planı, 2020-2026 yıllık programları) ve "nitelik" vurgusu öne çıkmaktadır.

- Erken yaşta yabancı dil eğitime verilen önem giderek artmıştır. 1998 Yılı Programında "daha erken başlatılması", 1999 Yılı Programında "ilköğretimin 4. sınıfından itibaren", 2015-2019 MEB Stratejik Planında "2. sınıftan itibaren", 2017 Yılı Programında "5. sınıf hazırlık sınıfı olacak ve sadece Türkçe ile yabancı dil okutulacak", 2024-2028 MEB Stratejik Planında ise ortaokullarda "Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli" ile erken yaşta birden fazla dil öğretiminin hedeflendiği görülmüştür.
- Öğretmen niteliği ve istihdamı tekrar eden bir şekilde sorun alanı olarak tanımlanmıştır. 1999, 2007, 2008 yıllarına ait programlarda "yabancı dil öğretmeni açığı" temel sorun alanları arasında yer almıştır. 2019-2023 MEB Stratejik Planında "öğretmenlerin yabancı dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin yetersizliği", "yabancı dil öğretmenlerinin seçiminde çok yönlü dil becerilerinin ölçülememesi" ve "yurt dışı deneyim fırsatlarının azlığı" ifade edilmiştir. 2024-2028 MEB Stratejik Planında aynı sorunlar tekrar edilmiş ve "yabancı dil öğretmen ihtiyacının karşılanması" ile "öğretmen seçiminde dil becerilerinin ölçülememesi" sorun alanları olarak belirtilmiştir.
- Yükseköğretim, politika belgelerinde en çok yer alan eğitim kademesi olarak dikkat çekmektedir. Bu kademedeki yabancı dil politikaları belgelerde çeşitli yönleriyle yer almaktadır. 2019-2023

Kalkınma Planında ve 2020'den 2026 yılına kadar yayımlanan yıllık programların neredeyse her yılında “yabancı dilde eğitim veren programların sayısı artırılabacak” ifadesi yer almaktadır. 2024-2028 Kalkınma Planı ve 2024-2026 yıllarına ait programlarda ise “yabancı dilde eğitim veren programların niteliği artırılacak ve asgari kriterler geliştirilecektir” ifadelerine yer verilerek nicelikten niteliğe geçiş ihtiyacı vurgulanmaktadır.

- Mesleki ve teknik eğitimde yabancı dil konusu özellikle son dönemde politika gündeminde yoğun olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Genel olarak da mesleki ve teknik eğitim, incelenen belgelerde eğitim kademelerine ait ifadelerin yoğunluğu açısından ikinci sırada yer almaktadır.
- Türkiye'nin kalkınma planları ve yıllık programları gibi temel politika belgelerinde, yabancı dil eğitimi iyileştirmeye yönelik özel amaçlı proje ve programlara zaman zaman yer verilmiştir. Kalkınma planlarında “Yabancı Diller Okulu”, “Yabancı Dil Eğitim Merkezi”; yıllık programlarda ise “Ulusal Yabancı Dil Eğitimi Konseyi”, “Yabancı Dil Öğretmenleri Gelişim Programı”, “Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Konferansı”, “Yabancı Dilde Bilimsel Metin Yazma Programı”, “Çoklu Yabancı Dil Eğitim Modeli” ve “Yoğunlaştırılmış Yabancı Dil Programı” yer almıştır. Türkiye’de, dönemsel olarak yer alan bu projelerle yabancı dil eğitimi desteklenmiş, alana özgü çeşitli kurumsal yapılar, programlar ve projeler oluşturulmuştur.
- İmam hatip okullarında Arapça, bazı özel okullarda diğer yabancı diller (Almanca, Fransızca, İspanyolca vb.) ders olarak yer alsa da Türkiye’de yabancı dil öğretiminde genellikle İngilizce ağırlıklı bir yaklaşımın benimsendiği söylenebilir.
- Politika belgelerinde yinelenen hedeflerinin bulunması yabancı dil eğitiminde arzulanan başarı düzeyine sistematik olarak ulaşamadığının göstergesidir. Ölçme değerlendirme alanında dört beceriyi ölçen sistemlere geçiş hedefi uzun yıllar yinelenmiştir. 1988 Şûrası’nda “iletişim becerisini ölçecek sınavlar” önerilmiş, 2024-2028 stratejik planında ise hâlâ “dört temel dil becerisini kapsayan dil testlerinin olmaması” sorun olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bu durum,

politika hedefleri ile uygulama arasındaki kopukluğun bir göstergesi olarak sayılabilir.

- Yabancı dille eğitim konusunda politika belgelerinde tutarsız bir yaklaşım söz konusudur. 1982 ve 1988 yıllarında alınan şûra kararlarında yabancı dille okutulan dersler yer almaktadır. Ayrıca yükseköğretim kurumlarında yabancı dil eğitimi düzenleyen yönetmelikte de yabancı dille eğitimi içeren birçok madde mevcuttur. Ancak yedinci ve sekizinci kalkınma planlarında, 2001 yılına ait yıllık programda ve 1996 yılında alınan şûra kararlarında “yabancı dille öğretim yerine yabancı dil eğitimi” ve “zorunlu yabancı dil eğitiminin isteğe bağlı hale getirilmesi” gibi ifadeler yer almaktadır. 2010 yılında yapılan şûrada ise “bazı derslerin yabancı dille eğitiminden vazgeçilmesi” önerilmiştir. Bunun yanında beşinci kalkınma planında “yabancı dilde öğretim yapılmasının teşvik edilmesi” ve on birinci kalkınma planında yabancı dilde eğitim veren programların sayısının ve niteliğinin artırılması yer almaktadır. Bu çelişkili yönelimler, konuya ilişkin toplumsal ve akademik bir uzlaşının henüz sağlanamadığını göstermektedir.
- Türkiye’de yabancı dil eğitiminde dijitalleşme ve teknolojik altyapı vurgusu zaman içinde artmakla birlikte, arzu edilen düzeye ulaşamadığı görülmektedir. 1988 Şûrası’nda dil laboratuvarları yerine portatif cihazlar önerilmiş; 2010-2014 MEB Stratejik Planında “eğitim portalı ile uzaktan yabancı dil öğretimi” hedefi yer almıştır. 2019-2023 Kalkınma Planında yabancı dil eğitimine ilişkin materyallerin zenginleştirileceği ifade edilirken, aynı dönemi kapsayan MEB Stratejik Planı dijital içerik ve platform yetersizliğine dikkat çekilmiştir. 2023 Yılı Programında İngilizce öğrenmek ve pekiştirmek için bir web ve mobil uygulaması hazırlanacağını belirtilmiş ve ‘Diyalekt’ adı verilen uygulama hayata geçirilmiştir. 2026 Yılı Programında yabancı dil öğretimine yönelik dijital içeriklerin bir platform üzerinden kullanıma sunulacağı ifade edilmiştir. Bununla birlikte 2024-2028 MEB Stratejik Planında, dijital içeriklerin ve platformların geliştirilmeye açık olması ile üretilen içeriklerin hedef kitleye duyurulamaması sorunlarının yer alması dikkat çekmektedir. 2019-2023, 2024-2028 Stratejik Planları

ve 2026 yılına ait yıllık programda çevrimiçi, mobil teknolojiler ve dijital içeriklerin hazırlanması gibi hedeflere yer verildiği tespit edilmiştir.

- Yabancı dil eğitiminde uluslararası uyum (AB, Avrupa Konseyi) politika belgelerinde (1974 Şûrası, 1988 Şûrası, 2006 Şûrası 2015-2019 Stratejik Planı) yer almıştır. 2024-2028 Stratejik Planı'nda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne uyum hedeflenmiş, ancak 2024-2028 stratejik planında bu çerçevenin öğretim sürecinde uygulanmasına ilişkin sorunların devam ettiği ifade edilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz yılı aşkın tarihinde 67 hükûmetin görev yapmış olması hükûmetlerin ortalama ömrünün kısalığını ve siyasi istikrarın sınırlılığını göstermektedir. Aynı hükûmet döneminde bile Millî Eğitim bakanlarının sıklıkla değişmesi bu durumun genelde eğitim politikalarının, özelde ise yabancı dil eğitim politikalarının hayata geçirilmesini ve uzun vadeli uygulamaların gerçekleştirilmesini zorlaştırdığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalet ve Kalkınma Partisi. (2002). Ak parti programı. 30 Ekim 2025 tarihinde <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstreams/3370001d-0a58-415c-bd99-c522d9427e84/download> adresinden erişildi.
- Ağdemir, Z. (2021). Yeni bir kurum olarak Strateji ve Bütçe Başkanlığı: kısa bir değerlendirme. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 6(2), 91-113. <https://doi.org/10.25229/beta.1026261>
- Akça, Y., Esen, Ş. & Özer, G. (2018). Siyasi parti beyannamelerinde eğitim politikalarının değerlendirilmesi. 3rd International Eurasian Conference on Sport Education and Society konferansında sunulan tam metin bildiri, Mardin, Türkiye, 15-18 November 2018. 05 Mayıs 2025 tarihinde <https://acikerisim.bartın.edu.tr/server/api/core/bitstreams/52fd8c11-f179-4377-97ba-e19b2ed26df1/content> adresinden erişildi.
- Akça, Y., Şahan, G. & Tural, A. (2017). Türkiye'nin kalkınma planlarında eğitim politikalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (Special Issue 2), 394-403. 25 Kasım 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/388899> adresinden erişildi.
- Akın, U. (2021). Eğitimin politik temelleri. N. Cemaloğlu ve F. Şahin (Eds.). *Eğitime giriş içinde* (s. 217-237). Pegem.
- Akman, E. (2019). Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde kamu politikası aktörleri. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 15(1), 35-54. 14 Mayıs 2025 tarihinde <http://acikerisim.sdu.edu.tr/xmlui/handle/123456789/52155> adresinden erişildi.
- Akpınar-Dellal, N. & Gündoğdu, M. (2003). Türkiye'de yabancı dil politikasının durumu ve gelecek perspektifi *Zeitschrift für Türkeistudien*, 16(1+ 2), 135-144. 16 Mayıs 2025 tarihinde <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/106696100/14524577-libre.pdf> adresinden erişildi.

Aksu, M. (1990). Anadolu liseleri. *Eğitim ve Bilim*, 14(75). 12 Mayıs 2025 tarihinde <https://educationandscience.ted.org.tr/article/view/126> adresinden erişildi.

Aktel, M., & Erten, Ş. (2017). Türkiye Cumhuriyeti hükûmetlerinin engellilik alanına yaklaşımı: hükûmet programları üzerinden bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-177. 17 Mayıs 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/article/702066> adresinden erişildi.

Akyüz, Y. (2016). *Türk eğitim tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2016)*. Pegem.

Al-Issa, A. S. M. (2007). The implications of implementing a flexible syllabus for ESL policy in the Sultanate of Oman. *Regional Language Centre Journal*, 38: 199-215. 17 Haziran 2025 tarihinde https://www.academia.edu/27967530/Sultanate_of_Oman_The_Implications_of_Implementing_a_Flexible_Syllabus_for_ESL_Policy_in_the adresinden erişildi.

Alpay, M. (1995). *Anadolu liselerinde kültürel sorunlar: hazırlık sınıfı*. Mavibulut Yayınları.

Altundemir, M. E. (2012). Kalkınma planlarından eğitime bakış: kamusal mallar teorisi perspektifinden. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 7(1), 94-105. 17 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/beyder/issue/3474/47263> adresinden erişildi.

Arslantürk, Y. (2022). Yıllık programların emredici hükümlerinin hukuki analizine ilişkin örnek olay incelemesi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 1175-1207. <https://doi.org/10.15337/suhfd.1085542>

Aspinall, R. W. (2006) Using the paradigm of 'small cultures' to explain policy failure in the case of foreign language education in Japan, *Japan Forum*, 18:2, 255-274, Doi: 10.1080/09555800600731197.

Atay, E. E. (2008). Anayasa kavramının tanımı, hazırlanması ve değiştirilmesi arasındaki ilişki. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi*

Dergisi, 12 (1), 503-550. 15 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/48129/608685> adresinden erişildi.

Aypay, A. (2015). *Eğitim politikası*. Pegem.

Balcı, A. (2010). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Pegem

Balcı, E. (2021). Adalet ve kalkınma partisi iktidarı döneminde Türkiye'de eğitim politikaları. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 117-137. 17 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/insanveinsan/issue/59533/819185> adresinden erişildi.

Balcı, S. (2006). Osmanlı Devleti'nde tercümanlık ve Babıali tercüme odası (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.

Bayyurt, Y. (2014). 4+ 4+ 4 eğitim sisteminde erken yaşta yabancı dil eğitimi. *Türkiye'de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı* içinde, (s.117-127). Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Doi: 10.13140/2.1.4171.4884

Beltekin, N. (2022). Eğitim politikalarıyla ilgili temel kavramlar. A. Balyer, K. Özcan ve A. Bayram (Eds.), *Eğitim politikaları* içinde (s. 1-19). Anı Yayıncılık.

Borg, S. (2006). *Teacher cognition and language education: Research and practice*. Continuum.

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

Bulut, P. & Güven, S. (2010). Siyasi parti programlarında ilköğretim. *Eğitimde kuram ve uygulama*, 6(2), 281-300. 14 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/eku/issue/5444/73929> adresinden erişildi.

Butler, Y. G. & Iino, M. (2005). Current Japanese reforms in English language education: The 2003 'action plan'. *Language Policy*, 4: 25-45. 14 Haziran 2025 tarihinde

<https://waseda.elsevierpure.com/en/publications/current-japanese-reforms-in-english-language-education-the-2003-a> adresinden erişildi.

Byram, M. (1988). Foreign language education and cultural studies. *Language, culture and curriculum*, 1(1), 15-31. 18 Haziran 2025 tarihinde <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07908318809525025> adresinden erişildi.

Cangil, B. E. (2004). Küreselleşme ve Avrupa Birliği yabancı dil eğitim politikaları ışığında 2000'li yıllarda Türkiye'de yabancı dil ve yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarına bir bakış. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 273-282. 19 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/93008> adresinden erişildi.

Cochran, C. L. & E. F. Malone, (1999), *Public Policy: Perspectives & Choices*. McGraw-Hill College Companies.

Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma Deseni*. M. Bütün & S.B. Demir, Trans. (Eds.). Siyasal Kitabevi.

Cumhuriyet Halk Partisi. (2008). Cumhuriyet halk partisi programı. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstreams/1b8b3cc3-81ca-437e-84e4-da4eadeb43c2e/download> adresinden erişildi.

Çakır, A. (2017). Türkiye'de YÖK öncesi ve sonrası yabancı dil eğitimi. *Journal of Language Research (JLR)*, 1(1), 1-18. 14 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/jlr/issue/33470/372426> adresinden erişildi.

Çakmakkaya, B. Y. & Akpınar, T. (2018). Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimde Toplam Kalite Yönetimi, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 72 Autumn 557-573. Doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7911>.

Çetintaş, B. & Genç, A. (2001). Eğitim reformu sonrası Anadolu liselerinde yabancı dil öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 51-56. 14 Haziran 2025 tarihinde

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87952> adresinden erişildi.

Çoban, A. & Doğu, Z. (2021). Cumhurbaşkanlığı hükûmet programlarının eğitim açısından değerlendirilmesi. O. Zahal ve Ö. Yahşi (Eds). *Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler* içinde (s. 85-115). Gece Kitaplığı.

Çoban, A. (2018). Cumhuriyet dönemi hükûmet programları ve öğretmenlik mesleği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 1278-1301. 16 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/510794> adresinden erişildi.

Çolak, S. (2002). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde yabancı dil eğitim ve öğretimi politikalarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.

Dağhan, G., Kalaycı, E. & Seferoğlu, S. S. (2011). Millî eğitim şûralarındaki teknoloji politikalarının incelenmesi [Konferans sunumu]. XII. Akademik Bilişim Konferansı, Malatya, Türkiye.

Dağlı, A. (2007). Küreselleşme karşısında Türk eğitim sistemi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 1-13. 14 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/zgefd/issue/47960/606797> adresinden erişildi.

Daş, E. (2019). 1990-2015 yılları arasında yapılan millî eğitim şûraları ve Türk eğitim sistemine etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye 'de yabancı dil*. Remzi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2021) *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu, dil dosyası, dil biyografisi*. Pegem.

Demiryürek, M. (2013). Türkiye'de yabancı dil olarak Fransızca öğretiminin tarihi gelişimi üzerine bir değerlendirme (1891-1928). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-1). 16 Haziran 2025

- tarhinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/issue/7789/101834> adresinden erişildi.
- Deniz, M. (2001). Millî Eğitim Şûralarının tarihçesi ve eğitim politikalarına etkileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Deregözü, A. (2021). Türkiye ve Avrupa'da yabancı dil eğitimi: bir durum değerlendirmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 501-521. 17 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/61832/762412> adresinden erişildi.
- Dixon, L. Q. (2009). Assumptions behind Singapore's language-in-education policy: implications for language planning and second language acquisition. *Language Policy*, 8, 117-137. 17 Haziran 2025 tarihinde <https://link.springer.com/article/10.1007/s10993-009-9124-0> adresinden erişildi.
- DPT. (1962). Birinci beş yıllık kalkınma planı (1963-1967). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Kalkinma_Plani_Birinci_Bes_Yillik_1963-1967.pdf
- DPT. (1967). İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/ikinci_Bes_Kalkinma_Plani-1968-1972.pdf
- DPT. (1972). Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Yeni-Strateji-ve-Kalkinma-Plani_Ucuncu-Bes-Yil_1973_1977.pdf
- DPT. (1978). Dördüncü beş yıllık kalkınma planı (1979-1983). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Dorduncu-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani_1979_1983.pdf
- DPT. (1984). Beşinci beş yıllık kalkınma planı (1985-1989). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf>

- DPT. (1989). Altıncı beş yıllık kalkınma planı (1990-1994).
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf
- DPT. (1995a). 1996 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/1996_Yili_Programi.pdf
- DPT. (1995b). Yedinci beş yıllık kalkınma planı (1996-2000).
[/https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1996-2000.pdf](https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1996-2000.pdf)
- DPT. (1996). 1997 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/1997_Yili_Programi.pdf
- DPT. (1997). 1998 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/1998_Yili_Programi.pdf
- DPT. (1998). 1999 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/1999_Yili_Programi.pdf
- DPT. (1999). 2000 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2000_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2000a). 2001 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2001_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2000b). Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005).
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf
- DPT. (2001). 2002 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2002_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2002). 2003 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2003_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2003). 2004 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2004_Yili_Programi.pdf

- DPT. (2004). 2005 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2005_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2005). 2006 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2006_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2006a). 2007 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2007_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2006b). Dokuzuncu kalkınma planı (2007-2013). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/03/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani_2007-2013.pdf
- DPT. (2007). 2008 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2008_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2008). 2009 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2009_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2009). 2010 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2010_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2010). 2011 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2011_Yili_Programi.pdf
- DPT. (2011). 2012 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2012_Yili_Programi.pdf
- Duverger, M. (1974). *Siyasi Partiler*. Bilgi Yayınevi.
- Dye, T. R. (2005). *Understanding Public Policy*, Pearson Prentice Hall.
- Elboim-Dror, R. (1970). Some Characteristics of the Education Policy Formation System. *Policy Sciences*, 1(2), 231–253. 15 Mayıs 2025 tarihinde <http://www.jstor.org/stable/4531388> adresinden erişildi.
- Enever, J. (2012). Current policy issues in early foreign language learning. *CEPS Journal*, 2(3), 9-26.
- Ergin, O. (1939) *Türkiye Maarif Tarihi*. Osmanbey Matbaası.
- Erol, Ö. F. (2020). Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde Cumhurbaşkanlığı politika kurulları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(1), 107-130. Doi: 10.33433/maruhad.725877.

- Ertürk, S. (1984). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksan Yayınları.
- Esen, Ş. & Çetin, S. (2012). Siyasi parti ve hükûmet programlarında girişimcilik ve inovasyon. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34). <https://izlik.org/JA35LD89NP>
- Fischer, F. (2003). *Reframing public policy: Discursive politics and deliberative practices*. Oxford University Press.
- Ganioglu, S. & Toprakçı, E. (2023). 11. Kalkınma Planı, 2022 Yıllık Programı ve MEB 2019-2023 stratejik planının eğitim alanı açısından uyumunun incelenmesi. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi*, 3(2), 23-42. 20 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.e-ijpa.com/pedandragoji/article/view/113> adresinden erişildi.
- Gruber, A. & Hopwood, O. (2022). Foreign language education policies at secondary school level in England and Germany: an international comparison. *The Language Learning Journal*, 50(2), 249-261. Doi:10.1080/09571736.2022.2044372.
- Günday, R. (2022). Fransa ve Türkiye'nin Yabancı Dil Eğitimi Politikaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 181-216. <https://izlik.org/JA24XF38CB>
- Gündoğdu, M. (2005). Avrupa Birliği yolunda Türkiye'nin yabancı dil politikası. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005(29/2), 120-127. 26 Mayıs 2025 tarihinde https://www.academia.edu/89391999/Avrupa_Birli%C4%9Fi_Yolunda_T%C3%BCrkiyenin_Yabanc%C4%B1_Dil_Politikas%C4%B1?sm=b&rhid=39265221879 adresinden erişildi.
- Gündüz, M. (Ed.). (2020). Osmanlı klasik döneminde medrese dışı eğitim kurumları. *Kronolojik ve tematik Türk eğitim tarihi*. (s. 41-56). 28 Mayıs 2025 tarihinde https://www.academia.edu/41358725/Osmanli_Klasik_Donemi_Medrese_D%C4%B1nC5%9F%C4%B1_E%C4%9Fitim_Kurumlar%C4%B1_ve_Ortamlar%C4%B1 adresinden erişildi.
- Güneş, B. (2009). 1945-1980 arası Türkiye'de İngilizce eğitimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.

- Gürsoy, H. K. (2023). 1980'den günümüze Türkiye'nin hükûmet programlarında eğitim, dil ve edebiyat. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(38), 442-470. 28 Mayıs 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2921715> adresinden erişildi.
- Halliday, M.A.K. (2001) *An Introduction to functional grammar*. London: Arnold.
- Hato, Y. (2005). Problems in top-down goal setting in second language education:A case study of the “Action Plan to Cultivate 'Japanese with English Abilities’”. *JALT Journal*, 27(1): 33–52. 29 Mayıs 2025 tarihinde <https://jalt-publications.org/sites/default/files/pdf-article/jj-27.1-art2.pdf> adresinden erişildi.
- Haznedar, B. (2010, November). Türkiye’de yabancı dil eğitimi: Reformlar, yönelimler ve öğretmenlerimiz. In *international conference on new trends in education and their implications* (Vol. 11, No. 13, pp. 747-755).
- Haznedar, B. (2003). Neden erken yaşta yabancı dil eğitimi. İ. Erdoğan (Ed.), *Türk eğitim sisteminde yabancı dil eğitimi ve kalite arayışları* içinde (ss. 119–130). Özel Okullar Derneği Yayınları.
- Hult, F. M. (2018 Foreign language education policy on the horizon). *Foreign Language Annals*, 51(1), 35-45. <https://doi.org/10.1111/flan.12315>.
- Hunt, M., Barnes, A., Powell, B., Lindsay, G. & Muijs, D. (2005). Primary modern foreign languages: An overview of recent research, key issues and challenges for educational policy and practice. *Research Papers in Education*, 20(4), 371-390. Doi:10.1080/02671520500335774.
- Ilıcalı-Koca, F. U. (2022). Türkiye’deki yabancı dil öğretim politikaları ile Avrupa Birliği yabancı dil öğretim politikalarının karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- İyi Parti. (2017). İyi parti programı. 14 Mayıs 2025 tarihinde <https://iyiparti.org.tr/storage/img/doc/iyi-parti-guncel-parti-program.pdf> adresinden erişildi.

- Kahraman, A. (2016). Tekerleği yine ve yeniden icat etmek: dil eğitimi politikaları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18-25. <https://izlik.org/JA87NJ53AB>
- Kalkınma Bakanlığı. (2012). 2013 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2013_Yili_Programi.doc
- Kalkınma Bakanlığı. (2013a). 2014 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2014_Yili_Programi.docx
- Kalkınma Bakanlığı. (2013b). Onuncu kalkınma planı (2014-2018). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/06/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2014). 2015 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2015_Yili_Programi.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2015). 2016 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2016_Yili_Programi.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2016). 2017 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2017_Programi_ResmiGazeteNushasi.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2017). 2018 yılı programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2018_Yili_Programi.pdf
- Kapani, M. (1998). *Politika Bilimine Giriş*. Bilgi Yayınevi
- Kaplan, R. B. & Baldauf, R. B. (1997). *Language planning from practice to theory*. Bristol: Multilingual Matters.
- Kapluhan, E. (2014). 1921 Maarif Kongresi'nin Türk eğitim tarihindeki yeri ve önemi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8). <https://doi.org/10.17828/yasbed.05955>
- Karabacak, T. (2011). Türkiye'de kalkınma planlarında yeni kamu yönetiminin izleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi.
- Karadağ, Y. (2022). Türk tarihinde yabancı dil eğitimi ve Meb 2023 Eğitim Vizyonu ışığında iyileştirme önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

- Karakoç, C. (2007). Okul öncesi eğitimde ana sınıfları İngilizce dersi için bir öğretim programı önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi.
- Karatepe, Ç. (2005). Avrupa konseyi dil kriterleri ve Türkiye'de yabancı dil eğitimi politikalarının geliştirilmesi. *HAYEF Journal of Education*, 2(1), 49-61. 13 Mayıs 2025 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/290430260_Avrupa_Dil_Kriterleri_ve_Turkiye'de_Dil_Politikalarinin_Gelistirilmesi adresinden erişildi.
- Kılıç, C. (2009). Avrupa Birliği üyelik süreci, AB genel eğitim politikaları ve AB yabancı dil eğitimi politikalarının Türkiye'deki yabancı dil eğitimi ve yabancı dil eğitimi politikaları üzerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kılıç, Z. & Güven, S. (2017). Türk Millî Eğitim Şûralarında alınan kararların incelenmesi. *The Journal of International Social Research*, 10(53). Doi:10.17719/jisr.20175334147.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189. <https://izlik.org/JA54BW95FL>.
- Kırkgöz, Y. (2007a). English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations. *RELC journal*, 38(2), 216-228. Doi:10.1177/0033688207079696.
- Kırkgöz, Y. (2007b). Language planning and implementation in Turkish primary schools. *Current Issues in Language Planning*, 8(2), 174-191. Doi:10.2167/cilp114.0.
- Kırkgöz, Y. (2009). Globalization and English language policy in Turkey. *Educational policy*, 23(5), 663-684. Doi:10.1177/0895904808316319.
- Kırkgöz, Y. (2017). English education policy in Turkey. In R. Kirkpatrick, (eds) English language education policy in the Middle East and North Africa. Language policy, vol 13. Springer, https://doi.org/10.1007/978-3-319-46778-8_14

- Kiany, G. R., Mirhosseini, S. A. & Navidinia, H. (2011). Foreign language education policies in Iran: Pivotal macro considerations. *Journal of English Language Teaching and Learning*, 2 (222), 49-71. 22 Mayıs 2025 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/283088477_Foreign_language_education_policies_in_Iran_Pivotal_macro_considerations adresinden erişildi.
- Kiraz, Z. (2022). Eğitimde politika geliştirme süreci. A. Bayer, K. Özcan ve A.Bayram (Eds.). *Eğitim politikaları içinde* (s. 21-43). Anı Yayıncılık.
- Kirkpatrick, A. & Liddicoat, A. J. (2017). Language education policy and practice in East and Southeast Asia. *Language Teaching*, 50 (2), 155-188. Doi:10.1017/S0261444817000027.
- Köksal, D. & Şahin, C. A. (2012). Macro-level foreign language education policy of Turkey: A content analysis of national education councils. *ELT Research Journal*, 1(3), 149-158. 25 Mayıs 2025 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/322244650_Macro-level_foreign_language_education_policy_of_Turkey_A_content_analysis_of_national_education_councils adresinden erişildi.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage Publications.
- Küçüker, E. (2010). Türkiye'de eğitim planlaması neyi hedefliyor. In *international conference on new trends in education and their implications* (vol. 11, no. 13, pp. 153-157).
- Küçüker, E. (2012). Türkiye'de kalkınma planları kapsamında yapılan eğitim planlarının analizi. *Kastamonu Education Journal*, 20(1), 9-26. 25 Mayıs 2025 tarihinde https://www.academia.edu/1045125/T%C3%BCrkiyede_E%C4%9Fitim_Planlamas%C4%B1_Neyi_Hedefliyor adresinden erişildi.
- Küzeci, D. (2015). Yabancı dil seçimi ve yabancı dil politikaları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 13-26. <https://izlik.org/JA33SW34FX>

- Lam, A. S. (2005). *Language education in China: Policy and experience from 1949: Policy and experience from 1949* (Vol. 1). Hong Kong University Press.
- Lamba, M. (2015). Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışının yansımaları: hükûmet programları üzerinden nitel bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 127-141. <https://izlik.org/JA83LJ63XZ>
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Lopriore, L. (2002). The teaching of EFL in the Italian context: Issues and implications. *CAUCE, Revista de Filología y su Didáctica*, 25, 203–223. 25 Mayıs 2025 tarihinde https://cvc.cervantes.es/literatura/cauce/pdf/cauce25/cauce25_12.pdf adresinden erişildi.
- McColl, H. (2005), Foreign language learning and inclusion: Who? Why? What? and How?. *Support for Learning*, 20: 103-108. 16 Haziran 2025 tarihinde <https://doi.org/10.1111/j.0268-2141.2005.00372.x> adresinden erişildi.
- MEB. (1957). VI. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164847_6_sura.pdf
- MEB. (1961). 222 sayılı *İlköğretim ve Eğitim Kanunu*. 12 Ocak 1961 tarih ve 10705 sayılı Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=222&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4>
- MEB. (1973). 1739 sayılı *Millî Eğitim Temel Kanunu*. 24 Haziran 1973 tarih ve 14574 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>
- MEB. (1974). IX. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165045_9_sura.pdf

- MEB. (1976). *Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan Anadolu liseleriyle Galatasaray Lisesi – İstanbul Erkek Lisesi özel yönetmeliği*. 27 Ekim 1976 tarih ve 15747 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/15747.pdf>
- MEB. (1982). XI. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165200_11_sura.pdf
- MEB. (1983). *Yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerinin öğrenilmesi hakkında kanun*. 19 Ekim 1983 tarih ve 18196 sayılı Resmî Gazete.: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18196.pdf>.
- MEB. (1985). *Millî eğitim bakanlığı yabancı dil eğitimi ve öğretimi yönetmeliği*. 14 Eylül 1985 tarih ve 18868 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18868.pdf>
- MEB. (1988). XII. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165252_12_sura.pdf
- MEB. (1990). *Millî eğitim bakanlığı Anadolu öğretmen liseleri yönetmeliği*. 12 Aralık 1990 tarih ve 20723 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20723.pdf>
- MEB. (1996). XV. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165430_15_sura.pdf
- MEB. (1997). *İlköğretim ve eğitim kanunu*. Geçici Madde 10 – (Ek: 16/8/1997-4306/2 md.) <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=222&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4>
- MEB. (1999). XVI. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_02/21142534_16_sura.pdf

- MEB. (2002). *Yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerinin öğrenilmesi hakkında kanun.* (Değişik: 3/8/2002-4771/11 md.). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2923.pdf>
- MEB. (2006). *Millî eğitim bakanlığı yabancı dil eğitimi ve öğretimi yönetmeliği.* 31 Mayıs 2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-3.htm>
- MEB. (2009). 2010-2014 stratejik planı. <https://sgb.meb.gov.tr/yayinlarimiz/yayin/9>
- MEB. (2010). XVIII. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf
- MEB. (2014). 2015-2019 stratejik planı. <https://sgb.meb.gov.tr/yayinlarimiz/yayin/8>
- MEB. (2018). 2019-2023 stratejik planı. <https://sgb.meb.gov.tr/yayinlarimiz/yayin/110>
- MEB. (2021). XX. millî eğitim şûrası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/08163100_20_sura.pdf
- MEB. (2023a). 2024-2028 stratejik planı. <https://sgb.meb.gov.tr/yayinlarimiz/yayin/112>
- MEB (2023b). MEB yazılı ve uygulamalı sınavlar yönergesi. https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_10/12115933_MEB_yazili_ve_uygulamali_sinavlar_yonergesi.pdf
- MEB. (2024). Şûra Yönergesi. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_12/26222554_sura_yonergesi.pdf
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2023). Faaliyet raporu Ocak-Haziran: 2023. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_07/17155651_faaliyet_raporu_2023_1.pdf

- Metin, O. & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 273–294. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227356>
- Milliyetçi Hareket Partisi. (2024). Milliyetçi hareket partisi parti programı. https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/mhp_partiprogram_i_2024.pdf
- Moeller, A. K. & Catalano, T. (2015). Foreign language teaching and learning in J.D. Wright (ed.), *International Encyclopedia for Social and Behavioral Sciences 2nd Edition*. 9, pp. 327-332. doi: 10.1016/B978-0-08-097086-8.92082-8
- Mudrick, N. R., Steiner, J. R. & Pollard, W. L. (1992). Strategic Planning for Schools of Social Work. *Journal of Social Work Education*, 92 (3), (278-290). Doi: 10.1080/10437797.1992.10778781
- Nikolov, M. & Curtain, H. (Eds.). (2000). *An early start: Young learners and modern languages in Europe and beyond*. Council of Europe.
- Nurdoğan-Demirkıran, A. M. (2020). Modernleşme ve tanzimat dönemi eğitim. M. Gündüz (ed.). *Türk eğitim tarihi içinde* (s. 57-86). İdeal Kültür Yayıncılık.
- Oktay, A. (2015). Foreign language teaching: A problem in Turkish education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 584-593. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.587>
- Oral, Y. (2010). Türkiye’de yabancı dil eğitim politikaları bağlamında İngilizce: ‘Eleştirel bir çalışma’. *Alternatif Eğitim E-Dergisi*, 1, 59-68. 20 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.academia.edu/download/16373659/dergitr.pdf#page=60> adresinden erişildi.
- Oral, Y. (2011). Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Politikaları Bağlamında İngilizce: ‘Eleştirel Bir Çalışma’. 1 (1) 59-68. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://istanbul.academia.edu/YaseminOral> adresinden erişildi.

- Özbaş, İ. (2024). Avrupa Birliği eğitim politikaları ve Türkiye'deki yabancı dil eğitimine yansımaları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi.
- Özbudun, E. (1983). *Siyasal Partiler*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Özdemir, O. & Elmaz, Z. (2025). Yabancı dil eğitimi ve yabancı dil öğretmenliği eğitim politikaları: Türkiye, Singapur, Norveç ve Hollanda karşılaştırması. *İstanbul Eğitim Dergisi* (3), 284-336. <https://doi.org/10.71270/istanbulegitim.istj.1781041>.
- Özdemir, S. (2019). Türkiye'deki yabancı dil eğitim politikalarına ilişkin yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi.
- Özdemir, V. (2014). Türkiye'de planlı kalkınma deneyimleri (Yayınlanmamış ders notu). Marmara Üniversitesi.
- Özkan, E. S., Karataş, İ. H. & Gülşen, C. (2016). Türkiye'de 2003-2013 Yılları Arasında Uygulanan Yabancı Dil Eğitimi Politikalarının Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 245. 14 Ocak 2026 tarihinde <https://jret.elapublishing.net/files/109/MAN/5-1/5-1-26.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Öztürk, N. K. & Tozak, E. (2021). Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde cumhurbaşkanının konumu ve kamu politika yapım sürecine etkisi. *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 52-77. 15 Haziran 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2811679> adresinden erişildi.
- Pan, L. (2011). English language ideologies in the Chinese foreign language education policies: a world-system perspective. *Language Policy*, 10, 245-263. <https://doi.org/10.1007/s10993-011-9205-8>.
- Parlak, B. (2008). Türkiye'de ortaöğretimde yabancı dille eğitim uygulamasının tarihsel süreci (1955-2004). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi.

- Patten, A. (2001). Political theory and language policy. *Political theory*, 29(5), 691-715. <https://doi.org/10.1177/0090591701029005005>.
- Pavlenko, A. (2003). "Language of the enemy": Foreign language education and national identity. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 6(5), 313-331. Doi:10.1080/13670050308667789.
- Phillips, J. K. (2003). National standards for foreign language learning. *Culture as the core: Perspectives on culture in second language learning*, 161-171. Doi:10.1108/978-1-60752-844-920251011.
- Ricento, T. (2006). An introduction to language policy: Theory and method. Blackwell Publishing.
- Richards, J. C. (2017). *Curriculum development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Sabirova, D. & Khanipova, R. (2019). System of foreign language education in the USA and Russia: Comparative Analysis. *ARPHA Proceedings*, 1, 1511-1518. doi:10.3897/ap.1.e1099.
- Sarıçoban, G. & Sarıçoban, A. (2012). Atatürk and the history of foreign language education in Turkey. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 8(1). <https://izlik.org/JA88JX93DY>.
- Sarıçoban, G. (2012). Foreign language education policies in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 2643-2648. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.539>.
- SBB. (2018a). 2019 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2019_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf
- SBB. (2018b). On birinci kalkınma planı (2019-2023). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf
- SBB. (2019). 2020 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2020_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

content/uploads/2019/11/2020_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

SBB. (2020). 2021 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2021_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

SBB. (2021). 2022 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/10/2022-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi-26102021.pdf>

SBB. (2022). 2023 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/11/2023-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi.pdf>

SBB. (2023a). 2024 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/10/2024-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi.pdf>

SBB. (2023b). On ikinci kalkınma planı (2024-2028). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf

SBB. (2024). 2025 yılı cumhurbaşkanlığı yıllık programı. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/11/2025-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi-05112024.pdf>

Seargeant, P. (2008). Ideologies of English in Japan: the perspective of policy and pedagogy. *Language Policy*, 7: 121–142. Doi:10.1007/s10993-007-9079-y.

Seyratlı, E. (2018). Türkiye'de 2003-2013 yılları arasında uygulanan yabancı dil eğitimi politikalarının analizi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi.

Shohamy, E. (2006). *Language policy: Hidden agendas and new approaches*. Routledge.

- Silver, R. E. & Skuja-Steele, R. (2005). Priorities in English language education policy and classroom implementation. *Language Policy*, 4: 107–128. Doi:10.1007/s10993-004-6567-1.
- Soner, O. (2007). Türkiye’de yabancı dil eğitiminin dünü bugünü. *Öneri Dergisi*, 7(28), 397-404. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.684553>.
- Spolsky, B. (2009). *Language management*. Cambridge University Press.
- Stemler, S. (2001). *An introduction to content analysis* (ERIC Digest No. EDO-TM-01-06). ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation.25 Ocak 2026 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED458218.pdf> adresinden erişildi.
- Suçın, M. H. (2015). Türkiye’de yabancı dil politikaları. A. Gümüş (ed.), *Türkiye’de eğitim politikaları* içinde (s. 403-428). Nobel.
- Şahin, C. A. (2013). Türkiye’de yabancı dil eğitim politikasının İngilizce öğretimi bağlamında eleştirel değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Şahin, Y. (2015). Dil. Y. Şahin (Ed.), *Farklı boyutlarıyla yabancı dil öğrenimi ve öğretimi* içinde (s. 10-15). Eğitim Yayınevi.
- Şahyar-Akdemir, D. (2023). Türkiye’de kadın hakları: 2010 yılı sonrası hükûmet programları ile cumhurbaşkanlığı yıllık programları üzerine bir inceleme. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 55-82. <https://doi.org/10.53306/klujfeas.1232420>.
- Şen, Ü. (Ed.). (2022). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Pegem Yayıncılık.
- Gültekin Talayhan, Ö. & Babayiğit, M. V. (2023). Foreign Language Teaching in Türkiye: Historical Development, Problems and Solutions. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 6(3), 246-260. <https://doi.org/10.47477/ubed.1342598>.
- Tarhan, Ö. (2016). Eğitimin siyasi temelleri. F. Susar-Kırmızı & N. Duban (Eds.). *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 137-166). Anı Yayıncılık.
- TBMM. (2013a). Hükûmetler, programları ve genel kurul görüşmeleri cilt 6. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstreams/04e5853c-8b3b-4ccb-add2-43e1b53cd8d8/download>

- TBMM. (2013b). Hükümetler, programları ve genel kurul görüşmeleri cilt 7. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstreams/7c3fc30f-4941-4abd-989e-c34eda60de81/download>
- TBMM. (2013c). Hükümetler, programları ve genel kurul görüşmeleri cilt 8. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstreams/bfe1edae-c4f8-4520-801f-92cefd45e253/download>
- TBMM. (2014). Bakanlar kurulu hakkında yapılan güven oylamasına ilişkin karar ve eki 62'nci Hükümet Programı. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140907-1.htm>
- TBMM. (2024). https://www5.tbmm.gov.tr/kutuphane/e_kaynaklar_kutuphane_hukumetler.html
- TBMM. (1973). *TBMM iç tüzük*. 1 Şubat 2026 tarihinde <https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/Anayasa/ictuzuk.pdf> adresinden erişildi.
- TDK. (2025). *Türk dil kurumu sözlüğü*. 23 Haziran 2025 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> adresinden erişildi.
- Tekin, A. ve Gürkan, A. (2022). Türkiye'de yabancı dil öğretiminde öğretmen yetiştirme politikaları ve reform süreci. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (IJOLT)*, 6(1), 1-15. <https://doi.org/10.26023458/uled.1049214>.
- Teziç, E. (2005). *Anayasa hukuku: genel esaslar*. Beta Yayın.
- Tok, H. & Arıbaş, S. (2008). Avrupa birliğine uyum sürecinde yabancı dil öğretimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 205-227. <https://izlik.org/JA32TJ67HT>.
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD
- Toprakçı, E., Ceylan, Ö. Ö. & Özgözü, S. (2014). Millî eğitim bakanlığı ile diğer bakanlıkların stratejik planlarının uyumluluğu. *Sayıştay Dergisi*, (94), 97-114. <https://izlik.org/JA44HU32ZD>.
- Tural, N. & Karakütük, K. (1991). Eğitim politikası. *Eğitim ve Bilim*, 15 (82).
14 Mayıs 2025 tarihinde

https://www.academia.edu/82126130/E%C4%9Fitim_Politikas%C4%B1 adresinden erişildi.

Turgut-Top, F. E. (2008). 1980 sonrası yabancı dil eğitim politikalarının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.

Türkiye Cumhuriyeti. (1960). *Devlet Planlama Teşkilatının kurulması hakkında kanun*. 5 Ekim 1960 tarih ve 10621 sayılı Resmî Gazete (Kanun No. 91). 23 Haziran 2025 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10621.pdf> adresinden erişildi.

Türkiye Cumhuriyeti. (1982). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. 09 Kasım 1982 tarih ve 17863 sayılı Resmî Gazete. 12 Nisan 2025 tarihinde https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/Anayasa/anayasa_2018.pdf adresinden erişildi.

Türkiye Cumhuriyeti. (2014). *Bakanlar Kurulu hakkında yapılan güven oylamasına ilişkin karar*. 7 Eylül 2014 tarih ve 29112 sayılı Resmî Gazete. 12 Nisan 2025 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140907-1.htm> adresinden erişildi.

URL-1:

https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/16154759_5YDU_kitapcik_gmeba.pdf Erişim Tarihi: 25.06.2025.

URL-10: <https://www.australiancurriculum.edu.au/about-the-australian-curriculum> Erişim Tarihi: 07.05.2025.

URL-11: <https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/learning-areas/> Erişim Tarihi: 05.05.2025.

URL-12: <https://www.unesco.org/en/articles/asia-pacific-multilingual-education-working-group> Erişim Tarihi: 15.05.2025.

URL-13: <https://ted.org.tr/tarihce/> Erişim Tarihi: 12.05.2025.

URL-14: <https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.222.pdf> Erişim Tarihi: 14.05.2025.

URL-15:

https://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf Erişim Tarihi: 14.05.2025

URL-16:

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_02/10103210_ilkogreti_mkurumlari_hdc_2024_21.pdf Erişim Tarihi: 14.05.2025.

URL-17: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/14104459_2023-37_Ortaogretim_Kurumlari.pdf Erişim Tarihi: 23.05.2025.

URL-18: <https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> Erişim Tarihi: 26.05.2025.

URL-19:

https://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_02/25182918_Arapca_2-8_9-12_Turkce.pdf Erişim Tarihi: 26.05.2025.

URL-2: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/> Erişim Tarihi: 05.05.2025.

URL-20: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> Erişim Tarihi: 29.05.2025.

URL-21: <https://dogmyabancidil.meb.gov.tr/IHOUygulama.aspx> Erişim Tarihi: 29.05.2025.

URL-22: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/yabanci-dil-egitiminin-gelistirilmesi-projesi/icerik/716> Erişim Tarihi: 18.05.2025.

URL-23: <https://www.meb.gov.tr/coklu-yabanci-dil-egitim-modeli-yeni-egitim-ogretim-doneminde-yayginlastirilacak/haber/34606/tr> Erişim Tarihi: 21.05.2025.

URL-24: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/turkiye-ve-avrupa-konseyinden-yabanci-dil-egitimi-kalitesini-artirmaya-yonelik-ortak-proje/icerik/643> Erişim Tarihi: 23.05.2025.

URL-25:

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/21247/mod_resource/content/0/1.%20Normlar%20Hiyerarşisi.pdf Erişim Tarihi: 01.12.2025.

URL-26:

<https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/calismalar/mevzuat/Normlar-Hiyerarsisi-Sunumu.pdf> Erişim Tarihi: 02.12.2025.

URL-27:

https://www5.tbmm.gov.tr/kutuphane/e_kaynaklar_kutuphane_hukumetler.html Erişim Tarihi: 20.05.2025.

URL-28: <https://www.tbmm.gov.tr/sandalyedagilimi>. Erişim Tarihi: 01.02.2026.

URL-29: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/810> Erişim Tarihi: 07.05.2025.

URL-3:

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5018&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 04.05.2025.

URL-30:

https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/TempUserFiles/64.hukumet_programi.pdf Erişim Tarihi: 22.05.2025

URL-31: <https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/icerikler/65-hukumet-programi-20180125142728.pdf> Erişim Tarihi: 22.05.2025

URL-4: <https://www.coe.int/en/web/language-policy/home> Erişim Tarihi: 02.05.2025.

URL-5:

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_cefr_tr.pdf Erişim Tarihi: 17.05.2025.

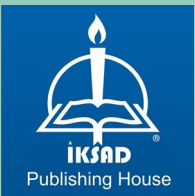
URL-6: <https://www.coe.int/en/web/portfolio/the-common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching-assessment-cefr>- Erişim Tarihi: 15.05.2025.

URL-7: <https://www.coe.int/en/web/portfolio> Erişim Tarihi: 14.05.2025.

URL-8: <https://www.gov.uk/national-curriculum> Erişim Tarihi: 18.05.2025.

- URL-9: <https://www.clb-osa.ca/benchmarks/overview> Erişim Tarihi: 10.05.2025.
- Usta, M. E. (2015). Siyasi parti programlarına göre eğitim politikaları. *TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 55-73.
- Uygun, S. (2003). Türkiye'de dünden bugüne özel okullara bir bakış (gelişim ve etkileri). *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 107-120. <https://izlik.org/JA73UK67FU>.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 188–201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>.
- Vatansever, E. (2024). Cumhuriyet döneminde mesleki eğitim ile ilgili çıkarılan kanun ve yönetmelikler. İ. Coşkun ve G. Ilgaz (Eds.), *Eğitim Bilimleri ve Alan Eğitimi* içinde (s. 109-129). Matbaa Meydan Baskı.
- Wach, E. & Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. The Institute of Development Studies and Partner Organisations. Report. 16 Mayıs 2025 tarihinde <https://hdl.handle.net/20.500.12413/2989> adresinden erişildi.
- Ware, A. (1996). *Political parties and party systems*. Oxford University Press.
- Waters, A. & Vilches M. L. C. (2005). Managing innovation in language education: A course ELT change agents. *RELC Journal*, 36: 117–136. <https://doi.org/10.1177/0033688205055566>.
- Wiley, T.G. & García, O. (2016), Language policy and planning in language education: legacies, consequences, and possibilities. *The Modern Language Journal*, 100: 48-63. <https://doi.org/10.1111/modl.12303>.
- Willey, T. (2007). Beyond the foreign language crisis: Toward alternative to xenophobia and national security as basis for US language policies. *The Modern Language Journal*, 91(2), 252-255. 30 Haziran 2025 tarihinde <https://ap.pensoft.net/article/22179/download/pdf/354199> adresinden erişildi.

- Yeni-Palabıyık, P. (2021). Foreign language education policy in practice: English as a foreign language instruction at a public high school in Turkey. Doctoral dissertation, Middle East Technical University.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. Ş. (2019). Stratejik yönetim anlayışının beş yıllık kalkınma planları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 1(1), 1-13 14 Nisan 2026 tarihinde <https://akademikbirikimdergisi.com/index.php/uabd/article/download/7/24> adresinden erişildi.
- Yılmaz, P. (2019). Millî eğitim şûralarında yabancı dil öğretimi ile ilgili alınan kararlar ve uygulamaya yansımaları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi.
- YÖK. (2016). *Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim yapılmasında uyulacak esaslara ilişkin yönetmelik*. 23 Mart 2016 tarih ve 29662 sayılı Resmî Gazete. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160323-6.htm>.

ISBN: 978-625-378-653-3